

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

วิทยานิพนธ์
ของ
วัชระ มะรังศรี

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

**ADMINISTRATOR'S PARTICIPATORY ADMINISTRATION AS
PERCEIVED BY TEACHERS UNDER BURIRAM PRIMARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 1**

Watchara Marungsri

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in Educational Administration**

May 2015

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายวัชระ มะรังศรี
เรียบร้อยแล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สงวน ทรงวิวัฒน์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิตยา บรรณประสิทธิ์)
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จิตาภรณ์ เวียงวิเศษ)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นฤมล สมคุณา)

วันที่.....เดือน.....พ.ศ. 2558

ชื่อเรื่อง	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1		
ผู้วิจัย	วัชระ มะรังศรี		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์	ที่ปรึกษาหลัก	
	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตยา บรรณประสิทธิ์	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2558

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน ในกรอบของเนื้อหา 4 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการบริหารวิชาการ 2) ด้านการบริหารงบประมาณ 3) ด้านการบริหารงานบุคคล และ 4) ด้านการบริหารทั่วไป กลุ่มตัวอย่างได้แก่ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 331 คน ได้มาโดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามมี 3 ลักษณะได้แก่ แบบตรวจสอบรายการ แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบปลายเปิด มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.71 ถึง 8.39 และมีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบสมมติฐานโดยการทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีของเซฟเฟ่ โดยกำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05 ผลการวิจัยพบว่า

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้านและอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา และขนาดของโรงเรียน พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่นๆ ไม่แตกต่างกัน

4. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีจำนวนมากที่สุดในแต่ละด้าน คือผู้บริหารโรงเรียนควรเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมดังนี้ ด้านการบริหารวิชาการ คือ ควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อในการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาและรายหน่วย ด้านการบริหารงบประมาณ คือ ควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อความชัดเจนตรวจสอบได้ ด้านการบริหารงานบุคคล คือ ควรให้ครูได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ ด้านการบริหารทั่วไป คือ ควรดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณดำเนินการต่างๆ

TITLE	Administrators' Participatory Administration as Perceived by Teachers at Schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 1		
AUTHOR	Watchara Marangsri		
THESIS ADVISORS	Assistant Professor Dr. Sa-nguan Songwiwat	Major Advisor	
	Assistant Professor Dr. Nitaya Banprasit	Co - advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2015

ABSTRACT

The purposes of this research were to study and compare administrators' participatory administration as perceived by teachers at schools under Buriram Primary Educational Service Area Office 1, classified by their genders, educational levels, work experiences and school sizes. Four aspects were emphasized: 1) academic administration, 2) budget administration, 3) personnel administration and 4) general administration. The samples consisted of 331 teachers at the school under Buriram Primary Educational Service Area Office 1 in the academic year 2015. They were selected through multi -stage random sampling. The instrument used in this study was a questionnaire with three parts i.e. check list, 5 - rating scale and open-ended questions with the discrimination of 2.71 to 8.39, and the reliability of 0.94. The statistics employed for analyzing the obtained data were percentage, mean, and standard deviation. The hypotheses were tested by using t-test and one-way ANOVA. Having found the significant differences of each pair, Scheffé's method was utilized, and the statistical significance was at the level of .05. The findings were as follows:

1. The teachers' opinions on administrators' participatory administration were overall found at a high level. Having considered each aspect, it showed that three aspects were at a high level while one aspect was at a moderate level. Moreover, the academic administration was ranked at the average highest level and was followed by general administration; whereas, the budget administration was ranked at the average lowest level.

2. Having compared opinions on the aforementioned topic of the teachers with different genders, educational levels and school sizes, no differences were found in overall and each aspect.

3. Having compared opinions on the above issue of the teachers, classified by their work experiences, it revealed that opinions of the teachers with different work experiences were overall different at the statistical significance of .01 level. Having considered each aspect, it indicated that academic administration was different at the statistical significance of .01 level, and budget administration was different at the statistical significance of .05 level. However, other aspects were not found different.

4. The additional opinions and suggestions were mostly made by the teachers. School administrators should give a chance to teachers to participate in all aspects as follows: For academic administration, the teachers should be invited to participate in searching for instructional materials for each subject and unit. For budget administration, they should be allowed to participate in budget management with transparency. For personnel administration, they should be asked to participate in consideration of their work performance. And for general administration, the local organizations should be given a chance to participate in supporting educational management, particularly in operational budgets.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณรองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. นิตยา บรรณประสิทธิ์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และอาจารย์ ดร.ฐิตาภรณ์ เวียงวิเศษ กรรมการสอบ ที่กรุณาให้คำปรึกษา เสนอแนะ ตรวจสอบ แก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ เพื่อให้ วิทยานิพนธ์นี้เสร็จสมบูรณ์

ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 3 ท่าน คือ นายสำเร็จ มีคม ผู้อำนวยการโรงเรียน บ้านชำแฮด (นักศึกษา - ประชาชนุสรณ์ 5) นายทองวัน สุขวิเศษ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน บ้านชำแฮด (นักศึกษา - ประชาชนุสรณ์ 5) นางรุจิรา ชัยวิทย์วรกุล ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียน บ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ ที่ได้กรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบและแก้ไขเครื่องมือสำหรับใช้ในการวิจัย

ขอขอบพระคุณผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษาและครู ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ที่ให้ความอนุเคราะห์และให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ครั้งนี้

ประ โยชน์และคุณค่าอันพึงเกิดขึ้นจากการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอขอบเป็น เครื่องบูชาพระคุณแต่บิดา มารดา บุรพจารย์ คณาจารย์และผู้มีส่วนในการเกื้อกูลและให้กำลังใจ ในการศึกษาแก่ผู้วิจัยทุกท่าน

วัชระ มะรังศรี

สารบัญ

	หน้า
หน้าอำนวยการ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	ฉ
สารบัญ	ช
สารบัญตาราง	ญ
สารบัญภาพประกอบ	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
สมมติฐานของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การบริหารการศึกษา.....	10
ความหมายของการบริหาร.....	10
ความหมายของการบริหารการศึกษา.....	11
หลักการบริหารการศึกษา.....	12
ขอบข่ายของการบริหารงาน โรงเรียน.....	17
การบริหารวิชาการ.....	17
การบริหารงบประมาณ.....	20
การบริหารงานบุคคล.....	24

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
การบริหารทั่วไป.....	28
การบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วม.....	35
ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	35
รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	38
ลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม.....	42
การบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วม.....	44
ความหมายของการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วม.....	44
หลักการและรูปแบบการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วม.....	45
แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วม.....	47
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	52
งานวิจัยในประเทศ.....	52
งานวิจัยต่างประเทศ.....	54
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	57
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	57
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล.....	58
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	60
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	60
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	62
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	66
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	67
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	90
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	90
สมมติฐานของการวิจัย.....	90
วิธีดำเนินการวิจัย.....	91

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
สรุปผลการวิจัย.....	92
อภิปรายผล.....	94
ข้อเสนอแนะ.....	100
ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้.....	101
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป.....	102
บรรณานุกรม.....	103
ภาคผนวก.....	114
ภาคผนวก ก แบบสอบถามเพื่อการวิจัย.....	115
ภาคผนวก ข หนังสือขอความอนุเคราะห์.....	124
ภาคผนวก ค ค่าอำนาจจำแนกและค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม.....	130
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	134

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน.....	58
3.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำแนกตามอำเภอ และขนาดของโรงเรียน.....	58
4.1 จำนวนค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน.....	67
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	68
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมและเป็นรายข้อ.....	69
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมและเป็น รายข้อ.....	70
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมและเป็นรายข้อ	72
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมและเป็นรายข้อ.....	73
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูเพศชายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	75

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูเพศหญิงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	75
4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยรวมและ เป็นรายด้าน.....	76
4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวม และเป็นรายด้าน.....	77
4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	77
4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5-10 ปี โดยรวม และเป็นรายด้าน.....	78
4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูงกว่า 10 ปี โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	79
4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถม ศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมและเป็นรายด้าน	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง โดยรวม และเป็นรายด้าน.....	80
4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวม และเป็นรายด้าน.....	81
4.17 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	82
4.18 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	82
4.19 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	83
4.20 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม.....	84
4.21 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารวิชาการ เป็นรายคู่.....	84

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.22 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารงบประมาณ เป็นรายคู่.....	85
4.23 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและเป็นรายด้าน.....	86
4.24 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารวิชาการ.....	86
4.25 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารงบประมาณ.....	87
4.26 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล.....	88
4.27 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารทั่วไป.....	89

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

2.1 ระดับชั้นของการมีส่วนร่วม.....	40
------------------------------------	----

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาถือได้ว่าเป็นหัวใจหลักของการพัฒนา ไม่ว่าจะนำไปเพื่อพัฒนาในระดับเล็ก ตั้งแต่ครอบครัวไปจนกระทั่งระดับประเทศ ซึ่งการศึกษามีบทบาทในการอบรมกล่อมเกลาทั้งในด้านความรู้ การคิดแบบมีเหตุผล มีแบบแผน ตลอดจนคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม ทั้งนี้ด้วยการพัฒนาทุกเรื่อง ทุกด้าน โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาระดับประเทศนั้น จำเป็นต้องมีปัจจัยที่สำคัญ เช่น บุคลากรและประชากรที่มีคุณภาพ ซึ่งจะส่งผลให้การพัฒนานั้นเป็นไปได้โดยง่าย ถูกต้องตามทิศทางและเป้าหมายที่ต้องการ เพราะเมื่อประชากรในประเทศมีความรู้และมีคุณภาพแล้ว การพัฒนาย่อมเป็นไปได้โดยง่าย และรวดเร็ว

“... การศึกษาเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความประพฤติ เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคล เพื่อให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพและประสิทธิภาพ เมื่อบ้านเมืองประกอบด้วยพลเมืองที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ การพัฒนาประเทศย่อมทำได้สะดวก รวดเร็ว ได้ผลแน่นอนและรวดเร็ว ... ”

(พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช. 2556 : 1)

จากพระบรมราโชวาทนี้ชี้ให้เห็นว่าพระองค์ทรงเห็นความสำคัญของการศึกษาที่มีต่อการพัฒนาประเทศอย่างยิ่ง ทรงมองการศึกษาว่าเป็นรากฐานสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของคนในชาติ เป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาคุณภาพของบุคคลให้เป็นพลเมืองดีมีคุณภาพ ทั้งนี้เพราะกระบวนการศึกษาเป็นกระบวนการที่สร้างเสริมและถ่ายทอดความรู้ แนวคิด เจตคติ วัฒนธรรม และทักษะอื่น ๆ เพื่อให้ประชาชนมีความอยู่ดี กินดี และดำรงชีวิตในสังคมอย่างเป็นสุข ทุกประเทศทั่วโลกต่างก็ตระหนักและเห็นความสำคัญของการศึกษา ต่างมุ่งพัฒนาการจัดการศึกษาของชาติ เพื่อให้บุคคลในประเทศได้รับการพัฒนาเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและประสิทธิภาพ เพราะผลที่ตามมานั้นย่อมแสดงว่าประเทศชาติก็พัฒนาตามไปด้วย และสามารถยืนหยัดบนเวทีโลกได้อย่างสง่างาม

เนื่องจากการศึกษามีความสำคัญอย่างยิ่ง จึงได้มีพระราชบัญญัติและกฎหมายที่สำคัญเกี่ยวกับการศึกษาหลายฉบับด้วยกัน ทั้งนี้เพื่อเป็นการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก และเป็นการเพิ่มโอกาสทางการศึกษาให้ทั่วถึง ดังในเนื้อหาของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 (2556 : 23 - 24) มาตรา 49 บัญญัติไว้ว่า บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึง และมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช่จ่าย มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรม (3) พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการจัดการศึกษา ในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม จัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติ กฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติ จัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลก รวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทย มีระเบียบวินัย คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวม และยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข (4) ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชน องค์กรศาสนา และเอกชน จัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

จากความสำคัญข้างต้น จึงส่งผลให้มีกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาโดยตรง นั่นคือพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (2556 : 4) ซึ่งได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาไว้อย่างชัดเจน ดังนี้ มาตรา 8 การจัดการศึกษาให้ยึดหลักดังนี้ (2) ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา มาตรา 9 การจัดระบบ โครงสร้าง และกระบวนการจัดการศึกษา ให้ยึดหลักดังนี้ (6) การมีส่วนร่วมของบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น และมาตรา 29 ความว่า ให้สถานศึกษาร่วมกับบุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นส่งเสริมความเข้มแข็งของชุมชน โดยจัดกระบวนการเรียนรู้ภายในชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีการจัดการศึกษาอบรม มีการแสวงหาความรู้ ข้อมูล ข่าวสารและรู้จักเลือกสรรภูมิปัญญาและวิทยาการต่าง ๆ เพื่อพัฒนาชุมชนให้สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการ รวมทั้งหาวิธีการสนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์การพัฒนาระหว่างชุมชน จากกฎหมายดังกล่าวสถานศึกษาทุกแห่ง

จึงมีความจำเป็นต้องบริหารจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับกฎหมายที่ได้กำหนดไว้ โดยการให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา ไม่ว่าจะเป็นการกำหนดนโยบาย วิสัยทัศน์ เป้าหมาย ตลอดจนการดำเนินงานตามกรอบกฎหมายกำหนดไว้ 4 ด้าน คือ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล และด้านการบริหารทั่วไป

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่าการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของทุกภาคส่วนนั้นมีความจำเป็นและสำคัญอย่างยิ่งต่อการศึกษาไทย แต่จากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ พบว่าระดับการมีส่วนร่วมของครูและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานนั้นยังอยู่ในระดับที่ปานกลาง ดังจะเห็นได้จากงานวิจัยของ ทวิท ระโหฐาน (2552 : 64) ซึ่งทำการวิจัยเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 พบว่าการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงคะแนนเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารงบประมาณ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านการบริหารงานบุคคล จากผลการวิจัยดังกล่าวแสดงให้เห็นถึงระดับการมีส่วนร่วมของครูในการบริหาร โรงเรียนนั้นอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับสภาพการมีส่วนร่วมของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในปัจจุบันที่มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการในโรงเรียนน้อย ส่งผลให้การจัดการศึกษาไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร จึงส่งผลกระทบต่อการจัดการศึกษาทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับประเทศ ดังจะเห็นได้จากระดับคะแนนการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติด้านขั้นพื้นฐาน (O - NET) ซึ่งมีระดับค่าเฉลี่ยคะแนนระดับประเทศในแต่ละรายวิชาอยู่ในระดับที่ต่ำมากมีค่าเฉลี่ยระดับประเทศต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 50 มากกว่า 5 รายวิชา ซึ่งปัญหาดังกล่าวข้างต้นนี้ก็มีผลกระทบต่อโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้วยเช่นเดียวกัน จากผลกระทบที่ได้รับจากปัญหาดังกล่าว สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ดูแล ควบคุม กำกับ ติดตามการบริหารจัดการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในเขตพื้นที่อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอลำปลายมาศ อำเภอบ้านด่าน และอำเภอขามเฒ่า ได้เห็นความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยมีการส่งเสริมและสนับสนุนให้โรงเรียนในสังกัดบริหารจัดการโดยให้ทุกภาคส่วนได้เข้ามามีส่วนร่วมในการวางแผน ตลอดจนบริหารจัดการ และสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียนให้มากขึ้น ทั้งนี้เพื่อต้องการ

ทราบข้อมูลความต้องการของทั้งองค์กรภายในและภายนอกโรงเรียน ที่มีส่วนได้ส่วนเสีย อีกทั้งยังเป็นการตอบสนองนโยบายตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติอีกด้วย

ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นบุคลากรทางการศึกษา จึงมีความสนใจที่จะศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อนำผลการศึกษาวิจัยที่ได้ไปเป็นแนวทางในการพัฒนาวิชาชีพครู หรือนำไปใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน เพื่อให้เกิดการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพในโรงเรียนต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกัน
2. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกัน
3. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกัน
4. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบข้อมูลเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนในการบริหารโรงเรียน
2. สามารถใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการบริหารงานที่เหมาะสม เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของผู้ร่วมงาน
3. สามารถนำผลการวิจัยเป็นข้อมูลสารสนเทศสำหรับผู้บริหารและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องที่จะนำไปประยุกต์ใช้ให้การบริหารงานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตของเนื้อหา

การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยแบ่งการมีส่วนร่วมตามขอบข่ายของการบริหาร โรงเรียนใน 4 ด้าน (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (2556 : 12) ได้แก่

1. ด้านการบริหารวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารทั่วไป

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร ได้แก่ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 202 โรงเรียน มีครูจำนวนทั้งสิ้น 2,332 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้จากการสุ่มจากประชากรโดยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างตามตารางของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan. 1970 : 607 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi - stage Random Sampling)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่

3.1.1 เพศ จำแนกเป็น

3.1.1.1 ชาย

3.1.1.2 หญิง

3.1.2 ระดับการศึกษา จำแนกเป็น

3.1.2.1 ปริญญาตรี

3.1.2.2 สูงกว่าปริญญาตรี

3.1.3 ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน จำแนกเป็น

3.1.3.1 ต่ำกว่า 5 ปี

3.1.3.2 5 – 10 ปี

3.1.3.3 สูงกว่า 10 ปี

3.1.4 ขนาดของโรงเรียน จำแนกเป็น

3.1.4.1 ขนาดเล็ก

3.1.4.2 ขนาดกลาง

3.1.4.3 ขนาดใหญ่

3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนใน 4 ด้าน

ได้แก่

3.2.1 ด้านการบริหารวิชาการ

3.2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

3.2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

3.2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนในการใช้รูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูร่วมกันคิดร่วมกันตัดสินใจ กำหนด

นโยบาย และกิจกรรมการบริหารงานในโรงเรียน สร้างแรงจูงใจในการทำงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมเข้าไปพิจารณาผลกระทบของนโยบายเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงนโยบายใหม่ในครั้งต่อไป ประกอบด้วย 4 ด้าน ได้แก่

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ หมายถึง ภาระงานหรือการดำเนินการเกี่ยวกับ การให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียนการสอน ในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ หมายถึง ภาระงานหรือการดำเนินการเกี่ยวกับ การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร การขอ โอนและขอเปลี่ยนแปลง งบประมาณ การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม และรายงานการใช้ ผลผลิตจากงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล หมายถึง ภาระงานหรือการดำเนินการเกี่ยวกับ การวางแผนอัตรากำลัง การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป หมายถึง ภาระงานหรือการดำเนินการเกี่ยวกับ การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การวางแผนการบริหารงานการศึกษา งานพัฒนานโยบายและแผน การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร การดำเนินงานธุรการ การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม การจัดทำสำมะโนผู้เรียน การรับนักเรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานกิจการนักเรียน การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

2. ผู้บริหารโรงเรียน หมายถึง ผู้ดำรงตำแหน่งซึ่งมีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารจัดการ มอบหมายงาน และให้การศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้แก่ ผู้อำนวยการโรงเรียน รองผู้อำนวยการโรงเรียน และผู้รักษาการผู้อำนวยการโรงเรียน

3. ทักษะ หมายถึง ความคิดเห็น หรือมุมมองที่มีต่อเรื่องใดเรื่องหนึ่งหรือบุคคลใดบุคคลหนึ่งโดยเฉพาะ

4. ครู หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

5. ระดับการศึกษา หมายถึง ระดับทางการศึกษาสูงสุดของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ซึ่งจำแนกเป็น 2 ระดับ ได้แก่

5.1 ปริญญาตรี

5.2 สูงกว่าปริญญาตรี

6. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน หมายถึง ระยะเวลาในการปฏิบัติหน้าที่ของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ตั้งแต่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจำแนกเป็น 3 ช่วง ได้แก่

6.1 ต่ำกว่า 5 ปี

6.2 5 – 10 ปี

6.3 สูงกว่า 10 ปี

7. ขนาดของโรงเรียน หมายถึง การแบ่งขนาดของสถานศึกษา โดยใช้จำนวนนักเรียนเป็นเกณฑ์ในการแบ่ง จำแนกเป็น 3 ขนาด ได้แก่

7.1 โรงเรียนขนาดเล็ก มีนักเรียนจำนวน 1 ถึง 120 คน

7.2 โรงเรียนขนาดกลาง มีนักเรียนจำนวน 121 ถึง 499 คน

7.3 โรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนจำนวน 500 คนขึ้นไป

8. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 หมายถึง หน่วยงานที่มีหน้าที่ดูแล กำกับ ติดตาม บริหารจัดการการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ซึ่งประกอบด้วยอำเภอในเขตพื้นที่บริการทั้งหมด 4 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมืองบุรีรัมย์ อำเภอลำปลายมาศ อำเภอบ้านด่าน และอำเภอชำนิ

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษาถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งผู้วิจัยจะได้นำเสนอตามลำดับดังต่อไปนี้

1. การบริหารการศึกษา

1.1 ความหมายของการบริหาร

1.2 ความหมายของการบริหารการศึกษา

1.3 หลักการบริหารการศึกษา

2. ขอบข่ายของการบริหารงานโรงเรียน

2.1 ด้านการบริหารวิชาการ

2.2 ด้านการบริหารงบประมาณ

2.3 ด้านการบริหารงานบุคคล

2.4 ด้านการบริหารทั่วไป

3. การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

3.1 ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

3.2 รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

3.3 ลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม

3.4 การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

3.5 ความหมายของการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

3.6 หลักการและรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

3.7 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

4.1 งานวิจัยในประเทศ

4.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารการศึกษา

ความหมายของการบริหาร

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารไว้หลายท่าน ซึ่งมีทั้งที่สอดคล้องกันและแตกต่างกัน ดังต่อไปนี้

ภาวिका ชาราศรีสุทธิ (2542 : 6) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างใดอย่างหนึ่งหรือหลายอย่างร่วมกัน

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2543 : 39) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง ความพยายามที่จะสั่ง แนะ และผสมผสานความพยายามของมนุษย์โดยมีจุดรวมที่มุ่งหมายปลายทาง หรือเป้าหมายบางอย่าง

ปราชญา กล้าผจญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง (2544 : 12) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการวางแผน การจัดองค์การ การสั่งการ และควบคุมกำลังความพยายามของสมาชิกในองค์การ และใช้ทรัพยากรอื่น ๆ เพื่อความสำเร็จของเป้าหมายขององค์การที่กำหนดไว้

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2545 : 1) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลตั้งแต่สองคนขึ้นไป ร่วมมือกันดำเนินการ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใดหรือหลายอย่างที่บุคคลร่วมกันกำหนด โดยใช้กระบวนการอย่างมีระเบียบและทรัพยากรตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม

จารุพงศ์ พลเดช (2546 : 13) ให้ความหมายว่า การบริหาร หมายถึง ศิลปะในการทำให้สิ่งต่าง ๆ ได้รับการกระทำจนเป็นผลสำเร็จ กล่าวคือ ผู้บริหารไม่ได้เป็นผู้ปฏิบัติ แต่เป็นผู้ใช้ศิลปะทำให้ผู้ปฏิบัติทำงานจนสำเร็จลุล่วงตามจุดมุ่งหมายที่ผู้บริหารตัดสินใจเลือกแล้ว

สรุปได้ว่า การบริหาร หมายถึง กระบวนการกิจกรรมที่กลุ่มคน คณะบุคคล องค์การใด องค์การหนึ่งร่วมกันทำตั้งแต่สองคนขึ้นไป เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งเป้าหมายไว้ มีการประยุกต์ใช้วิธีการ กระบวนการการวางแผน ประสานงาน อีกทั้งศาสตร์และศิลป์ในการจัดการเพื่อขับเคลื่อนกิจการงานนั้นให้เคลื่อนไปในทิศทางที่วางแผนไว้ โดยนำทรัพยากรในด้านต่าง ๆ มาเกี่ยวเนื่องด้วยไม่ว่าจะเป็น ทรัพยากรด้านบุคคล การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้งานประสบผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์อย่างเต็มประสิทธิภาพ

ความหมายของการบริหารการศึกษา

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารการศึกษาไว้ดังนี้

ภาวिका ชาราศรีสุทธิ (2542 : 6) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกันกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคลและอาศัยทรัพยากร ตลอดจนเทคนิคต่าง ๆ อย่างเหมาะสม เพื่อให้บุคคลพัฒนาไปตรงตามเป้าหมายของสังคมที่ตนดำเนินชีวิตอยู่

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2543 : 39) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา คือ การใช้อิทธิพลต่อคนกลุ่มหนึ่ง เพื่อให้มีความเจริญงอกงามสู่วัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดโดยกลุ่มที่สอง ดำเนินการเพื่อให้วัตถุประสงค์บรรลุผลสำเร็จ

นพพงษ์ บุญจิตราคุลย์ (2543 : 4) ให้ความหมายว่าการบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน นับตั้งแต่บุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรมและคุณธรรม เพื่อให้มีค่านิยมตรงกับความต้องการของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ที่อาศัยการควบคุมสิ่งแวดล้อมให้มีผลต่อบุคคล เพื่อพัฒนาบุคคลให้พร้อมที่จะสนองการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม และวัฒนธรรม

ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์ (2549 : 1) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายฝ่ายร่วมดำเนินการเพื่อพัฒนาบุคคลให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม ทั้งในด้านบุคลิกภาพ ความรู้ ความสามารถ พฤติกรรม ทักษะ คติ คุณธรรมและค่านิยม พร้อมที่จะสนองการพัฒนาประเทศทั้งในด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคมและวัฒนธรรม

ภิญโญ สาร (2533 : 3 ; อ้างถึงใน สมศักดิ์ ชันดี. 2556 : 8) ให้ความหมายว่า การบริหารการศึกษา หมายถึง กิจกรรมต่าง ๆ ที่บุคคลหลายคนร่วมมือกันดำเนินการเพื่อพัฒนาเด็ก เยาวชน ประชาชนหรือสมาชิกของสังคมในทุก ๆ ด้าน เช่น ความสามารถ ทักษะ คติ พฤติกรรม ค่านิยมหรือคุณธรรม ทั้งในด้านการสังคมการเมืองและเศรษฐกิจ เพื่อให้บุคคลดังกล่าวเป็น

สมาชิกที่ดีและมีประสิทธิภาพของสังคม โดยกระบวนการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นระเบียบแบบแผน และไม่เป็นระเบียบแบบแผน ทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน

จากความหมายของการบริหารการศึกษาที่ได้กล่าวมาแล้ว สรุปได้ว่า การบริหาร การศึกษา หมายถึง การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาบุคคลให้มีความสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ สติปัญญา ความรู้ โดยใช้กระบวนการการบริหารคือ มีการวางแผน ประสานงาน และใช้ทั้งศาสตร์ คือความรู้และศิลป์คือทักษะชีวิต สังคม รวมถึงการระดมทรัพยากรด้านต่าง ๆ ทั้งทรัพยากรบุคคล การเงิน วัสดุอุปกรณ์ และวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

หลักการบริหารการศึกษา

แนวคิดเกี่ยวกับหลักการบริหารการศึกษาและกระบวนการบริหารขององค์กรหรือ โรงเรียนให้ดำเนินงานนโยบายในหน่วยงานองค์กรหรือโรงเรียนให้เป็นไปด้วยความเรียบร้อย เกิดประสิทธิภาพและมีประสิทธิผลนั้นมีอยู่หลายแนวคิดด้วยกันมีทั้งแนวคิดที่แตกต่างกันและ แนวคิดที่คล้ายคลึงกันหลักสำคัญที่สุดในการบริหารงานก็คือต้องยึดหลักและกระบวนการ อย่างใดอย่างหนึ่งเป็นหลักการในการบริหารงานเพราะว่าการบริหารเป็นกระบวนการที่มีขั้นตอน ต่อเนื่องกัน (สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2545 : 127) ดังนั้นเพื่อให้การบริหารงานของหน่วยงานหรือองค์กร เป็นไปตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายจึงเสนอแนวคิดที่เป็นประ โยชน์ต่อหลักการบริหารการศึกษา และกระบวนการบริหารดังนี้

1. โพลด์คอร์ปโมเดล (POSDCoRB Model)

กูลิคและเออร์วิค (Gulick & Urwick, 1973 : 13 ; อ้างถึงใน สมศักดิ์ คงเที่ยง, 2545 : 128 - 129) ได้สรุปว่ากระบวนการบริหารประกอบด้วยขั้นตอนที่สำคัญ 7 ประการดังนี้

1.1 การวางแผน (Planning) ใช้อักษรย่อ P เป็นการวางแผนงานเพื่อเป็นแนวทาง ในการปฏิบัติงานอย่างกว้าง ๆ ที่จะต้องกระทำรวมทั้งวิธีการที่จะต้องทำตามแนวทางนั้น ๆ เพื่อให้ สำเร็จลุล่วงตามความมุ่งหมายของหน่วยงาน

1.2 การจัดองค์การ (Organizing) ใช้อักษรย่อ O เป็นการจัดทำโครงสร้างของอำนาจ ในการบริหารงานโดยการแบ่งการบริหารออกเป็นแผนกเป็นภาคและอื่น ๆ กำหนดให้มีการ ประสานงานกันตามจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้และให้มีลำดับการลดหลั่นของอำนาจในหน่วยงานตาม หน่วยงานย่อยที่แบ่งนั้น

1.3 การบริหารงานบุคคล (Staffing) ใช้อักษรย่อ S เป็นงานที่ต้องรับผิดชอบในการ บริหารงานบุคคลให้มีการปฏิบัติตามหน้าที่ของแต่ละบุคคลจัดให้มีการฝึกอบรมและรักษา สภาพการทำงานให้เป็นที่พึงพอใจทั้งฝ่ายสถาบันและฝ่ายปัจเจกบุคคลเช่นการวางแผนกำลังคน

การสรรหาบุคคลากรจูงใจบุคคลเข้าสู่หน่วยงานการประมาณค่าการพัฒนาการตอบแทน เป็นต้น

1.4 การอำนวยการและการวินิจฉัยสั่งการ (Directing) ใช้ตัวย่อ D งานในกระบวนการนี้เป็นงานต่อเนื่องเกี่ยวกับการตัดสินใจการจัดระเบียบและการสอนให้เป็นรูปเป็นร่าง เพื่อสนองความเป็นผู้นำของผู้บริหาร ผู้บริหารจะต้องมีความรอบคอบในการวิเคราะห์และพิจารณา งานอย่างแท้จริง

1.5 การประสานงาน (Coordinating) ใช้ตัวย่อ Co หน้าที่ทุกอย่างในระบบการบริหารงานมีความสำคัญและเกี่ยวโยงกันในทุก ๆ ส่วนของหน่วยงานซึ่งผู้บริหารจะต้องเป็นนักประสานที่ดีเพื่อให้ทุกส่วนขององค์การหรือหน่วยงานจะได้ทำงานประสานกันอย่างกลมกลืน เพื่อประสิทธิภาพของงาน

1.6 การรายงาน (Reporting) ใช้ตัวย่อ R การรายงานผลการปฏิบัติงานและประชาสัมพันธ์ขององค์การเป็นงานในความรับผิดชอบอย่างหนึ่งของผู้บริหารที่จะต้องรายงานให้ผู้บริหารระดับสูงขึ้นไปรับทราบความเป็นไปเกี่ยวกับงานในส่วนของตนและผู้ใต้บังคับบัญชา โดยเสนอเป็นบันทึกรายงานการวิจัยและการตรวจตรา

1.7 การงบประมาณ (Budgeting) ใช้ตัวย่อ B งานด้านนี้เป็นการวางแผนงานงบประมาณที่ได้รับเป็นประจำปีและจัดทำงบประมาณประจำปีจัดทำบัญชีการเงินและการควบคุมรายรับรายจ่าย

2. ออร์ดีเวย์ทีดโมเดล (Ordway Tead Model)

ทีด (Tead. 1970 : 20 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม. 2545 : 22) ได้สรุปว่า การบริหารจะต้องดำเนินการเป็นกระบวนการที่เรียกว่ากระบวนการบริหารซึ่งมีอยู่ 10 ขั้นตอน ดังนี้

- 2.1 กำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของงานให้ชัดเจน
- 2.2 จัดทำแผนงานไว้
- 2.3 กำหนดขอบเขตของอำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารทุกคน
- 2.4 มอบอำนาจและหน้าที่ให้แก่ผู้ร่วมงานเป็นสัดส่วนไป
- 2.5 ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน
- 2.6 ปฏิบัติการตามความจำเป็นเพื่อเป็นการรักษาปริมาณและคุณภาพของงานให้ดีขึ้นอยู่เสมอ
- 2.7 จัดให้มีการประสานงานกันทุกหน่วยงาน
- 2.8 ดำเนินการบำรุงขวัญให้กำลังใจและกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

2.9 ประเมินผลงานโดยนำไปเปรียบเทียบกับความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ขององค์การ

2.10 เตรียมการสำหรับงานในอนาคต

3. AASA Model

สมาคมผู้บริหารการศึกษาของสหรัฐอเมริกา (The American Association of School Administrators. 1955 : n.p. ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม. 2545 : 22 – 23) ได้มีความเห็นว่กระบวนการบริหารการศึกษาควรประกอบด้วยขั้นตอน 5 ขั้นตอนดังนี้

3.1 การวางแผนหมายถึงการกำหนดโครงการ

3.2 การสรรหาตัวบุคคลและวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นต้องใช้ในการปฏิบัติงานตามแผนเพื่อให้สอดคล้องกับแผน

3.3 การให้กำลังใจในการปฏิบัติงานเพื่อเป็นการบำรุงขวัญและให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน ในการปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ

3.4 การประสานงานเพื่อให้ผู้ร่วมงานได้มีโอกาสพบปะประชุมปรึกษาหารือกัน แสดงความคิดเห็นซักถาม

3.5 การประเมินผลงานเพื่อเป็นการตรวจสอบและติดตามผลการปฏิบัติงานที่เกี่ยวข้องตลอดจนการปฏิบัติงานของผู้ร่วมงาน

4. Jesse B. Sears Model

เจสซีบีเซียร์ส (Sears. 1950 : 35 ; อ้างถึงใน สมศักดิ์ คงเที่ยง. 2545 : 130) ได้สรุปว่าในการบริหารการศึกษานั้นจะต้องดำเนินไปตามกระบวนการบริหารการศึกษาซึ่งมี 5 ขั้นตอนดังนี้

4.1 การวางแผนเป็นการกำหนดแผนงานไว้ล่วงหน้า

4.2 การจัดองค์การเป็นการกำหนดอำนาจหน้าที่ของตำแหน่งต่าง ๆ ให้ชัดเจน

4.3 การสั่งการเป็นการพิจารณาเพื่อสั่งการและมอบหมายงานให้ผู้ร่วมงาน

4.4 การประสานงานเป็นการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานและตำแหน่งต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

4.5 การควบคุมงานเป็นการติดตามผลการปฏิบัติงาน

5. Russell T. Gregg Model

รัสเซลล์ ที เกรก (Gregg. 1967 : 274-316 ; อ้างถึงใน จันทรานี สงวนนาม. 2545 : 23) ได้สรุปว่ากระบวนการบริหารการศึกษามี 7 ขั้นตอนดังนี้

5.1 การวินิจฉัยสั่งการ ผู้บริหารควรตัดสินใจด้วยความรวดเร็วและรอบคอบ

5.2 การวางแผน ผู้บริหารจะต้องทำอย่างมีแผน

5.3 การจัดองค์การผู้บริหารจะต้องจัดองค์การให้มีประสิทธิภาพ

5.4 การติดต่อสื่อสาร ผู้บริหารควรจัดช่องทางของการติดต่อสื่อสารในองค์การให้ติดต่อกันให้ทั่วถึง

5.5 การจูงใจ ผู้บริหารจะต้องดูแลให้ผู้ร่วมงานพอใจในงาน

5.6 การประสานงาน ผู้บริหารจะต้องจัดการประสานงานในองค์การให้ดี

5.7 การประเมินผล ผู้บริหารควรจะต้องติดตามผลและประเมินผลเป็นระยะ ๆ

6. หลักการบริหารทั่วไป 14 ประการขององรีฟาโยล (Henri Fayol Fourteen

Principles of Management)

องรี ฟาโยล (Henry Fayol, 2557 : 1 - 3) เป็นนักอุตสาหกรรมชาวฝรั่งเศส มีประสบการณ์ด้านการบริหารองค์การของรัฐขนาดใหญ่ได้นำเสนอหลักการที่เรียกว่าหลักการจัดการ 14 ประการ (Henri Fayol's Fourteen Principles of Management) ซึ่งมีดังต่อไปนี้คือ

6.1 การจัดแบ่งงาน (Division of Work) หลักการก็คือการทำให้คนจำนวนมากที่ต้องมาทำงานร่วมกัน ได้มีการจัดแบ่งหน้าที่ตามความสามารถหรือความเชี่ยวชาญพิเศษของแต่ละคนเพื่อให้สามารถทำงานได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

6.2 การมีอำนาจหน้าที่ (Authority) ผู้จัดการต้องสามารถออกคำสั่งได้สอดคล้องกับอำนาจหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายทำให้คำสั่งที่ออกไปนั้นมีความถูกต้องและเกิดความรับผิดชอบควบคู่กันไปเมื่อใดที่มีการใช้อำนาจหน้าที่เมื่อนั้นความรับผิดชอบก็ต้องติดตามไปด้วย

6.3 ความมีวินัย (Discipline) ผู้ใต้บังคับบัญชาหรือพนักงานต้องเชื่อฟังและเคารพกฎเกณฑ์ขององค์การการที่คนจะมีวินัยที่ดีนั้นเกิดจากความเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพมีความเข้าใจที่ชัดเจนระหว่างฝ่ายจัดการและคนทำงานทั้งนี้เมื่อมีการทำผิดกฎระเบียบขององค์การก็จะมีผลทำให้ได้รับโทษ

6.4 เอกภาพของสายบังคับบัญชา (Unity of Command) พนักงานหรือลูกจ้างทุกคนจะได้รับคำสั่งจากผู้บังคับบัญชาเพียงคนเดียว สายบังคับบัญชาจะมีลักษณะเป็นทอด ๆ ไป แต่ละคนจะรู้ว่าใครคือเจ้านายของตน

6.5 เอกภาพในทิศทาง (Unity of Direction) แต่ละคนในกลุ่มกิจกรรมขององค์การจะมีจุดมุ่งหมายเดียวกันรับแผนเดียวและจากหัวหน้าเดียว

6.6 ผลประโยชน์ของหมู่คณะจะต้องเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว (Subordination of Individual Interests to the General Interests) คนที่เข้ามาทำงานในองค์การนั้นจะต้องยอมรับว่า

ประโยชน์ขององค์การจะต้องมาเหนือผลประโยชน์ส่วนตัว

6.7 มีระบบค่าตอบแทนที่ยุติธรรม (Remuneration) คนทำงานแม้จะต้องเห็นผลประโยชน์ขององค์การเหนือผลประโยชน์ส่วนตัวแต่องค์การก็ต้องทำหน้าที่จัดระบบค่าตอบแทนให้เหมาะสมแก่ความสามารถและเป็นไปอย่างยุติธรรม

6.8 ระบบการรวมศูนย์ (Centralization) การรวมศูนย์ในที่นี้หมายถึงระดับของการที่ผู้ได้บังคับบัญชาจะมีส่วนในการตัดสินใจอย่างไรการจะกระจายอำนาจหรือรวมอำนาจเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความเหมาะสมประเด็นจะอยู่ที่ว่าทำอย่างไรจึงจะรวมศูนย์ได้ในแต่ละกรณีแนวคิดนี้มองเห็นความจำเป็นขององค์การที่ต้องมีศูนย์รวมอำนาจ

6.9 สายบังคับบัญชา (Scalar Chain) หมายถึงสายบังคับบัญชาจากระดับสูงลงมาสู่ระดับต่ำสุดสายการสื่อสารติดต่อก็จะเป็นไปตามนี้ คือ จะเป็นไปตามระดับชั้น อย่่างไรก็ตามถ้าสายการบังคับบัญชาก่อให้เกิดการเสียเวลาล่าช้าก็ให้มีการข้ามชั้นตอนได้และทั้งนี้ต้องเป็นข้อตกลงระหว่างส่วนงานที่เกี่ยวข้อง

6.10 ความเป็นระบบระเบียบ (Order) หมายความว่าถึงคนก็ดีหรือวัสดุอุปกรณ์ทั้งหลายก็ดีจะอยู่ในที่อันเหมาะสมในเวลาอันเหมาะสมความเป็นระบบระเบียบนี้ในบางส่วนหนึ่งหมายความว่าถ้าเกิดการเปลี่ยนแปลงเช่นคนงานป่วยลงงานก็สามารถมีคนทดแทนได้เพราะมีความเป็นระบบทำให้รู้งานกัน

6.11 ความเท่าเทียมกัน (Equity) ในที่นี้ผู้เป็นหัวหน้าจะต้องมีการตอบสนองต่อผู้ได้บังคับบัญชาอย่างมีเมตตาและยุติธรรมการใช้อำนาจของผู้บริหารจะเป็นไปด้วยหลักการมิใช่จะทำอะไรได้ตามใจ

6.12 ความมั่นคงและสามัญญฐานะของบุคลากร (Stability of Tenure of Personnel) ทั้งนี้โดยมองว่าการที่มีคนเปลี่ยนงานบ่อย ๆ นั้นจะทำให้งานไม่มีประสิทธิภาพฝ่ายบริหารควรวางแผนงานให้สามารถมีการทดแทนกำลังคนกันได้เมื่อมีตำแหน่งว่างลง

6.13 การริเริ่มสร้างสรรค์ (Initiative) ผู้ได้บังคับบัญชาจะสามารถมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ที่จะทำงานออกมาได้ในระดับสูง

6.14 วิญญาณแห่งหมู่คณะ (Esprit de Corps) การสร้างขวัญและกำลังใจในการทำงานมีความราบรื่นและความเป็นปึกแผ่นในองค์กร

กล่าวโดยสรุป หลักการบริหารการศึกษาและกระบวนการบริหารเป็นหลัก และกระบวนการที่มีขั้นตอนต่อเนื่องกัน มีกระบวนการวางแผนการทำงานอย่างมีระบบ ระเบียบแบบแผนที่แน่นอนชัดเจน มีการติดต่อประสานงานทั้งภายในองค์กรและภายนอกองค์กร โดยมีการกระจายงานให้เหมาะสมตามเนื้องาน และความสามารถของผู้รับงาน มีการบริหารมอบหมายงาน

ตามลำดับขั้นตอนการบังคับบัญชา มีการบำรุงรักษาส่งเสริมสร้างเสริมขวัญกำลังใจและแรงจูงใจในการทำงานของบุคลากร มีการดำเนินงานทั้งหมดผ่านกระบวนการที่เป็นเอกภาพ มีความเป็นอันหนึ่งอันเดียวเข้าใจและใช้กฎเกณฑ์เดียวกัน ซึ่งมีการใช้งบประมาณที่ถูกต้องเหมาะสมกับงานแต่ละงานเป็นตัวขับเคลื่อนการดำเนินงาน ทั้งนี้เพื่อจุดประสงค์และเป้าหมายเดียวกัน คือความสำเร็จขององค์กรเป็นสำคัญนั่นเอง

ขอบข่ายของการบริหารงานโรงเรียน

ในการบริหารงานโรงเรียนที่เป็นนิติบุคคล จึงได้มีการกำหนดรูปแบบการบริหารออกตามชนิดและประเภทของงานดังนี้

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (2556 : 12) มาตรา 39 ได้กำหนดให้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา 4 ด้าน ไปยังเขตพื้นที่การศึกษา ทำให้งานบริหารการศึกษาที่โรงเรียนมี 4 ด้าน คือ

1. ด้านการบริหารวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารทั่วไป

โดยมีรายละเอียดแยกตามสายงาน ดังนี้

1. การบริหารวิชาการ

งานวิชาการเป็นงานที่สำคัญ ผู้บริหารโรงเรียนจะต้องให้ความสนใจและตระหนักถึงหน้าที่ความรับผิดชอบ รู้จักปรับปรุงตนเองให้รู้และเข้าใจงานวิชาการ สามารถเป็นผู้นำของครูด้านงานวิชาการได้

1.1 ความหมายของการบริหารวิชาการ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารวิชาการได้ดังต่อไปนี้ เรณู ครุฑไทย (2542 : 9) ให้ความหมายว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การจัดกิจกรรมทุกชนิดในโรงเรียนที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการเรียนการสอนเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และได้รับประสบการณ์อย่างมีประสิทธิภาพตามจุดมุ่งหมายของการศึกษา

กมล ภูประเสริฐ (2544 : 23) ให้ความหมายว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง การบริหารที่เกี่ยวกับการพัฒนาคุณภาพการศึกษา อันเป็นเป้าหมายสูงสุดของภารกิจของสถานศึกษา

นาวิ ยั่งยืน (2544 : 10) ให้ความหมายว่า การบริหารงานวิชาการ หมายถึง การบริหารงานวิชาการเป็นกิจกรรมทุกชนิดในสถานศึกษา โดยเฉพาะกิจกรรมที่เกี่ยวกับการปรับปรุงคุณภาพการเรียนการสอน

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 21) ให้ความหมายว่า การบริหารวิชาการ หมายถึง หน้าที่ที่โรงเรียนต้องรับผิดชอบทางวิชาการ เริ่มตั้งแต่กำหนดปรัชญาและจุดมุ่งหมายทางการศึกษา ของโรงเรียน โดยคำนึงถึงบุคคลในอาชีพต่าง ๆ ของชุมชนเป็นพื้นฐาน รวมทั้งการประเมินผล โปรแกรมการศึกษาอย่างต่อเนื่อง และกิจกรรมทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนั้น ๆ ตลอดจนการวัดผล เพื่อติดตามการเรียนการสอน ให้การเรียนการสอนดำเนินไปได้ด้วยดี

สรุปได้ว่าการบริหารวิชาการ หมายถึง ภาระงานหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการ ให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น การวางแผนงานด้านวิชาการ การจัดการเรียน การสอนในสถานศึกษา การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา การพัฒนากระบวนการเรียนการสอน การวัดผล ประเมินผล ตลอดจนงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการศึกษา

1.2 ขอบข่ายของการบริหารวิชาการ

งานวิชาการถือเป็นหัวใจสำคัญในการจัดการศึกษาในระดับสถานศึกษา การบริหารงานวิชาการเป็นกระบวนการดำเนินงานเกี่ยวกับหลักสูตร และการเรียนการสอน เพื่อให้ นักเรียนได้เรียนรู้ตามที่กำหนดไว้ในจุดมุ่งหมายของการพัฒนาผู้เรียน ซึ่งนักการศึกษา และหน่วยงานได้กำหนดขอบข่ายของงานไว้ต่าง ๆ กัน ดังนี้

กมล ภูประเสริฐ (2544 : 9) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารงานวิชาการ ในสถานศึกษาของผู้บริหารไว้ 9 ประการ ดังนี้

1. การบริหารหลักสูตร
2. การบริหารการเรียนการสอน
3. การบริหารการประเมินผลการเรียน
4. การบริหารการนิเทศภายในสถานศึกษา
5. การบริหารการพัฒนาบุคลากรทางวิชาการ
6. การบริหารการวิจัยและพัฒนา
7. การบริหารโครงการทางวิชาการอื่น ๆ
8. การบริหารระบบข้อมูลและสารสนเทศทางวิชาการ
9. การบริหารการประเมินผลงานทางวิชาการของสถานศึกษา

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2544 : 4) ได้กำหนดขอบข่ายของงานด้านวิชาการ ประกอบด้วยงานต่อไปนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับงานวิชาการ
2. การจัดดำเนินงานเกี่ยวกับการเรียนการสอน
3. การจัดการเกี่ยวกับการเรียนการสอน
4. การวัดและประเมินผล

ปัญญา แก้วกียูร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล (2547 : 17) ได้กำหนดขอบข่ายของการดำเนินงานวิชาการในระดับสถานศึกษา ประกอบด้วย การศึกษาปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น การพัฒนาและการนำหลักสูตรไปใช้ การจัดเตรียมการเรียนการสอน การจัด วัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนการสอน และสื่อการเรียนการสอน การส่งเสริมการสอน การวัด และประเมินผล การดำเนินงานเกี่ยวกับห้องสมุด แหล่งการเรียนรู้ การนิเทศ ติดตามผล การวางแผน และการกำหนดวิธีดำเนินงานทางด้านวิชาการ รวมถึงการประชุมทางวิชาการ

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 28 - 121) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารวิชาการ ดังนี้

1. การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น

2. การวางแผนงานด้านวิชาการ
3. การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
4. การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
5. การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
6. การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
7. การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา
8. การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
9. การนิเทศการศึกษา
10. การแนะแนว
11. การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
12. การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
13. การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษา

และองค์กรอื่น

14. การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร
หน่วยงาน สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

15. การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการ
ของสถานศึกษา

16. การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา

17. การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา

สรุปได้ว่า งานวิชาการเป็นงานหลักหรือภารกิจหลักของสถานศึกษาที่มุ่งให้การ
กระจายอำนาจในการบริหารจัดการให้สถานศึกษาดำเนินการโดยอิสระ คล่องตัว รวดเร็ว
สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียน สถานศึกษา ชุมชน ท้องถิ่น และการมีส่วนร่วมจากผู้มีส่วน
ได้เสียทุกฝ่าย ซึ่งจะเป็นปัจจัยสำคัญที่จะทำให้สถานศึกษามีความเข้มขันในการบริหารงานและ
การจัดการสามารถพัฒนาหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนการวัดผล ประเมินผลการ
พัฒนาคุณภาพนักเรียน ชุมชน ท้องถิ่น ได้อย่างมีคุณภาพและประสิทธิภาพ

2. การบริหารงบประมาณ

การบริหารงบประมาณนั้นถือได้ว่ามีความสำคัญมากในการบริหารจัดการในโรงเรียน
ทั้งนี้เพราะการบริหารงบประมาณนั้นต้องดำเนินการเกี่ยวกับรายได้ของโรงเรียนในทุก ๆ ด้าน
เพื่อนำรายได้ดังกล่าวมาใช้เป็นงบดำเนินการทุกงานในโรงเรียน ถ้าหากขาดการบริหารจัดการ
งบประมาณที่เหมาะสมย่อมไม่สามารถบริหารจัดการโรงเรียนได้อย่างราบรื่น

2.1 ความหมายของการบริหารงบประมาณ

นักการศึกษาหลายท่านได้ให้ความหมายของการบริหารงบประมาณ
ในด้านต่าง ๆ ดังนี้

ณรงค์ สัจพันโรจน์ (2543 : 2) ให้ความหมายว่า การบริหารงบประมาณ
หมายถึง การวางแผนที่แสดงออกในรูปของตัวเงินสำหรับระยะเวลาหนึ่งอันแน่นอน เกี่ยวกับ
โครงการดำเนินงานของรัฐบาล

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2543 : 19) ให้ความหมายว่า
การบริหารงบประมาณ หมายถึง แผนการใช้เงินเพื่อให้การดำเนินการต่าง ๆ บรรลุเป้าหมาย
ที่วางไว้ อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถเป็นเครื่องมือในการควบคุมดูแลการดำเนินงาน
ได้อีกด้วย

ไพรัช ตระการศิรินนท์ (2544 : 4) ให้ความหมายว่า การบริหารงบประมาณ
หมายถึง เครื่องมืออย่างหนึ่งของรัฐบาลหรือหน่วยงานที่เป็นเอกสารแสดงถึงความต้องการ
ของรัฐบาลหรือหน่วยงานต่าง ๆ ของรัฐบาล ซึ่งแสดงออกมาในลักษณะแผนทางการเงิน

และโครงการที่จะดำเนินการในปีงบประมาณหนึ่ง ๆ

วัลลภ บุญกิตติเจริญ (2547 : 26) ให้ความหมายว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึงแผนเบ็ดเสร็จที่แสดงออกในรูปตัวเงิน แสดงโครงการดำเนินงานทั้งหมดในระยะเวลาหนึ่ง แผนนี้จะรวมถึงการบริหารกิจกรรมโครงการและค่าใช้จ่าย ตลอดจนทรัพยากรที่จำเป็นในการสนับสนุนการดำเนินงานให้บรรลุตามแผน

เพ็ญแข สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2539 : 1 ; อ้างถึงใน บุญทัย สุระมุล 2550 : 16) ให้ความหมายว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึงการจัดทำงบประมาณ และการควบคุมโดยงบประมาณ การจัดทำงบประมาณหรือการวางแผนงบประมาณ คือ การจัดทำแผนการดำเนินงานอย่างเป็นลายลักษณ์อักษรขององค์การหนึ่งสำหรับระยะเวลาใดระยะเวลาหนึ่งในภายภาคหน้า แผนงบประมาณนี้อาจเป็นระยะยาว ซึ่งครอบคลุมระยะเวลา 3 หรือ 5 หรือ 10 ปีข้างหน้า หรืออาจเป็นแผนระยะสั้น ซึ่งโดยปกติจะเป็นแผนการดำเนินงาน สำหรับระยะเวลา 1 ปี หรือ 6 เดือนข้างหน้า ส่วนการควบคุมโดยงบประมาณหมายถึง การติดตามเปรียบเทียบผลการดำเนินงานที่เกิดขึ้นจริงกับแผนงบประมาณที่วางไว้ เพื่อดูว่าการดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่ แตกต่างจากแผนเดิมมากน้อยเพียงไร ด้วยเหตุใด เพื่อจะหาทางแก้ไขให้การดำเนินงานเป็นไปตามแผนที่วางไว้

ลินซ์ (Lynch. 1979 : 3) ให้ความหมายว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึงแผนที่จัดทำขึ้นเพื่อโครงการต่าง ๆ ที่กำหนดขึ้น มีการประมาณทรัพยากรที่มีค่าที่ต้องการจะนำมาใช้ และมีการเปรียบเทียบการกระทำในอดีตตลอดจนความต้องการที่จะทำในอนาคต

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ หมายถึง ภาระงานหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับการจัดสรร การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ การตรวจสอบ ติดตาม และรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา

2.2 ขอบข่ายของการบริหารงบประมาณ

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงขอบข่ายและภารกิจงานในการบริหารงบประมาณไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

สำนักงานโครงการนำร่องปฏิรูปการศึกษา (2544 : 3) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจของการบริหารงานงบประมาณไว้ดังนี้

1. การจัดตั้งงบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การบริหารการเงินและบัญชี

4. การจัดซื้อจัดจ้างและการพัสดุ
5. การตรวจสอบติดตามและประเมินประสิทธิภาพการใช้จ่ายงบประมาณ
6. การระดมทรัพยากรและการลงทุนทางการศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 39 - 40) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงบประมาณไว้ดังนี้

1. การจัดทำและเสนอของบประมาณ
2. การจัดสรรงบประมาณ
3. การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงิน และผลการดำเนินงาน

4. การระดมทรัพยากร และการลงทุนเพื่อการศึกษา
5. การบริหารการเงิน
6. การบริหารบัญชี
7. การบริหารพัสดุและสินทรัพย์

กิติมา ปรีดีดิลก (2522 : 71 ; อ้างถึงใน เดช ดอนจันทร์ โศตร. 2550 : 19)

ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงบประมาณของโรงเรียน ไว้ดังนี้

1. การวางแผนการเงินในโรงเรียน การคาดการณ์ล่วงหน้าเกี่ยวกับการเงินโรงเรียน ซึ่งผู้บริหารจะต้องพิจารณาถึงผลกระทบที่มีต่อการได้มาหรือการจ่ายไปซึ่งเงินของโรงเรียน เช่น ฐานะทางเศรษฐกิจของประเทศ รายได้ของประชาชนในท้องถิ่น เป็นต้น
2. การจัดการเกี่ยวกับทรัพย์สินของโรงเรียน โดยส่วนรวม เช่น ที่ดิน และสิ่งก่อสร้าง วัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นต้น
3. การควบคุมการดำเนินการทางการเงิน เพื่อให้มีประสิทธิภาพ เป็นไปตามมาตรฐาน และกฎเกณฑ์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งประกอบด้วยระบบบัญชีและวิธีการต่าง ๆ ในการตรวจสอบเงินและสินทรัพย์ของโรงเรียน
4. การจัดการเกี่ยวกับการรับและจ่ายเงินของโรงเรียน อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับหลักการเศรษฐศาสตร์ หลักการบริหารรวมทั้งหลักการคลังทั่วไป

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 28 - 121) ได้กำหนดขอบข่ายและภารกิจการบริหารงบประมาณ ดังนี้

1. การจัดทำแผนงบประมาณและคำขอตั้งงบประมาณ เพื่อเสนอต่อ ปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่ายเงิน ตามที่ได้รับจัดสรรงบประมาณ
จากสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยตรง

3. การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
4. การขอโอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
5. การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
6. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
7. การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
8. การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
9. การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
10. การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
11. การวางแผนพัสดุ
12. การกำหนดรูปแบบรายการ หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์
หรือสิ่งก่อสร้างที่ใช้เงินงบประมาณเพื่อเสนอต่อปลัดกระทรวงศึกษาธิการ หรือเลขาธิการ
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
13. การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
14. การจัดหาพัสดุ
15. การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
16. การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
17. การเบิกเงินจากคลัง
18. การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน
19. การนำเงินส่งคลัง
20. การจัดทำบัญชีการเงิน
21. การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
22. การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน

สรุปได้ว่า การบริหารงบประมาณ เป็นการบริหารจัดการเกี่ยวกับรายได้ รายรับ
รายจ่าย การระดมทรัพยากรของโรงเรียน เพื่อนำงบประมาณที่ได้นั้น ไปสนับสนุนการจัด
การศึกษา และหรือ การบริหารจัดการในสายงานอื่น ๆ เพื่อให้โรงเรียนนั้น ๆ สามารถดำเนินการ
ต่อไปได้โดยปกติ ทั้งนี้ต้องมีการทำบัญชีการใช้จ่ายเป็นหลักฐานเพื่อต่อการติดตามตรวจสอบ
และเพื่อความโปร่งใสในการบริหารงบประมาณ

3. การบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลเป็นการดำเนินการบริหารตัวบุคลากรในโรงเรียนในเรื่องของการกำกับดูแล วางแผนอัตรากำลัง คัดเลือกสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง ตลอดจนส่งเสริมให้บุคลากรในหน่วยงานได้มีโอกาสในการพัฒนาตนเอง สร้างขวัญกำลังใจ เพื่อเพิ่มศักยภาพในการทำงานให้บุคลากร ซึ่งจะส่งผลให้หน่วยงานหรือองค์กรนั้น มีการพัฒนาและประสบผลสำเร็จ

3.1 ความหมายของการบริหารงานบุคคล

นักการศึกษาได้ให้ความหมายและข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้

พนัส หันนาคินทร์ (2542 : 18) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การที่องค์กรจัดวางกระบวนการต่าง ๆ เพื่อประโยชน์ในการที่จะได้มาซึ่งบุคลากรที่มีคุณภาพตามความต้องการ และความจำเป็น เมื่อได้มาแล้วก็ต้องกำหนดแนวทางที่แน่ชัด ในอันที่จะบำรุงรักษา ตอบแทน พัฒนา ประเมินผลการทำงาน ตลอดจนการกำหนดวิธีการที่จะให้ความมั่นคงแก่ชีวิตการทำงาน และการพิจารณาให้ออกจากงานตามวาระ หรือด้วยสาเหตุอื่น เช่น ไม่สามารถที่จะทำงานต่อไปได้ ไม่ว่าจะด้วยการด้อยความสามารถหรือการประพฤติน่าไม่สมควรก็ตาม ในกรณีดังกล่าว ผู้บริหารและผู้ปฏิบัติงานอาจจะไม่เคยพบตัวกันเลย แต่ผู้ปฏิบัติจะต้องเดินไปตามเส้นทางที่วางไว้ ยิ่งองค์กรใหญ่มากไร การที่จะได้พบกันระหว่างผู้ปฏิบัติงานต่างระดับก็ยิ่งน้อยลงเพียงนั้น

ประเวศน์ มหารัตน์สกุล (2543 : 10) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การบริหารทรัพยากรมนุษย์ เป็นทั้งศาสตร์และศิลป์ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่าเป็นสหวิทยาการที่ต้องผสมผสานศาสตร์อื่นในการจัดการบุคลากรให้ทำงานด้วยความเต็มใจ และมุ่งมั่นที่จะทำงานให้ได้มาตรฐานเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ

สุรพล สุขะพรหม (2543 : 2) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การปฏิบัติการเกี่ยวกับตัวบุคคลหรือตัวเจ้าหน้าที่ในองค์กรใดองค์กรหนึ่ง นับตั้งแต่การสรรหาค้นเข้าทำงาน การคัดเลือก การบรรจุแต่งตั้ง การโอน การย้าย การฝึกอบรม การพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่ง การเลื่อนเงินเดือน การปกครองบังคับบัญชา การดำเนินการทางวินัย การให้พ้นจากงานและการจ่ายบำเหน็จบำนาญเมื่อออกจากงานไปแล้ว การบริหารงานที่กล่าวนี้เพื่อที่จะให้ได้บุคคลที่มีความรู้ความสามารถและใช้บุคคลนั้นให้เกิดประโยชน์แก่องค์การในด้านประสิทธิภาพของงานและเกิดผลงานมากที่สุด

อำนาจ แสงสว่าง (2544 : 2) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการที่มีการใช้กลยุทธ์และศิลปะอย่างมีประสิทธิภาพในการจัดหาทรัพยากรมนุษย์ เพื่อให้

บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร จะพบว่า ผู้จัดการทุกระดับที่มีหน้าที่รับผิดชอบในการบริหารงาน จะต้องมีส่วนรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดการทรัพยากรมนุษย์มากบ้างหรือน้อยบ้าง ผู้จัดการจะทำงานให้สำเร็จย่อมจะต้องอาศัยความร่วมมือในการทำงานจากผู้ร่วมงานอย่างเต็มความสามารถ และด้วยความสมัครใจเป็นปัจจัยสำคัญ

ตุลา มหาพสุชานนท์ (2545 : 162) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง การใช้ทรัพยากร “มนุษย์” ที่มีอยู่อย่างจำกัดให้เกิดประโยชน์สูงสุด เพื่อบรรลุเป้าหมายขององค์กร โดยให้ความสำคัญกับมนุษย์ในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งของความสำเร็จที่ช่วยหรือร่วมกันรังสรรค์องค์กร

ณัฐพันธ์ เขจรนันท์ (2546 : 15) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหาร ผู้ที่มีหน้าที่เกี่ยวกับงานบุคลากรหรือบุคคลที่ต้องปฏิบัติงานเกี่ยวข้องกับบุคลากรขององค์กรร่วมกันใช้ความรู้ ทักษะ และประสบการณ์ในการสรรหา การคัดเลือก และการบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้เข้าปฏิบัติงานในองค์กร พร้อมทั้งดำเนินการธำรงรักษาและพัฒนาให้บุคลากรขององค์กรมีศักยภาพที่เหมาะสมในการปฏิบัติงาน และมีคุณภาพชีวิตการทำงานที่เหมาะสม ตลอดจนเสริมสร้างหลักประกันให้แก่สมาชิกที่ต้องพ้นจากการร่วมงานกับองค์กรให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขในอนาคต

นงนุช วงษ์สุวรรณ (2546 : 6) ได้ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการทางการบริหารที่จะสรรหามูลค่ามาปฏิบัติงานให้บุคลากรได้ปฏิบัติงานอย่างเต็มความสามารถด้วยความเต็มใจ

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2549 : 2) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการที่ผู้บริหารใช้ศิลปะและกลยุทธ์ในการสรรหา คัดเลือก และบรรจุบุคคลที่มีคุณสมบัติเหมาะสมให้ปฏิบัติงานในองค์กร พร้อมทั้งการพัฒนา บำรุงรักษาให้สมาชิกในองค์กรได้เพิ่มพูนความรู้ความสามารถและดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข

สุนันทา เลานันท์ (2546 : 5) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการตัดสินใจและการปฏิบัติที่เกี่ยวกับบุคลากรทุกระดับในหน่วยงาน เพื่อให้เป็นทรัพยากรบุคคลที่มีประสิทธิภาพสูงสุด ที่จะส่งผลสำเร็จต่อเป้าหมายขององค์กร กระบวนการต่าง ๆ ที่สัมพันธ์เกี่ยวข้อง ได้แก่ การวางแผนงานบุคลากร การวิเคราะห์งาน การสรรหา การคัดเลือก การฝึกอบรมและพัฒนา การประเมินผลการปฏิบัติงาน การจ่ายค่าตอบแทนสวัสดิการและผลประโยชน์เกื้อกูลสุขภาพและความปลอดภัย การพัฒนาองค์กร ตลอดจนการวิจัยด้านบุคคล

ไรท์เลย์ (Riley, Dennis D. 1993 : 4) ให้ความหมายว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง กระบวนการได้มาและการพัฒนาทักษะของบุคลากรและรวมไปถึงการสร้างเงื่อนไขของหน่วยงานให้ส่งเสริมสนับสนุนให้บุคลากรได้ใช้ศักยภาพสูงสุดในการทำงาน

สรุปได้ว่า การบริหารงานบุคคล หมายถึง ภาระงานหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลัง การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาการดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน

3.2 ขอบข่ายของการบริหารงานบุคคล

การบริหารงานบุคคลมีความสำคัญเป็นอย่างมาก เพราะเป็นทรัพยากรที่มีความสำคัญที่สุด การที่สถานศึกษามีครูและบุคลากรทางการศึกษาที่มีความรู้ ความสามารถ มีระเบียบวินัย มีคุณธรรม และมีบุคลากรเพียงพอต่อความต้องการของงานแล้ว โอกาสที่จะปฏิบัติงานให้ได้ผลดีมีคุณภาพก็จะมีสูงขึ้นตามไปด้วย ซึ่งนักการศึกษาได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้

โสทรธีร์ จุฑานนท์ (2547 : 14 - 15) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคคลสำหรับภาคราชการพลเรือนไทย มีขอบข่ายงานการบริหารงานบุคคลที่นิยมใช้กันดังนี้

1. กลุ่มงานพัฒนาระบบงานและอัตรากำลัง
2. กลุ่มงานสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
3. กลุ่มงานทะเบียนประวัติ
4. กลุ่มงานพัฒนาบุคคล
5. กลุ่มงานวินัยและนิติกร

วิจิตร วรอุบายกูร (2521 : 45 ; อ้างถึงใน วันชัย พิริยะประภากุล. 2550 : 17) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคคลไว้ 4 ประการดังนี้

1. การจัดหาบุคลากร (Hiring) เป็นกระบวนการตั้งแต่การแสวงหา การคัดเลือก และการบรรจุแต่งตั้งเข้าทำงาน
2. การจัดบุคลากร (Personnel Management) เป็นการจัดการเพื่อให้บุคลากรทำงานด้วยความพอใจ ได้แก่ การจัดวางตัวบุคคลเข้าทำงานในหน้าที่ต่าง ๆ การจัดสวัสดิการและความมั่นคงในการจัดบริการ ตลอดจนการอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการทำงาน รวมทั้งการประเมินผลงานด้วย
3. การพัฒนาบุคลากร (Personnel Development) ได้แก่ การส่งเสริมให้บุคลากรมีความก้าวหน้าทั้งทางเศรษฐกิจ การงาน ความรู้ และทักษะในการทำงาน

4. การให้พ้นจากงาน (Withdraw) ได้แก่ การจัดสวัสดิการและการรักษา
สุขภาพจิตของบุคลากรที่พ้นจากหน้าที่ด้วยเหตุผลต่าง

สมพงษ์ เกษมสิน (2521 : 5 ; อ้างถึงใน วันชัย พิริยะประภากุล. 2550 : 18)
ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารงานบุคคลไว้ดังนี้

1. การวางแผนเกี่ยวกับการบริหารงานบุคคล
2. การสรรหาบุคคล
3. การกำหนดอัตราเงินเดือนและค่าจ้าง
4. การประเมินผลการปฏิบัติงานและการปูนบำเหน็จ
5. การปกครองบังคับบัญชา
6. การพัฒนาบุคลากร
7. การจัดประโยชน์เกื้อกูลอื่น ๆ
8. การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารงานบุคลากร

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 28 - 121) ได้กำหนด
ขอบข่ายและภารกิจการบริหารงานบุคคล ไว้ดังนี้

1. การวางแผนอัตรากำลัง
2. การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา
3. การสรรหา และบรรจุแต่งตั้ง
4. การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา
5. การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
6. การลาทุกประเภท
7. การประเมินผลการปฏิบัติงาน
8. การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
9. การสั่งพักราชการและการสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
10. การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
11. การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
12. การออกจากราชการ
13. การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
14. การจัดทำ บัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอ

ขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์

15. การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากร
ทางการศึกษา

16. การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ

17. การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ

18. การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษา

19. การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพครู และบุคลากร
ทางการศึกษา

20. การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา การดำเนินการ
ที่เกี่ยวกับการบริหารงานบุคคลให้เป็นไปตามกฎหมายว่าด้วยการนั้น

สรุปได้ว่า ขอบข่ายของการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา เป็นภารกิจ
ที่สำคัญที่มุ่งส่งเสริมให้สถานศึกษา สามารถปฏิบัติงานเพื่อตอบสนองภารกิจของสถานศึกษา
เพื่อดำเนินการด้านการบริหารงานบุคคล ให้เกิดความคล่องตัวอิสระ ภายใต้กฎหมายระเบียบ
ตามหลักธรรมาภิบาลเป็นการเพิ่มหาบุคลากรที่มีคุณภาพ มีการส่งเสริมให้ข้าราชการครู
และบุคลากรทางการศึกษาได้รับการพัฒนา มีความรู้ ความสามารถ มีขวัญกำลังใจ ได้รับการยกย่อง
เชิดชูเกียรติมีความมั่นคงและความก้าวหน้าในวิชาชีพทั้งในระหว่างที่ปฏิบัติงานและหลังจาก
ที่ปฏิบัติงาน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. การบริหารทั่วไป

การบริหาร โรงเรียนมีภารกิจหน้าที่ที่ต้องดำเนินการในหลายด้าน เช่น ด้านวิชาการ
ด้านงบประมาณ ด้านการบริหารงานบุคคล ด้านกิจการนักเรียน ด้านอาคารสถานที่ ด้าน
ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ด้านการจัดโรงเรียน งานสารบรรณ ฯลฯ การบริหาร
ทั่วไปของโรงเรียนจะรวมงานด้านต่าง ๆ ไว้และกลายเป็นภารกิจหน้าที่ใหม่ขึ้นมา

4.1 ความหมายของการบริหารทั่วไป

นักการศึกษาได้ให้ความหมายของการบริหารทั่วไปไว้หลายท่าน ซึ่งมีความ
สอดคล้องกันดังนี้

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 64) ให้ความหมายว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง
กระบวนการสำคัญที่ช่วยประสานส่งเสริมและสนับสนุนให้การบริหารงานอื่น ๆ บรรลุ
ตามมาตรฐานคุณภาพและเป้าหมายที่กำหนดไว้

บุญเกิด ชาตัน (2551 : 15) ให้ความหมายว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง งานที่
เกี่ยวข้องกับการจัดระบบบริหารองค์กร ให้บริการเพื่อบริหารงานอื่น ๆ ให้บรรลุผลตามมาตรฐาน

คุณภาพ และเป้าหมายที่กำหนดไว้ โดยมีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุน และอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการการศึกษาทุกรูปแบบ มุ่งพัฒนาโรงเรียนให้ใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีอย่างเหมาะสม ส่งเสริมในการบริหารและจัดการศึกษาของโรงเรียนตามหลักการบริหารที่มุ่งเน้นผลสัมฤทธิ์ของงานเป็นหลัก โดยเน้นความโปร่งใส ความรับผิดชอบที่ตรวจสอบได้ ตลอดจนการมีส่วนร่วมของบุคคล ชุมชน และองค์กรที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การจัดการศึกษามีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สำนักปลัดกระทรวงศึกษาธิการ (ม.ป.ป. : 112) ให้ความหมายว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง งานที่ไม่ใช่ภารกิจหน้าที่หลักแต่มีความสำคัญต่อการดำเนินงานของสถานศึกษาในการให้บริการแก่หน่วยต่าง ๆ ของสถานศึกษา ให้สามารถดำเนินไปตามจุดหมายที่ต้องการหรือที่ได้วางไว้

แคนโดลิ และคนอื่น ๆ (Candoli and et al. 1992 : 7) ให้ความหมายว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดเตรียมหรือการสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนให้มีประสิทธิภาพและประสิทธิผล กับทั้งให้บริการด้านต่าง ๆ แก่ระบบสถานศึกษา

สรุปได้ว่า การบริหารทั่วไป หมายถึง ภาระงานหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ การวางแผนการบริหารงานการศึกษา งานพัฒนานโยบายและแผนการจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรการดำเนินงานธุรการการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมการจัดทำสำมะโนผู้เรียนการรับนักเรียน การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา งานกิจการนักเรียนการประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

4.2 ขอบข่ายของการบริหารทั่วไป

นักการศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงขอบข่ายและภารกิจงานในการบริหารทั่วไปไว้หลายท่านด้วยกัน ดังนี้

จรัส นองมาก (2545 : 206) ได้จัดแบ่งประเภทการบริหารงานบริหารทั่วไปไว้ดังนี้

1. งานสารบรรณ คือ งานที่ทำเกี่ยวกับหนังสือราชการ เริ่มตั้งแต่คิด ร่าง เขียน อ่างกฎหมาย ระเบียบ พิมพ์ จัดทำสำเนา ส่ง – รับ บันทึก ย่อเรื่อง เสนอ สั่งการ ตอบ จัดเก็บเข้าที่ และค้นหา
2. งานทะเบียนและรายงาน คือ การจัดทำหลักฐานต่าง ๆ และบันทึกไว้เพื่อสะดวกในการค้นคว้า อ้างอิง วางแผนแก้ปัญหา หรือดำเนินการบริหารให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของหน่วยงาน

3. งานเกี่ยวกับการรักษาความปลอดภัย คือ มาตรการที่กำหนดขึ้นเพื่อดำเนินการในการพิทักษ์รักษาคุ้มครอง ป้องกันสิ่งที่เป็นความลับของทางราชการและทรัพย์สินของแผ่นดิน ให้พ้นจากการรั่วไหล การจารกรรม การก่อวินาศกรรม และการกระทำอื่นใดที่มีผลกระทบ กระเทือนหรือเป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ

4. งานประชาสัมพันธ์ คือ การดำเนินการเผยแพร่ข่าวสารนโยบาย วัตถุประสงค์หรือเรื่องอื่น ๆ ตามสมควร เพื่อจูงใจให้เขาเห็นด้วย หรือให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมนั้น ๆ จะได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในชุมชนได้เป็นอย่างดี

5. งานงบประมาณ คือ แนวทางหรือแผนการดำเนินงานสำหรับผู้ปฏิบัติงานนั้น ๆ โดยให้เสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด สามารถบรรลุเป้าหมายที่วางไว้

6. งานการเงินและบัญชี คือ งานที่เกี่ยวกับการรับเงิน จ่ายเงิน การเก็บรักษาเงิน และการนำส่งเงิน การตรวจสอบการเงินทุกประเภทของส่วนราชการ พร้อมทั้งการบันทึก รายการ การเงินในบัญชีประเภทต่าง ๆ

7. งานพัสดุ คือ การซื้อ การจ้าง การซ่อมแซมและการบำรุงรักษา การจัดหา การแลกเปลี่ยน การเช่า การควบคุมพัสดุให้อยู่ในสภาพที่พร้อมในการใช้งาน

ประทวน โคตรสาร (2545 : 120) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารทั่วไปว่า มีขอบข่ายดังนี้ งานสารบรรณ งานทะเบียนและสถิติ งานการเงินและพัสดุดงานสวัสดิการครูอาจารย์ และคนงาน งานวางแผนและโครงการ งานด้านอาคารสถานที่งานพยาบาลและสุขาภิบาล และงานประชาสัมพันธ์

สำนักงานการปฏิรูปการศึกษา (2545 : 57 - 58) ได้กำหนดขอบข่ายการบริหารทั่วไป ดังนี้

1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
3. การวางแผนการศึกษา
4. งานการวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและการวางแผน
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
8. งานเลขานุการคณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษา
9. การดำเนินงานธุรการและพัสดุ
10. การอำนวยความสะดวกด้านบุคลากร

11. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
12. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
13. การรับนักเรียน
14. การจัดตั้ง ยุบ รวมและเลิกสถานศึกษา
15. การอำนวยความสะดวกและการประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ

และตามอัธยาศัย

16. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
17. การทัศนศึกษา
18. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
19. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
20. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบัน สังกัดอื่นที่จัดการศึกษา
21. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและท้องถิ่น
22. งานกำกับดูแลสถานศึกษา ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลและรายงาน
23. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2546 : 64 - 65) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารทั่วไป มีบทบาทหลักในการประสาน ส่งเสริม สนับสนุนและอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการให้บริการทางการศึกษาทุกรูปแบบทั้งการศึกษาในระบบ นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัย ตามบทบาทของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาตลอดจนการจัด และให้บริหารศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังกัดอื่น โดยสามารถจำแนกเป็นข้อ ๆ ได้ดังนี้

1. การดำเนินงานธุรการ
2. งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
3. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
4. การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
6. งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
7. การส่งเสริมสนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากรและบริหารทั่วไป
8. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
9. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
10. การรับนักเรียน

11. การส่งเสริมและประสานงานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย

12. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา

13. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน

14. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา

15. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา

16. งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงานอื่น

17. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน

18. งานบริการสาธารณะ

19. งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

สุรพันธ์ ยันต์ทอง (2546 : 165) ได้จัดแบ่งประเภทงานธุรการของสถานศึกษา ประถมศึกษาที่สำคัญไว้ 7 ประการ คือ

1. งานสารบรรณ เป็นงานที่เกี่ยวกับการรับ - ส่งหนังสือ การโต้ตอบ และการเก็บรักษาหนังสือ

2. งานการเงิน เกี่ยวกับการรับเงิน การจ่ายเงิน การบัญชีและการซื้อวัสดุ ครุภัณฑ์ งานการจัดงบประมาณประจำปีเกี่ยวกับการจัดทำงบประมาณ รายจ่ายของเงินงบประมาณ แผ่นดิน เงินนอกงบประมาณแผ่นดิน

3. งานการควบคุมพัสดุครุภัณฑ์ เป็นงานเกี่ยวกับการเบิกจ่ายครุภัณฑ์ การลงบัญชีครุภัณฑ์ การตีตราหมายเลขและควบคุมพัสดุครุภัณฑ์ให้เป็นไปตามระเบียบของทางราชการ

4. งานทะเบียนนักเรียน เป็นงานเกี่ยวกับการจัดทำทะเบียนนักเรียน การออกใบรับรองและใบสุทธิ

5. งานดูแลอาคารสถานที่การควบคุมดูแลคนงาน ภารโรง เกี่ยวกับการดูแลรักษาอาคารสถานที่ให้สะอาดสวยงามใช้การได้คืออยู่เสมอ

6. งานประชาสัมพันธ์ เป็นงานที่สร้างความเข้าใจอันดีระหว่างบุคลากร ในโรงเรียนกับชุมชน เช่น การเผยแพร่ข่าวสารและผลงานของนักเรียน ตลอดจนการติดต่อกับผู้ปกครอง เป็นต้น

วิชัย โถสุวรรณจินดา (2549 : 12) ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารทั่วไป หรืองานธุรการ แยกเป็นด้านต่าง ๆ ดังนี้

1. งานสถานที่ ได้แก่ การจัดหาสำนักงาน การบริหารสำนักงาน การบำรุงรักษาสำนักงานและสถานที่ต่าง ๆ ที่เป็นที่ทำกร ซึ่งรวมถึงการซ่อมแซมอาคาร และปรับปรุงสำนักงาน การรักษาความสะอาด การรักษาความปลอดภัย
  2. งานจัดซื้อและพัสดุ เป็นงานจัดซื้อ จัดหา วัสดุอุปกรณ์และเครื่องใช้สำนักงานและงานบำรุงรักษาอุปกรณ์ เครื่องใช้ต่าง ๆ นั้นให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้เสมอ
  3. งานติดต่อสื่อสาร ได้แก่ การจัดระบบโทรเลข โทรศัพท์ โทรสาร การคมนาคม
  4. งานสารบรรณ ได้แก่ การจัดระบบงานเอกสาร การรับส่ง เสนอเอกสาร การจัดเก็บ รักษาเอกสารสำคัญ การจัดการประชุม งานทะเบียนหุ้น การติดต่อทางราชการ และลูกค้า
  5. งานบริการ ได้แก่ การจัดรูปโครงสร้างของหน่วยงาน การวางแผนการทำงาน การประเมินผลงาน
  6. การบริหารการเงิน ได้แก่ การควบคุมค่าใช้จ่าย ระบบบัญชี ซึ่งมีใช้งานหลักทางธุรกิจ การชำระภาษี
  7. งานบุคคล เป็นการกำหนดขอบเขตของหน่วยงาน กำหนดหน้าที่ของพนักงาน เป็นรายบุคคล จัดทำใบพรรณนางาน คู่มือการปฏิบัติงาน การตรวจสอบงาน การแนะนำสอนงาน และการให้คำปรึกษาหารือเมื่อพนักงานประสบข้อขัดข้อง หรืออุปสรรคในการทำงาน
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 28 - 121) ได้กำหนด ขอบข่ายและภารกิจการบริหารทั่วไป ไว้ดังนี้
1. การพัฒนาระบบและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
  2. การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
  3. การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
  4. งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
  5. การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
  6. การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
  7. งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
  8. การดำเนินงานธุรการ
  9. การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
  10. การจัดทำสำมะโนผู้เรียน

11. การรับนักเรียน
  12. การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
  13. การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกระบบและตามอัธยาศัย
  14. การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
  15. การทัศนศึกษา
  16. การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
  17. การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
  18. การส่งเสริม สนับสนุนและประสานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กร หน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
  19. งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
  20. การรายงานผลการปฏิบัติงาน
  21. การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
  22. แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน
- พณีส หันนาคินทร์ (2529 : 328 ; อ้างถึงใน กัทรพงษ์ สุขเกิด. 2553 : 22)

ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารทั่วไปไว้ดังนี้

1. งานสารบรรณ คือ การติดต่อทางจดหมาย หรือสื่อมวลชนอื่น ๆ
  2. การเงิน คือ การรับและเบิกจ่ายเงิน การจัดทำบัญชีรายรับ - รายจ่าย การซื้อ วัสดุครุภัณฑ์
  3. การควบคุมพัสดุครุภัณฑ์
  4. การทะเบียนของนักเรียน ตลอดจนการออกใบรับรองต่าง ๆ
  5. การจัดทำและรายงานกิจกรรมต่าง ๆ แก่ผู้บังคับบัญชาเหนือขึ้นไป เช่น รายงานประจำเดือน การจัดทำสมุดหมายเหตุรายวัน
  6. การดูแลรักษาอาคารสถานที่ ตลอดจนการซ่อมแซมอาคารสถานที่ และครุภัณฑ์ของโรงเรียนให้อยู่ในสภาพที่เรียบร้อยอยู่เสมอ
  7. การประชาสัมพันธ์ คือ การติดต่อกับประชาชนในนามของโรงเรียน
  8. การจัดรักษาความปลอดภัยให้แก่นักเรียนในขณะที่อยู่ในโรงเรียน
  9. การควบคุมตัวบุคคลที่ไม่ได้เกี่ยวกับการสอน เช่น คนงานภารโรง
- ภิญโญ สาร (2526 : 309 ; อ้างถึงใน ชุติกาญจน์ ปฐมพงศ์ชวลิต. 2554 : 20)

ได้กำหนดขอบข่ายของการบริหารทั่วไป มีดังนี้

1. งานธุรการและงานสารบรรณ ได้แก่ การเก็บรักษาผลงานของสถานศึกษา

งานการประชาสัมพันธ์

2. งานทะเบียนและรายงาน ได้แก่ งานทะเบียนสถิติและการรายงานต่าง ๆ
3. งานอาคารสถานที่ ได้แก่ การดูแลรักษาอาคารสถานที่ งานด้านความปลอดภัยในสถานศึกษา และสภาพแวดล้อม
4. งานกิจการนักเรียนและบริการต่าง ๆ ได้แก่ แบบเรียน เทคโนโลยีทางการศึกษากิจกรรมต่าง ๆ
5. งานด้านชุมชนสัมพันธ์ ได้แก่ การเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างสถานศึกษากับชุมชน

สรุปขอบข่ายของการบริหารทั่วไปเป็นการประสานงานการดำเนินงานในโรงเรียนที่ครอบคลุมสายงานทุกสายงาน กล่าวคือ เป็นงานที่ช่วยสนับสนุนสายงานอื่น ๆ นอกจากนี้ยังเกี่ยวเนื่องถึงการเชื่อมโยงประสานความร่วมมือทั้งองค์กรที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา และองค์กรภายนอก และชุมชน เพื่อให้เกิดผลดีเกี่ยวกับการจัดการศึกษาของโรงเรียน

การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

นักการศึกษาได้ให้ความหมายการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

สมศักดิ์ คงเที่ยง (2545 : 208) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง รูปแบบของความเกี่ยวข้องผูกพันร่วมกันของสมาชิกในองค์กร ในการร่วมประชุมปรึกษาหารือเพื่อการตัดสินใจ และการควบคุมกำกับดูแลการทำงานร่วมกัน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด ในการปฏิบัติงาน การบริหารในระบบนี้เปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานทุกระดับได้ใช้ความรู้ความสามารถของตนเองให้เกิดประโยชน์ต่อการปฏิบัติงานและต่อองค์กรได้อย่างเต็มที่

สำราญ หาญประเสริฐ (2544 : 7) ให้ความหมายว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ ผู้บริหารแบ่งอำนาจให้ผู้ร่วมงานในองค์กรมีส่วนร่วมตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ ร่วมแสดงความคิดเห็น และร่วมค้นปฏิบัติงาน ร่วมแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญด้วยการระดมพลังสมอง พลังงานอย่างเข้มข้น

วรวรรณ เกื้ออนาคี (2544 : 17) ให้ความหมายว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงานที่บุคลากรในองค์กรมีส่วนเกี่ยวข้องกับการดำเนินการขององค์กรทุกขั้นตอน ด้วยความตั้งใจ เต็มใจ และสบายใจ เพื่อให้งานบรรลุจุดมุ่งหมายตามที่กลุ่มต้องการ และทำให้บุคลากรเหล่านั้นเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม

วิโรจน์ สารัตนะ (2544 : 59) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การทำให้เกิดความเกี่ยวข้อง อันจะนำไปสู่ความมีพันธะผูกพัน ที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ ให้บรรลุผล โดยผู้ที่เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจนั้น อาจประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู นักเรียน ผู้ปกครอง ผู้นำชุมชน หรือผู้ที่มีส่วนได้ส่วนเสียอื่น ๆ

ประกอบ กุลเกลี้ยง (2545 : 27) ให้ความหมายว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม คือ วิธีการบริหารหรือรูปแบบการตัดสินใจ ซึ่งเปิดโอกาสให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องกับงานหรือการบริหาร มีส่วนแสดงความคิดเห็น และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของผู้บริหาร

สมยศ นาวิการ (2545 : 1) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการของการให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีส่วนร่วมเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ เน้นการมีส่วนร่วมอย่างเข้มแข็งของบุคคล ใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญของพวกเขาในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญ อยู่บนพื้นฐานแนวคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารของพวกเขาให้กับผู้อยู่ได้บังคับบัญชา โดยให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชา มีส่วนเกี่ยวข้องในกระบวนการตัดสินใจ

โอเวนส์ (Owens. 1987 : 284 ; อ้างถึงใน ปัญหา สิทธิพล. 2545 : 14) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การให้ผู้ร่วมงานเข้ามาเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจ (Mental) และ อารมณ์ (Emotion) โดยให้เข้ามาเป็นส่วนเป็นเจ้าของ ซึ่งเป็นการสนองตอบความต้องการพื้นฐาน หรือความรู้สึกเป็นเจ้าของ เป็นการทำให้บุคคลมีความรับผิดชอบต่อประสิทธิภาพขององค์กรมากขึ้น

จันทร์ธานี สงวนนาม (2547 : 69) ให้ความหมายว่า “ การบริหารแบบมีส่วนร่วมหมายถึง การจูงใจให้ผู้ร่วมปฏิบัติงานในองค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือ ในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติอยู่ด้วยความเต็มใจ ”

ชาญชัย อาจินสมาจาร (2547 : 5) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การมีส่วนร่วมของพนักงานในการตัดสินใจในองค์กรที่มีผลกระทบต่อทั้งองค์กรและงานของเรา และทำให้มั่นใจว่า องค์กรของตัวเองมีเป้าหมายในรูปของการตอบสนองต่อความต้องการของ ลูกค้าที่เขาให้บริการ

นรินทร์ชัย พัฒนพงศา (2547 : 4) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่ฝ่ายหนึ่งฝ่ายใด ที่ไม่เคยได้เข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ หรือเข้าร่วมตัดสินใจ หรือ เคยเข้าร่วมด้วยเล็กน้อย ได้เข้าร่วมมากขึ้น เป็นไปอย่างมีอิสรภาพ เสมอภาค มิใช่เพียงมีส่วนร่วมอย่างผิวเผิน แต่เข้าร่วมด้วยแท้จริงยิ่งขึ้น และการเข้าร่วมนั้นต้องเริ่มตั้งแต่ขั้นแรก จนถึงขั้นสุดท้ายของโครงการ

ธีระ รุญเจริญ (2548 : 13) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมหมายถึง การที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเข้ามามีบทบาทในการพิจารณาปัญหาและตัดสินใจร่วมกัน ร่วมรับผิดชอบในการบริหารงานบางอย่าง เพื่อประโยชน์ในการระดมกำลังความคิดและแบ่งเบาภาระหน้าที่ของผู้บริหาร

บงกศ อาษา (2548 : 25) ให้ความหมายว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการปฏิบัติงานขององค์กรได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กำหนด เป้าหมายการดำเนินงาน การประเมินผล และการแบ่งปันผลประโยชน์ เพื่อเป็นการสร้างความ มุ่งมั่นผูกพันระหว่างผู้ที่เกี่ยวข้องในการบรรลุเป้าหมายขององค์กร ร่วมรับผิดชอบ และร่วมมือ ในการพัฒนาองค์กรที่ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ โดยมีกลยุทธ์ในการทำงานด้วยการสร้าง บรรยากาศที่เอื้อต่อการปฏิบัติงาน การให้ความสำคัญกับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องอย่างแท้จริง การทำงานเป็นทีม การสนับสนุนปัจจัย การติดต่อสื่อสารสองทาง รวมทั้งการให้ขวัญและกำลังใจ

สร้อยตระกูล (ติวานนท์) อรรถมานะ (2550 : 127) ให้ความหมายว่า การบริหาร แบบมีส่วนร่วม หมายถึง การเปิดโอกาสให้ผู้ปฏิบัติงานมีส่วนร่วมในการตั้งเป้าหมายด้วยตัวเอง เพราะเป็นการมีส่วนร่วมทางสมองหรือทางความคิด เมื่อบุคคลมีส่วนร่วมในการกำหนดเป้าหมาย หรือโครงการต่าง ๆ ก็จะเกิดความผูกมัดทางจิตวิทยา ที่จะทำให้เป้าหมายหรือโครงการเหล่านั้น บรรลุผล นอกจากนั้นยังเกิดความรู้สึกการเป็นเจ้าของในเป้าหมายหรือโครงการ ดังนั้นเมื่อถึง ภาคปฏิบัติ ก็จะมีแรงจูงใจและกระตือรือร้นให้งานบรรลุผลตามที่ได้กำหนดขึ้นมา

วันชัย โกลละสุด (2551 : 1) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคคลในองค์กรหรือต่างองค์กรได้ร่วมกันเพื่อจัดการงานให้บรรลุเป้าหมายที่ต้องการร่วมกัน อย่างมีประสิทธิภาพและสำเร็จ ทั้งนี้ การมีส่วนร่วมนั้น ๆ จะอยู่ในขั้นตอนใด ๆ ก็ตาม โดย ขึ้นอยู่กับความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ ข้อจำกัดขององค์กรในแต่ละกระบวนการของการ ดำเนินการบริหารเป็นเกณฑ์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2551 : 5) ให้ความหมายว่า การบริหาร แบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นการจูงใจให้ผู้ที่ร่วมปฏิบัติงานในองค์กร ได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความรับผิดชอบ และร่วมมือในองค์พัฒนาปฏิบัติด้วยความเต็มใจ

สันติ บุญภิรมย์ (2552 : 2) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการ ดำเนินงานของผู้บริหารสถานศึกษาที่มองเห็นว่าบุคลากรทุกคนมีความสามารถที่แตกต่างกัน โดยนำความสามารถของแต่ละบุคคลมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่าภายใต้บริบทของสถานศึกษานั้น ๆ ทั้งนี้โดยมีความเชื่อพื้นฐานว่า ตามลำพังเพียงแต่ผู้บริหารผู้เดียวย่อมมีข้อจำกัด ภายใต้ข้อจำกัด ดังกล่าว สามารถแก้ไขได้โดยการบริหารแบบมีส่วนร่วมซึ่งมีศักยภาพทางการบริหารเป็นทวีคูณ

เฮอร์เชย์ บลันชาร์ด และจอห์นสัน (Hersey Blanchard & Johnson. 2001 : 59)

ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของบุคคล และกลุ่มบุคคล ซึ่งพร้อมด้วยปัจจัยทางการบริหาร ได้แก่ เครื่องหมายต่าง ๆ งบประมาณ และเทคโนโลยี เพื่อนำองค์การไปสู่ความสำเร็จตามเป้าหมาย

สแวนเบอร์ก (Swansburg. 2002 : n.p.) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การบริหารที่ผู้บริหารมีการกระจายอำนาจในการตัดสินใจลงสู่ผู้ใต้บังคับบัญชาซึ่งต้องเกี่ยวกับบุคลากรจำนวนมากหรือบุคคลทั้งหมดในองค์การ การบริหารลักษณะนี้ ผู้ใต้บังคับบัญชาได้รับมอบหมายอำนาจหน้าที่ มีพันธะผูกพันและรับผิดชอบผลลัพธ์ที่เกิดขึ้นด้วย

โรบบินส์ (Robbins. 2007 : n.p.) ให้ความหมายว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง วิธีการบริหารที่ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจกับผู้บริหาร

สรุปได้ว่าการบริหารแบบมีส่วนร่วม หมายถึง พฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหาร โรงเรียนในการใช้รูปแบบการบริหารที่เปิดโอกาสให้ผู้บริหารและครูผู้สอนร่วมกันตัดสินใจ กำหนดนโยบาย และกิจกรรมการบริหารงาน โรงเรียนสร้างแรงจูงใจในการทำงาน รวมถึงการมีส่วนร่วมเข้าไปพิจารณาผลกระทบของนโยบายเพื่อนำมาแก้ไขปรับปรุงนโยบายใหม่ในครั้งต่อไปด้วย

รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม

นักการศึกษาได้กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วม แตกต่างกันในลักษณะต่าง ๆ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสนใจไม่ว่าจะศึกษาในด้านใด เช่น

รัชนี สิงห์บุญตา (2541 : 16) ได้รวบรวมรูปแบบการมีส่วนร่วมไว้คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบเป็นไปเอง ซึ่งเป็นไปด้วยการอาสาสมัครหรือการรวมตัวขึ้นเองเพื่อแก้ปัญหาของตนเอง โดยเน้นการกระทำที่ไม่ได้รับการช่วยเหลือจากภายนอกซึ่งมีรูปแบบที่เป็นเป้าหมาย
2. การมีส่วนร่วมแบบชักนำ ซึ่งเป็นการเข้าร่วมโดยต้องการความเห็นชอบหรือสนับสนุนโดยรัฐบาล ซึ่งเป็นรูปแบบโดยทั่วไปของประเทศที่กำลังพัฒนา
3. การมีส่วนร่วมแบบบังคับ ซึ่งเป็นผู้มีส่วนร่วมภายใต้การดำเนินนโยบายของรัฐบาล ภายใต้การจัดการ โดยเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือโดยการบังคับโดยตรง รูปแบบนี้เป็นรูปแบบที่ผู้กระทำได้รับผลทันที แต่จะไม่ได้รับผลระยะยาวและจะมีผลเสียที่ไม่ได้รับการสนับสนุนจากประชาชนในที่สุด

ศิริกาญจน์ โกสุมภ์ (2542 : 215 - 219) ได้แบ่งรูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วมแบบเหลือมล้ำตามคุณสมบัติของการมีส่วนร่วมเป็น 3 กลุ่มดังนี้

1. การมีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ เป็นแบบแผนการมีส่วนร่วมของกลุ่มบุคลากรผู้มีอำนาจและทรัพยากรมากที่สุดในชุมชน ได้แก่ผู้บริหาร โรงเรียน ประธานและคณะกรรมการ โรงเรียน เจ้าอาวาส และหัวหน้าโครงการ

1.1 บทบาทที่แสดงในการมีส่วนร่วม ได้แก่ ริเริ่มงาน คิดงาน ร่วมดำเนินการ ร่วมสนับสนุน ร่วมงาน ร่วมกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ร่วมแสดงความคิดเห็นอย่างหนักแน่นจริงจัง มีอำนาจตัดสินใจที่เปลี่ยนแปลงกิจกรรมที่ดำเนินงานได้

1.2 คุณสมบัติของผู้มีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้มีอำนาจตามระบบราชการ มีบารมี ได้รับการยอมรับในชุมชน มีทรัพยากรมาก เช่น มีความรู้ มีเงิน

2. การมีส่วนร่วมเป็นบางส่วน เป็นแบบแผนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้มีอำนาจและทรัพยากรปานกลางในชุมชน ได้แก่ กลุ่มผู้นำชุมชน กลุ่มคณะครู คณะกรรมการ โรงเรียน กิจกรรมที่มีส่วนร่วม ได้แก่ กิจกรรมตามประเพณี การประชุมต่าง ๆ การปรับปรุงอาคารสถานที่

2.1 บทบาทที่แสดงในการมีส่วนร่วม ได้แก่ ร่วมงาน ร่วมมือ ร่วมสนับสนุน ร่วมริเริ่มงาน ริเริ่มกิจกรรม บริจาคเงิน สิ่งของ เป็นผู้ดำเนินการแสดงความคิดเห็นอย่างมั่นใจ มีอำนาจในการตัดสินใจบ้าง

2.2 คุณสมบัติของการมีส่วนร่วม ได้แก่ เป็นคณะทำงานของผู้มีอำนาจ ในการปกครอง มีความรู้ ต้องการงานเพื่อชุมชน

3. การมีส่วนร่วมแบบขอบ่วย เป็นแบบแผนการมีส่วนร่วมของกลุ่มผู้ที่ไม่มีอำนาจและทรัพยากรในชุมชน ได้แก่ ผู้ปกครองนักเรียน และประชาชนทั่วไป โดยมีกิจกรรมที่มีส่วนร่วม คือ กิจกรรมของโรงเรียน งานตามประเพณี งานพิเศษ และการประชุม

3.1 บทบาทที่แสดงในการมีส่วนร่วม ได้แก่ เป็นผู้ร่วมงาน เป็นผู้ให้ความร่วมมือ เป็นผู้ให้การสนับสนุน บริจาคเงินและสิ่งของ ร่วมดำเนินการและแสดงความคิดเห็นบ้าง ไม่มีอำนาจในการตัดสินใจ

จุฑาปัทม์ สมุทระประภูต (2544 : 38) กล่าวว่า ชุมชนควรมีรูปแบบการมีส่วนร่วม

4 ลักษณะ คือ

1. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการตัดสินใจ
2. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการดำเนินงาน
3. การมีส่วนร่วมของชุมชนในผลประโยชน์
4. การมีส่วนร่วมของชุมชนในการประเมินผล

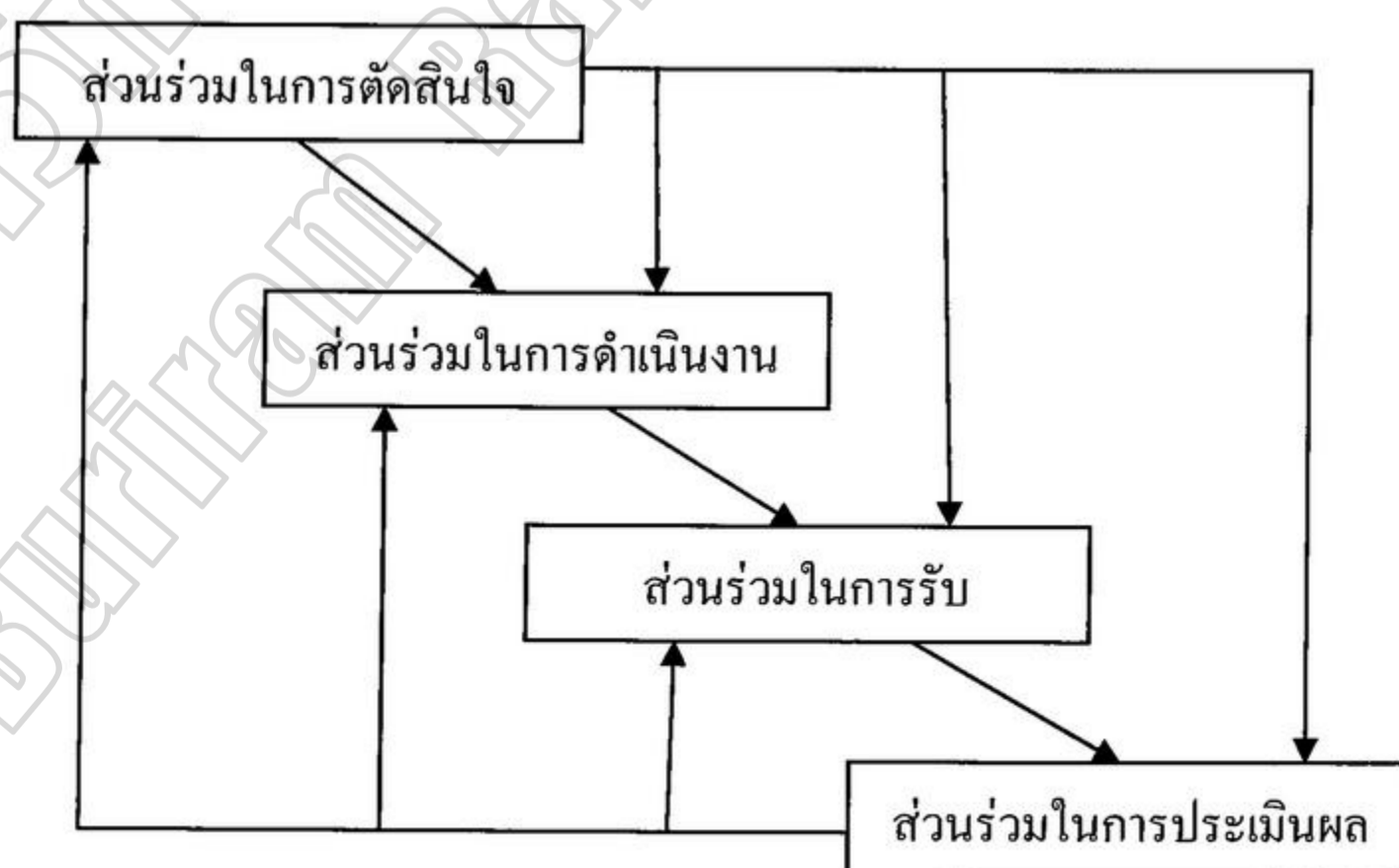
โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff. 1980 : 213 - 218) ได้จำแนกรูปแบบหรือขั้นตอนของการมีส่วนร่วม ดังนี้

ขั้นที่ 1 การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ (Decision Making) ในกระบวนการของการตัดสินใจนั้น ประการแรกที่สุดจะต้องกระทำก็คือ การกำหนดความต้องการ และการจัดลำดับความสำคัญต่อจากนั้นก็เลือกนโยบายและประชากรที่เกี่ยวข้องการตัดสินใจนี้เป็นกระบวนการต่อเนื่องที่ต้องดำเนินการไปเรื่อย ๆ ตั้งแต่การตัดสินใจในช่วงเริ่มต้นการตัดสินใจในช่วงดำเนินการวางแผน และการตัดสินใจในช่วงปฏิบัติตามแผนที่วางไว้

ขั้นที่ 2 การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน (Implementation) ในส่วนที่เป็นองค์ประกอบของการดำเนินงานโครงการนั้น จะได้มาจากคำถามที่ว่าใครจะกระทำประโยชน์ให้แก่โครงการได้บ้าง และจะทำประโยชน์ได้โดยวิธีใด เช่น การช่วยเหลือด้านทรัพยากรการบริหารงานประสานงานและขอความช่วยเหลือ เป็นต้น

ขั้นที่ 3 การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ (Benefits) ในส่วนที่เกี่ยวกับผลประโยชน์นอกจากความสำคัญของผลประโยชน์ในเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพแล้วยังจะต้องพิจารณาถึงการกระจายผลประโยชน์ภายในกลุ่มด้วยผลประโยชน์ของโครงการนี้ รวมทั้งผลที่เป็นประโยชน์ในทางบวกและผลที่เกิดขึ้นในทางลบที่เป็นผลเสียของโครงการซึ่งจะเป็นประโยชน์และเป็นโทษต่อบุคคลและสังคมด้วย

ขั้นที่ 4 การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation) การมีส่วนร่วมในการประเมินผลนั้นสิ่งสำคัญที่จะต้องสังเกตก็คือ ความเห็น (Views) ความชอบ (Preferences) และความคาดหวัง (Expectations) ซึ่งมีอิทธิพลสามารถเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคลในกลุ่มต่าง ๆ ได้ซึ่งสามารถแสดงเป็นผังระดับขั้นการมีส่วนร่วมได้ดังภาพประกอบที่ 2.1

ภาพประกอบ 2.1 ระดับขั้นของการมีส่วนร่วม

องค์การอนามัยโลก (World Health Organization. 1981 : 41 - 49) ได้เสนอรูปแบบของการมีส่วนร่วมที่ถือว่าเป็นรูปแบบที่สมบูรณ์แท้จริงซึ่งจะต้องประกอบไปด้วยกระบวนการ 4 ขั้นตอน คือ การมีส่วนร่วมในการวางแผน การวิเคราะห์ปัญหา การจัดลำดับความสำคัญของปัญหา กำหนดการใช้ทรัพยากร กำหนดวิธีการติดตามประเมินผล และที่สำคัญคือ การร่วมตัดสินใจด้วยทุกขั้นตอน การมีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรม โดยจะต้องมีส่วนร่วมในการจัดสรรควบคุมการเงินและการบริหาร การร่วมใช้ผลประโยชน์ประชาชนจะต้องมีความสามารถในการนำเอากิจกรรมมาใช้ให้เกิดประโยชน์ ซึ่งเป็นการยกระดับการพึ่งพาตนเองและการควบคุมทางสังคม การได้รับผลประโยชน์ ประชาชนต้องได้รับการจ่ายผลประโยชน์จากชุมชนในพื้นที่เท่ากัน

ไวท์ (White. 1982 : 18) ได้เสนอรูปแบบการมีส่วนร่วมว่าประกอบด้วยสามมิติ คือ มิติที่หนึ่ง คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจว่าจะไรควรทำและทำอย่างไร มิติที่สอง คือ การมีส่วนร่วมเสียสละในการพัฒนาโดยลงมือปฏิบัติการตามที่ได้ตัดสินใจ และมิติที่สาม คือ การมีส่วนร่วมในการแบ่งปันผลประโยชน์ที่เกิดจากการดำเนินงาน อีกทั้งไวท์ได้เพิ่มเติมว่า สาธารณชนสำคัญของการมีส่วนร่วมประการที่สี่ที่นำมาพิจารณา คือ การมีส่วนร่วมในการประเมินผล

แมกดา (Machda. 1982 : 15 - 33) ได้สรุปรูปแบบการมีส่วนร่วมของประชาชนไว้ 3 รูปแบบ คือ

1. การมีส่วนร่วมแบบแข่งขัน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมโดยการริเริ่มและติดตามในกระบวนการ กำหนดความต้องการและเข้าร่วมกิจกรรมดำเนินงานสนใจในผลของการพัฒนา
2. การมีส่วนร่วมแบบไม่แข่งขัน หมายถึง การที่ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนา โดยไม่คำนึงถึงความสำคัญของการกำหนดนโยบาย ไม่สนใจผลการกระทำในกิจกรรมนั้นด้วย
3. การมีส่วนร่วมแบบเฉื่อยชรา หมายถึง การที่ประชาชนเข้าร่วมโดยจำยอมโดยสภาพแวดล้อม บุคคล หรือธรรมชาติ การมีส่วนร่วมแบบนี้จะแปรเปลี่ยนตามสภาพแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงไปด้วย

สรุปได้ว่า รูปแบบการบริหารแบบมีส่วนร่วม ไม่ว่าจะการมีส่วนร่วมรูปแบบใดต่างมีผลเพื่อการพัฒนาทั้งสิ้นการเลือกรูปแบบการมีส่วนร่วมไปใช้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของแต่ละสถานที่ และกิจกรรมที่พัฒนา ในการทำงานแบบมีส่วนร่วม นั้น ควรเปิดโอกาสให้ทุกคนที่เป็นสมาชิกมีบทบาทในงานนั้น ๆ โดยให้ทุกคนมีโอกาสร่วมคิด ร่วมตัดสินใจ ร่วมปฏิบัติและร่วมรับผิดชอบ ซึ่งเป็นรูปแบบของบุคคลหรือกลุ่มคนที่มีผลต่อการมีส่วนร่วม ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เลือกรูปแบบการมีส่วนร่วมตามแนวคิดของ โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen & Uphoff. 1980 :

213 - 218) ที่แบ่งเป็น 4 ลักษณะ คือ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานและการมีส่วนร่วมรับประโยชน์และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

ลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเน้นความสำคัญที่บุคลากรและกลุ่มงานให้มีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหารที่มีประสิทธิภาพในการบรรยากาศที่เป็นประชาธิปไตย ซึ่งผู้บริหารยินยอมมอบและกระจายอำนาจของตนสู่ผู้ปฏิบัติด้วยความเต็มใจ ซึ่งเป็นการช่วยลดภาระหน้าที่ของผู้บริหารลง และสามารถใช้เวลาในเรื่องสำคัญอื่น ๆ ได้มากขึ้น ขณะเดียวกันก็ช่วยให้งานในระดับล่างมีความความหมายและท้าทายมากขึ้นเนื่องจากบุคคลระดับปฏิบัติสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองซึ่งมีผู้ให้ความเห็นในลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมดังต่อไปนี้

สมยศ นาวิการ (2540 : 149) กล่าวถึงลักษณะการมีส่วนร่วม (Participative System) ว่าเป็นการบริหารงานที่ผู้นำยึดถือข้อสมมติฐานที่มีต่อบุคคลตามทฤษฎี Y ของ McGregor ซึ่งกล่าวว่าผู้นำใช้อำนาจหน้าที่เป็นทางการน้อยมากและเรียกผู้นำแบบนี้ว่าเป็นผู้นำแบบประชาธิปไตย คือเป็นผู้นำที่เปิดโอกาสให้บุคลากรมีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นในการแก้ปัญหาาร่วมกัน ความเชื่อมั่นและไว้วางใจจะเกิดขึ้นระหว่างผู้บังคับบัญชากับบุคลากร

สุนันทา เลาหนันท์ (2541 : 197 - 198) ได้กล่าวถึงลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าแท้ที่จริงก็คือการใช้ระบบประชาธิปไตยในการบริหารนั่นเอง ซึ่งบุคลากรทั้งหมดจะเป็นผู้กำหนดเป้าหมายขององค์กรและจะใช้วิธีตัดสินใจ โดยกลุ่มเป็นหลักในการทำงาน ซึ่งผู้บริหารจะตัดสินใจก็ต่อเมื่อได้รับฟังความเห็นและข้อเสนอแนะต่าง ๆ โดยรอบคอบแล้ว ดังนั้นในการตัดสินใจไม่ได้เกิดจากความต้องการส่วนตัวของใคร โดยเฉพาะ ผู้บริหารเชื่อว่าไม่ว่าจะเป็นรางวัลด้านวัตถุหรือจิตใจต่างมีความสำคัญต่อการทำงานของบุคลากรทั้งสิ้น

สมนึก ปัญญาสิงห์ (2542 : 23 - 33) ได้กล่าวถึงลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการลงมือปฏิบัติตามปรัชญาและกระบวนการทำงานแบบมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ซึ่งขั้นตอนการมีส่วนร่วมควรประกอบด้วย

1. ร่วมคิด เป็นการระดมสมอง พัฒนาทรัพยากรทางปัญญา สำนวญวิเคราะห์ปัญหาหาสาเหตุของปัญหา ศึกษาวิจัยอย่างมีส่วนร่วม วิเคราะห์ความต้องการและหาวิธีที่จะบรรลุความต้องการ ถ้าผู้เข้ามามีส่วนร่วมมีความสนใจตรงกับปัญหาและความต้องการจะทำให้มีส่วนร่วมเริ่มแรกเป็นไปได้ด้วยดี ไม่เฉื่อยชา นอกจากนี้ การชี้แจงเหตุผล การประชาสัมพันธ์ และการรณรงค์อาจกระตุ้นให้ระดับการมีส่วนร่วมเพิ่มมากขึ้น

2. ร่วมนำ นำเอาความคิดข้อสรุปที่มีมติร่วมกันไปปฏิบัติ หรือนำเอาความคิดข้อเสนอแนะให้ชุมชนพิจารณา อีกครั้งหนึ่ง ในกรณีที่ตัวแทนไม่สามารถตัดสินใจแทนได้ตลอดจนร่วมกันเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนา

3. ร่วมทำและร่วมธรรม ลงมือปฏิบัติตามโครงการและกิจกรรม ทำให้เกิดความโปร่งใส ถูกต้อง ยุติธรรม ตรวจสอบได้ มีความรักสามัคคีความพึงพอใจในหมู่คณะจิตสำนึก จิตใจพัฒนา มีวินัย และทำงานอย่างมีหลักการรับผิดชอบ

4. ร่วมแก้ช่วยกันแก้ปัญหา อุปสรรคที่เกิดขึ้นในระหว่างดำเนิน โครงการ และกิจกรรมแก้ไขปรับปรุงเทคนิควิธีการทำงาน เช่น ความพร้อม ความคล่องตัวในการทำงาน เป็นต้น

5. ร่วมใจกันติดตามและประเมินผล ติดตามการทำงานเป็นระยะ และสรุปบทเรียน เพื่อปรับปรุงแก้ไขพัฒนาแนวทางและวิธีการทำงานในครั้งต่อไป

ชงชัย สันติวงษ์ (2543 : 128) กล่าวถึงลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่าเป็นการบริหารที่ผู้นำจะให้ความสำคัญกับบุคลากรและไม่เน้นถึงการใช้อำนาจหน้าที่ หรือก่อให้เกิดความเกรงกลัวในตัวผู้บังคับบัญชา แต่จะเปิดโอกาสให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นและพูดคุยด้วย ในการปฏิบัติงานบริหารของผู้นำชนิดนี้มักจะเข้าไปในทำนองที่ว่าสิ่งต่าง ๆ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับทุกคน ดังนั้นการแก้ปัญหาต่าง ๆ จึงเป็นเรื่องที่จะให้โอกาสทุกฝ่ายเข้ามาร่วมพิจารณา ซึ่งอาจกระทำโดยมีการประชุมหรือจัดตั้งคณะกรรมการ เป็นต้น ซึ่งผู้นำชนิดนี้จะพยายามส่งเสริมให้บุคลากรแสดงความคิดเห็นและมีโอกาสร่วมตัดสินใจในปัญหาต่าง ๆ ได้ด้วย

ปรัชญา เวสารัชช์ (2545 : 48) กล่าวถึงลักษณะการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ว่าเป็นการพัฒนาฐานล่างเน้นการเข้ามีส่วนร่วมของบุคลากรเป็นหลัก โดยบุคคลในองค์กรเข้ามีส่วนร่วมในการวางแผนการดำเนินงาน การรับประโยชน์ และการประเมินผล ในกระบวนการพัฒนาเช่นนี้บุคลากร (รวมทั้งข้าราชการระดับล่าง) เป็นผู้กำหนดความต้องการของตนและจัดทำโครงการเพื่อเป็นไปตามความต้องการนั้น โดยใช้ทรัพยากรที่มีอยู่ในสภาพแวดล้อมของตนเป็นปัจจัยหลักสำหรับรัฐบาลมีหน้าที่สนับสนุนด้านต่าง ๆ เพื่อเอื้ออำนวยให้เป็นไปตามโครงการที่บุคลากรเสนอ

อาร์นสไตน์ (Arnstein. 1991 : 203) กล่าวว่า ลักษณะการมีส่วนร่วมในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีอำนาจและควบคุมไว้ 8 ประการด้วยกันคือ

1. กุศโลบาย เป็นการนำเข้ามาเพียงเพื่อประชาสัมพันธ์ตนเองไม่ได้มุ่งหวังการมีส่วนร่วม

2. การรักษา คล้าย ๆ กับกุศโลบาย แต่เป็นการเข้ามามีส่วนร่วมเพื่อให้ทุกคนอยู่ร่วมกันและมีพฤติกรรมตามที่ผู้นำต้องการเท่านั้น

3. การบอกกล่าวเป็นการที่ผู้นำให้ผู้ตามเข้ามามีส่วนร่วมเพียงเล็กน้อย

4. การให้คำปรึกษา เป็นการที่ผู้นำให้ผู้ตามคอยพิจารณาถึงข้อคิดเห็นต่าง ๆ

แต่ไม่ได้บังคับให้ผู้ตามต้องทำตามการมีส่วนร่วมของผู้ตาม

ดังนั้นจึงสรุปได้ว่า ลักษณะของการบริหารแบบมีส่วนร่วมนั้นจะประกอบด้วย กระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ กระบวนการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน กระบวนการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์ และกระบวนการมีส่วนร่วมในการประเมินผล

การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

ความหมายของการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมนั้นมีความหมายตามที่นักการศึกษาได้ให้ความหมาย และคำนิยามไว้มากมาย ซึ่งมีความหมายที่เกี่ยวเนื่องและสอดคล้องกันหลายท่าน ดังนี้

ทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต (2543 : 21) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม หมายถึงการจัดการศึกษาที่ประชาชนในชุมชนไม่ว่าเป็นรายบุคคลหรือองค์คณะบุคคลเข้าร่วมจัดการศึกษา ให้บรรลุเป้าหมายของหลักสูตร และสนองความต้องการของชุมชน

พจน์ เทียมศักดิ์ (2543 : 17) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของประชาชนหรือผู้ปกครองในการดำเนินการจัดการศึกษาโรงเรียนหมายถึงสถานศึกษาต้องเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองเข้ามามีส่วนรวมในการดำเนินงานทางการศึกษาเพื่อให้การจัดการศึกษา สอดคล้องกับความต้องการหรือคาดหวังของผู้ปกครองมากขึ้นหรือบทบาทของผู้ปกครองในอีกรูปแบบหนึ่งคือการให้ผู้ปกครองและเด็กเรียนรู้ด้วยกันเพื่อพัฒนาผู้ปกครองไปด้วยกัน การปฏิรูปการเรียนรู้ต้องอาศัยมือของทุกคนขึ้นมาผนึกกำลังกัน “ All for Education ” ต้องมีเป้าหมายร่วมกันคือคุณภาพการศึกษา

ชญญา อภิบาลกุล (2545 : 41) ได้ให้ความหมายของการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมว่า หมายถึง การที่บุคคลหรือคณะบุคคลเข้าไปมีส่วนในองค์การดำเนินการกิจกรรมกัน มีความเกี่ยวข้องจนเกิดความผูกพันต่อสมาชิกและองค์การเพื่อให้เกิดผลทั้งตนเอง และหน่วยงาน/ องค์การ

สมยศ นาวิการ (2545 : 46) ให้ความหมายว่าการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมหมายถึง กระบวนการของการให้ผู้อยู่ได้บังคับบัญชามีส่วนเกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจเน้นการมีส่วนร่วมเกี่ยวข้องอย่างแข็งขันของบุคคลใช้ความคิดสร้างสรรค์และความเชี่ยวชาญในการแก้ปัญหาของการบริหารที่สำคัญอยู่บนพื้นฐานแนวความคิดของการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่ถือว่าผู้บริหารแบ่งอำนาจหน้าที่การบริหารของตนเองให้กับผู้อยู่ได้บังคับบัญชาการบริหารแบบ

มีส่วนร่วมมีประโยชน์ต่อองค์กรคือทำให้เกิดการยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นทั้งนี้เนื่องจากบุคคลมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงเขาจะยอมรับการเปลี่ยนแปลงมากขึ้นความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชาผู้อยู่ใต้บังคับบัญชาและผู้บริการสหภาพแรงงานมีความราบรื่นมากขึ้นความผูกพันของพนักงานต่อองค์กรเพิ่มขึ้นทั้งนี้เนื่องจากพนักงานมีส่วนร่วมในกระบวนการขององค์กรที่สำคัญเช่นการตัดสินใจความไว้วางใจฝ่ายบริหารมีมากขึ้น

อนันต์ หวะสุวรรณ (2545 : 49) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม หมายถึง การที่บุคลากร บุคคล หรือคณะบุคคล เข้าร่วมในการทำงาน การตัดสินใจ ช่วยเหลือ สนับสนุน เสนอแนะ หรือวิธีการที่ผู้มีส่วนร่วมเกี่ยวข้องไปร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีประสิทธิภาพ และเกิดประสิทธิผล

ภูวดล หมั่นสีพรหม (2546 : 26) ให้ความหมายว่า การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม หมายถึง กระบวนการการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของบุคคล หรือกลุ่มบุคคลเพื่อทำกิจกรรมใด กิจกรรมหนึ่งให้บรรลุจุดประสงค์ที่ตั้งไว้

สรุปการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมจึงหมายถึงการดำเนินการด้านต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการศึกษาที่เปิดโอกาสให้บุคคลเข้ามามีส่วนร่วมคิดร่วมทำในรูปของคณะกรรมการเพื่อคอยให้ คำเสนอแนะความคิดให้เป็นจุดเชื่อมโยงอันจะนำมาซึ่งความสัมพันธ์อันดีในโรงเรียนทั้งนี้ทุกฝ่าย ต้องสื่อสารแบบเปิดระดมความคิดเพราะใน โรงเรียนย่อมมีทรัพยากรอันทรงคุณค่าแอบแฝงอยู่ ถ้าบริหารใช้โอกาสให้เป็นประโยชน์แล้วประโยชน์จะตามมามากมายเช่นเกิดพลังความสามัคคี ประสิทธิภาพงานและเป็นการสร้างสรรค์ในระบบการปกครองแบบประชาธิปไตยให้เกิดขึ้นใน โรงเรียน

หลักการและรูปแบบการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

โคเฮนและอัฟฮอฟ (Cohen and Uphoff.1980 : 212 ; อ้างถึงใน เมตต์ เมตต์การุณจิต. 2541 : 20) ได้แบ่งขั้นตอนการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วมออกเป็น 4 ขั้นตอนคือ

1. การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจประกอบด้วย 3 ขั้นตอนคือการริเริ่มการตัดสินใจ และตัดสินใจปฏิบัติการ
2. การมีส่วนร่วมในการปฏิบัติประกอบด้วย การสนับสนุนด้านทรัพยากรการบริหาร และการประสานความร่วมมือ
3. การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ (Benefits)
4. การมีส่วนร่วมในการประเมินผล (Evaluation)

การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมจะต้องอาศัยหลักประชาธิปไตยอย่างมีระบบและ ต่อเนื่องผู้บริหารควรยึดหลัก 3 ประการ (วีระ บำรุงรักษ์. 2541 : 120 ; อ้างถึงใน สมชิต ชันขาว.

2544 : 8)

1. หลักการระชนธรรม (Respect Individual) คือหลักการที่ว่ามนุษย์ทุกคนมีคุณค่า และศักดิ์ศรีผู้บริหารจะต้องให้ความเคารพในความเป็นมนุษย์ของผู้ร่วมงานและดำเนินการ ให้ผู้ร่วมงานทุกประเภททุกระดับมีความเคารพในคุณค่าและศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ซึ่งกันและกัน อย่างจริงใจและจริงจัง

2. หลักสามัคคีธรรม (Sharing Participation) คือหลักการที่ว่า การสร้างสรรค์ใดๆ จะมีพลังมากน้อยแค่ไหนเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับความเห็นชอบและความร่วมมือกันของคนส่วนใหญ่ ดังนั้นสิ่งที่ยิ่งใหญ่และยั่งยืนคือผลงานที่ทุกคนที่เกี่ยวข้องให้ความร่วมมืออย่างแท้จริงในทุก ขั้นตอนของการบริหาร

3. หลักปัญญาธรรม (Intelligence Method) คือหลักการของความถูกต้องดีงาม ตามกฎของเหตุและผลซึ่งเป็นกฎธรรมชาติและเป็นกระแสพื้นฐานของความเจริญก้าวหน้าของ สังคมมนุษย์และเป็นพื้นฐานของวิชาการทุกประเภทและทุกระดับเช่นวิธีการทางวิทยาศาสตร์ (Scientific Method) วิธีการวิจัยและพัฒนา (Research & Development Method) เป็นต้น

นอกจากนี้ยังกล่าวเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นวิธีการที่ผู้บริหารทุกระดับจะนำมาปรับใช้ในการบริหารหลักการบริหาร โดยการมีส่วนร่วม 10 ขั้นตอนคือ

1. การปรับความฝันให้ตรงกัน
2. สำรวจสภาพที่เป็นจริงทุกด้าน
3. การระบุปัญหาที่ชัดเจน
4. การระบุสาเหตุของปัญหา
5. กำหนดแผนแผนงานและ โครงการ
6. กำหนดคณะทำงานและรับผิดชอบ
7. มอบหมายภารกิจและอำนาจหน้าที่
8. ติดตามและประเมินผล
9. การสรุปผลและรายงานผลการดำเนินงาน
10. เริ่มต้นวงจรต่อไป

สรุปได้ว่าหลักการบริหาร โรงเรียนแบบมีส่วนร่วม นั้นเริ่มจากการปรับความฝันให้ตรงกันสำรวจสภาพที่เป็นจริงทุกด้านระบุปัญหาที่ชัดเจนระบุสาเหตุของปัญหากำหนดแผนงานและโครงการกำหนดคณะทำงานและรับผิดชอบมอบหมายภารกิจและอำนาจหน้าที่ติดตามประเมินผลและสรุปรายงานผลการดำเนินงาน

แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีวิวัฒนาการมาจากแนวคิดการบริหารเชิงมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Approach) และการบริหารเชิงพฤติกรรม (Behavioral Approach) บุคคลที่เป็นผู้บุกเบิกแนวคิดนี้คือ แมรี ปาร์คเกอร์ ฟอลเลต (Mary Parker Follet) โดยได้เขียนบทความชื่อ Dynamics Administration บรรยายให้ผู้บริหารแก้ปัญหาความขัดแย้งในองค์การด้วยวิธีการสร้างมนุษยสัมพันธ์และพยายามให้นายทุนคิดถึงคนงานบ้างไม่ใช่คิดแต่เรื่องเงินเพียงอย่างเดียว แนวคิดนี้ได้รับการสนับสนุนโดย เอลตัน เมโย (Elton Mayo) และเอฟเจ โรธลิสเบอร์เกอร์ (F.J.Roethlisberger) แห่งมหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ทั้งนี้มีนักการศึกษาหลายท่านได้เสนอแนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วม ดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

การบริหารแบบมีส่วนร่วมเป็นรูปแบบการบริหารที่มีผู้บริหาร โรงเรียนหลายโรงเรียนนำไปใช้ในการบริหาร ซึ่งการบริหารแบบมีส่วนร่วมมีแนวคิดที่สำคัญดังนี้

อุทัย บุญประเสริฐ (2543 : 26 - 31) กล่าวถึงการบริหารแบบมีส่วนร่วมว่า มีแนวความคิดพื้นฐาน ดังนี้

1. ความเชื่อเรื่องธรรมชาติมนุษย์ (Assumption About Human Nature) ตามแนวคิดของ แมค เกรเกอร์ (Mc Gregor) มี 2 แนวทาง คือ ทฤษฎี x และทฤษฎี y ตามแนวคิดของทฤษฎี x เชื่อว่ามนุษย์ขี้เกียจและขาดความรับผิดชอบ ดังนั้นต้องใช้วิธีการบังคับหรือควบคุมการทำงานอย่างใกล้ชิด ส่วนทฤษฎี y เชื่อว่ามนุษย์มีความขยัน ชอบทำงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าสภาพการทำงานที่มีความเหมาะสม และคนมีส่วนร่วมในการทำงานโดยไม่ถูกบังคับก็จะมีความรับผิดชอบมากขึ้น
2. ความคิดเกี่ยวกับความเป็นองค์การของโรงเรียน (Concept of School Organization) แนวความคิดของการบริหารปัจจุบันเชื่อว่า องค์การมิใช่เป็นเพียงเครื่องมือสำหรับการบรรลุเป้าหมายหรือผลิตเชิงปริมาณเท่านั้น แต่องค์การเป็นสถานที่สำหรับการดำรงชีวิตและการพัฒนาด้วย
3. ในด้านรูปแบบการตัดสินใจ (Decision Making Style) การตัดสินใจสั่งการในระดับสถานศึกษาควรมีลักษณะร่วมมือกันใช้อำนาจระหว่างครู ผู้ปกครอง นักเรียน ตลอดจนศิษย์เก่าเพื่อสะท้อนสภาพการณ์ปัจจุบัน ความต้องการในอนาคต ซึ่งจะต้องระดมสติปัญญาและแนวคิดให้สมาชิกได้มีโอกาสเรียนรู้และพัฒนาให้บริหารโรงเรียนได้สำเร็จ อีกทั้งยังสร้างความรู้สึกผูกพันกับโรงเรียนด้วย

4. แบบภาวะผู้นำ (Leadership Style) ตามทฤษฎีของ Sergiovanni ได้จัดระดับภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาไว้ 5 ระดับ คือ ภาวะผู้นำด้านเทคนิค ภาวะผู้นำด้านมนุษย ภาวะผู้นำทางการศึกษา ภาวะผู้นำเชิงสัญลักษณ์ และภาวะผู้นำทางวัฒนธรรม

5. กลยุทธ์การใช้อำนาจ (Use of Power) ในการบริหารโดยทั่วไปมีความจำเป็นที่จะต้องใช้อำนาจเป็นสิ่งที่ขาดไม่ได้ แต่ตามทฤษฎีที่ว่าด้วยที่มาของอำนาจ (Source of Power) ของ French และ Raven นั้นได้แบ่งที่มาของอำนาจพื้นฐานเป็น 5 แบบ ได้แก่ อำนาจจากการให้รางวัล อำนาจจากการบังคับ อำนาจตามกฎหมาย อำนาจจากการอ้างอิง และอำนาจจากความรู้ความเชี่ยวชาญ

6. ทักษะเฉพาะในการบริหาร (Management Skills) ทักษะการบริหารแบบใหม่ๆ ที่ได้รับการพัฒนาและนำมาใช้ในองค์กร เช่น การใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์ในการวิเคราะห์เพื่อการตัดสินใจ ใช้ทักษะการแก้ไขความขัดแย้ง ใช้กลยุทธ์เพื่อการเปลี่ยนแปลงและพัฒนาองค์กร เป็นต้น

7. การใช้ทรัพยากร (Use of Resources) สถาบันการศึกษามีอำนาจในการใช้และบริหารทรัพยากรด้วยตนเองมากขึ้น ทำให้สถานศึกษาได้บริหารงานตามสถานการณ์ของตนเองอย่างมีประสิทธิภาพ ไม่ต้องสิ้นเปลืองบุคลากร งบประมาณ เวลาในการควบคุมและตรวจสอบ ศศิพัฒน์ ยอดเพชร (2535 : 15 ; อ้างถึงใน พรนิภา โรจน์วิลาวัลย์. 2544 : 27)

ได้กล่าวถึงปัจจัยสำคัญที่จะทำให้การมีส่วนร่วมเกิดขึ้นได้อย่างมั่นคง ประกอบด้วย

ปัจจัยที่ 1 การเกี่ยวข้องทางจิตใจและอารมณ์เป็นการเกี่ยวข้องทั้งตัว ไม่ใช่เฉพาะแต่การเกี่ยวข้องทางด้านกายหรือทักษะ กล่าวคือ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะมีส่วนร่วมทางจิต ไม่เพียงเฉพาะด้านการทำงานเท่านั้น

ปัจจัยที่ 2 การกระทำที่ทำให้ผู้มีส่วนร่วมเกิดความเกี่ยวข้องทางด้านจิตใจและอารมณ์เท่ากับการเปิดโอกาสให้เขาได้แสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และกระทำเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ ดังนั้นการมีส่วนร่วมจึงจำเป็นมากกว่าการยินยอมพร้อมใจของบุคคล กลุ่ม ชุมชนต่อสถานการณ์นั้น ๆ

ปัจจัยที่ 3 การร่วมรับผิดชอบ เมื่อเกิดการเกี่ยวข้องด้านจิตใจ อารมณ์ และได้ทำการให้แก่สถานการณ์กลุ่มแล้ว ผู้มีส่วนร่วมจะเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่มนั้นด้วยการมีส่วนร่วมเป็นกระบวนการทางสังคมที่บุคคลเข้าไปเกี่ยวข้องกับกลุ่มและต้องการเห็นผลสำเร็จของการทำงานนั้นด้วยจึงเกิดความรู้สึกร่วมรับผิดชอบกับกลุ่ม

จารุพงศ์ พลเดช (2546 : 31) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้

4 ประการคือ

ประการที่ 1 ผู้บริหารควรแบ่งอำนาจหน้าที่ในการบริหารให้ผู้ปฏิบัติคนในองค์กรหรือทีมงานเพราะต้องการให้มีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจที่สำคัญขององค์กรที่เป็นรูปธรรม

ประการที่ 2 การบริหารแบบมีส่วนร่วมจะก่อให้เกิดความผูกพันระหว่างคนและองค์กรได้อย่างแท้จริง คนในองค์กรได้ใช้ศักยภาพอย่างเต็มที่ เพื่อช่วยเหลือผู้บริหารในฐานะที่เป็นผู้นำขององค์กรในการตัดสินใจ

ประการที่ 3 คนที่อยู่ใกล้ปัญหาที่สุด คือคนที่ตัดสินใจแก้ปัญหาได้ดีที่สุด

ประการที่ 4 การบริหารแบบมีส่วนร่วมเปิดโอกาสให้คนในองค์กรและผู้มีส่วนเกี่ยวข้อง (Stakeholder) ในฐานะสมาชิกขององค์กรมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารตั้งแต่การมีส่วนร่วมคิดตัดสินใจวางแผนร่วมทำร่วมรับผิดชอบร่วมรับประโยชน์และร่วมติดตามผลการมีส่วนร่วมในแต่ละเรื่องนั้นมีความสำคัญในการสร้างแรงจูงใจและเสริมแรง (Reinforcement) ในการทำงานของผู้ปฏิบัติหรือทีมงาน โดยเฉพาะในการมีส่วนร่วมตัดสินใจ และมีส่วนร่วมวางแผน ซึ่งถือเป็นหัวใจของการบริหารแบบมีส่วนร่วม

ลิเคอร์ท (Likert, 1961 : 40) ได้นำเสนอแนวคิดในการบริหารเรียกว่าระบบการบริหาร 4 รูปแบบ (Four systems of management) โดยลิเคอร์ท และคณะจากมหาวิทยาลัยมิชิแกนได้ทำการศึกษารูปแบบของผู้นำและผู้บริหารเป็นเวลาติดต่อกันถึงสามทศวรรษ จนสามารถเข้าใจถึงพฤติกรรมภาวะผู้นำและสรุปเป็นรูปแบบในการจัดการหน่วยงาน 4 ระบบ คือ

รูปแบบที่ 1 ระบบเผด็จการเต็มขั้น (Exploitive authoritative)

รูปแบบที่ 2 ระบบเผด็จการแบบมีศิลปะ (Benevolent authoritative)

รูปแบบที่ 3 ระบบกลุ่มที่ปรึกษา (Consultative group)

รูปแบบที่ 4 ระบบกลุ่มมีส่วนร่วม (Participative group)

จากแนวคิดที่เกี่ยวข้องกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของนักการศึกษาดังกล่าวจะเห็นว่าทุกคนให้ความสำคัญกับการให้อำนาจในการตัดสินใจ พฤติกรรมภาวะผู้นำของผู้บริหารและการเข้ามามีส่วนร่วมอย่างแท้จริงในทุกกระบวนการ โดยอยู่บนพื้นฐานของความไว้วางใจกันความผูกพันต่อองค์กรและความรู้สึกเป็นเจ้าของอย่างแท้จริง

ทฤษฎีเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม

นักการศึกษาหลายท่านได้เสนอทฤษฎีต่าง ๆ ที่มีความเกี่ยวข้องกับหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วมไว้ดังนี้

ทฤษฎีสองปัจจัยของเฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg's Two Factor Theory)

เฮิร์ซเบิร์ก (Herzberg, 1959 : 158 ; อ้างถึงใน สร้อยตระกูล (ดิทยานันท์) อรรถมานะ.

2550 : 100) ได้ทำการศึกษาและเสนอแนวคิดเกี่ยวกับแรงจูงใจโดยพิจารณาปัจจัยองค์ประกอบต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการทำงาน โดยเฉพาะปัจจัยที่ทำให้เกิดความพึงพอใจ โดยทำการศึกษาจากการเก็บข้อมูลจากนักบัญชีและวิศวกรของบริษัทจำนวน 200 คน จากโรงงานอุตสาหกรรมและธุรกิจ 11 แห่งของเมืองพิตสเบิร์ก รัฐเพนซิลวาเนีย สหรัฐอเมริกา โดยแนวทางการสัมภาษณ์เป็นการขอให้ผู้ถูกสัมภาษณ์คิดถึงเวลาการทำงานที่เขามีความรู้สึกดีเป็นพิเศษหรือไม่ดีเป็นพิเศษ อาจเป็นงานที่ทำในปัจจุบันหรืองานที่เคยทำมาก่อน ซึ่งข้อมูลที่ได้พบว่าความรู้สึกที่ดีโดยทั่วไปมักคู่กับลักษณะเนื้องาน ส่วนความรู้สึกไม่ดีมักคู่กับสภาพแวดล้อมที่ล้อมรอบงานหรือลักษณะนอกเนื้องานบริบทของงาน โดยเฮิร์ซเบิร์กได้สรุปปัจจัยที่ก่อให้เกิดความพึงพอใจในการทำงานว่าปัจจัยจูงใจหรือตัวกระตุ้น (Motivator Factors) ส่วนปัจจัยที่ทำให้เกิดความไม่พึงพอใจในการทำงานเรียกว่าปัจจัยสุขอนามัย (Hygiene Factors) เมื่อนำเอาประเด็นปัจจัยจูงใจและปัจจัยสุขอนามัยรวมกันจึงเรียกว่า ทฤษฎีสองปัจจัย (Two – Factor Theory)

1. ปัจจัยจูงใจหรือด้านตัวกระตุ้น (Motivator Factors) ปัจจัยด้านนี้มีผลต่อการกระตุ้นทำให้บุคคลเกิดความพอใจประกอบด้วยปัจจัย 6 ประการดังนี้

1.1 ความสัมฤทธิ์ผลหรือความสำเร็จ (Achievement) คือ พนักงานควรต้องมีความรู้สึกว่าเขาทำงานได้สำเร็จซึ่งอาจจะทั้งหมดหรือบางส่วน

1.2 การได้รับการยอมรับ (Recognition) คือ พนักงานควรต้องมีความรู้สึกถึงความสำเร็จของเขานั้นมีคนอื่นรับรู้ มีคนยอมรับ

1.3 ลักษณะงานหรือตัวงาน (Work Itself) คือ พนักงานควรต้องมีความรู้สึกว่าการที่เขาทำมีความน่าสนใจ น่าทำ

1.4 ความรับผิดชอบ (Responsibility) คือ พนักงานควรต้องมีความรู้สึกว่าเขามีสิ่งที่จะต้องรับผิดชอบต่อตนเองและต่องานของเขา

1.5 ความก้าวหน้า (Advancement) คือ พนักงานควรต้องรู้สึกว่าเขามีศักยภาพที่จะเจริญก้าวหน้าในงานของเขา

1.6 การเจริญเติบโต (Growth) คือ พนักงานจะต้องตระหนักว่าเขามีโอกาสเรียนรู้เพิ่มขึ้นจากงานที่ทำมีทักษะหรือความเชี่ยวชาญจากการปฏิบัติงาน

2. ปัจจัยสุขอนามัยหรือด้านการบำรุงรักษา (Hygiene Factors) ปัจจัยด้านนี้ช่วยให้พนักงานเกิดความพอใจและยังคงทำงานอยู่ โดยเป็นปัจจัยที่จะรักษาพนักงานไว้ไม่ให้ออกไปทำงานที่อื่นประกอบด้วยปัจจัย 10 ประการดังนี้

- 2.1 สถานภาพ (Status) คือ พนักงานรู้สึกว่างานของเขามีตำแหน่งหน้าที่ที่ดี
- 2.2 สัมพันธภาพระหว่างผู้ควบคุมบังคับบัญชา (Relationship with Supervisor) คือ พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่อหัวหน้างานของเขา
- 2.3 สัมพันธภาพระหว่างเพื่อนร่วมงาน (Relationship with Peers) คือ พนักงานมีความรู้สึกที่ดีต่อกลุ่มเพื่อนร่วมงาน
- 2.4 สัมพันธภาพระหว่างผู้ใต้บังคับบัญชา (Relationship with Subordinates) คือ หัวหน้างานมีความรู้สึกที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา
- 2.5 คุณภาพของการควบคุมบังคับบัญชา (Quality of Supervision) คือ พนักงานรู้สึกว่าผู้บริหารงานตั้งใจสอนและแจกจ่ายหน้าที่ความรับผิดชอบ
- 2.6 นโยบายและการบริหารขององค์กร (Company Policies and Administration) คือ พนักงานรู้สึกว่าฝ่ายจัดการมีการสื่อสารที่ดีกับพนักงาน พนักงานก็มีความรู้สึกที่ดีต่อองค์กรและนโยบายการบริหารงานบุคคล
- 2.7 ความมั่นคงในงาน (Job Security) คือ พนักงานมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในงานที่ปฏิบัติและงานมีความมั่นคง
- 2.8 สภาพการทำงาน (Working Conditions) คือ พนักงานรู้สึกดีต่องานที่ทำและสภาพการณ์ของที่ทำงาน
- 2.9 ค่าจ้าง (Pay) คือ พนักงานรู้สึกว่าเงินค่าตอบแทนการทำงานมีความเหมาะสม
- 2.10 ชีวิตส่วนตัว (Personal Life) คือ พนักงานรู้สึกว่างานของเขาทั้งด้านชั่วโมงการทำงาน การย้ายงาน ฯลฯ ไม่กระทบต่อชีวิตส่วนตัว

จากที่กล่าวมาจะเห็นว่า ถ้าปัจจัยสุขอนามัยไม่ได้รับการตอบสนองจะเป็นเหตุทำให้บุคคลเกิดความไม่พอใจในงาน ถึงแม้ว่าปัจจัยสุขอนามัยจะได้รับการตอบสนองแล้วก็ตาม ผลที่ได้เป็นเพียงการช่วยไม่ให้เกิดความไม่พอใจในงานเท่านั้น ดังนั้นหากยึดหลักทฤษฎีนี้บุคคลจะต้องทำงานในลักษณะที่ท้าทายจึงจะเป็นการจูงใจให้บุคคลนั้นทำงาน นอกจากนี้ผู้บริหารยังต้องเปิดโอกาสให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องในการบริหาร มีอิสระในการทำงาน ตลอดจนมีสิทธิในการเสนอแนะความคิดเห็นเพื่อร่วมกันแก้ปัญหา ซึ่งลักษณะดังกล่าวย่อมเป็นแรงจูงใจให้ผู้ใต้บังคับบัญชาเกิดความรู้สึกผูกพันและร่วมกันรับผิดชอบต่อสิ่งที่ร่วมกันตัดสินใจดำเนินงานให้องค์กรประสบผลสำเร็จต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีผลงานการวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศดังจะนำเสนอต่อไปนี้

งานวิจัยในประเทศ

สงวนศรี วรเลิศ (2551 : 77) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับการนำเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนนครสวรรค์ปัญญานุกูล พบว่า 1) ปัญหาการมีส่วนร่วมในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนนครสวรรค์ปัญญานุกูล ด้านการบริหารงานวิชาการ การบริหารงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารทั่วไป ทั้ง 4 ด้าน มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลาง 2) แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของโรงเรียนนครสวรรค์ปัญญานุกูลประกอบด้วย 4 แนวทาง คือ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านงานวิชาการ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านงานบริหารงบประมาณ แนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านงานบริหารบุคคล และแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านงานบริหารทั่วไป

กิตติ คำภุษา (2552 : 211) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 พบว่า 1) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด 2) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เมื่อพิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านการประเมินผลด้านการรับผลประโยชน์ด้านการตัดสินใจและด้านการดำเนินงาน 3) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีช่วงชั้นที่ทำการเปิดสอนแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 4) ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 5) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนโดยรวมและรายด้านทุกด้านอยู่ในระดับมาก 6) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยรวมไม่แตกต่างกันเมื่อ

พิจารณารายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากที่สุดทุกด้านเรียงลำดับจากมากไปหาน้อยดังนี้ด้านบริหารทั่วไปด้านงบประมาณด้านบุคคลและด้านวิชาการ 7) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในโรงเรียนที่มีช่วงชั้นที่ทำการเปิดสอนแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน 8) ระดับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนที่มีประสบการณ์ในการทำงานแตกต่างกัน โดยรวมและรายด้านทุกด้านไม่แตกต่างกัน 9) ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอน โดยภาพรวมและรายด้านไม่มีความสัมพันธ์กัน 10) การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้นำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนการตัดสินใจและด้านการดำเนินงานส่วนความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนด้านงานวิชาการและด้านงานบุคคลตามความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญไว้ด้วย

พินิจ ธงโสสม (2552 : 68) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า 1) ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยรวม คิดเป็นร้อยละ 77.39 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ครูมีส่วนร่วมด้านการบริหารวิชาการมากที่สุด รองลงมา คือ ด้านการบริหารทั่วไป และด้านบริหารงบประมาณ ส่วนด้านการบริหารงานบุคคลมีครูที่มีส่วนร่วมน้อยที่สุด อย่างไรก็ตามเมื่อพิจารณาถึงระดับการมีส่วนร่วมของครูพบว่า อยู่ในระดับน้อยที่สุดทุกด้าน 2) ครูที่มีเพศ วุฒิการศึกษา อายุราชการ และตำแหน่งหน้าที่ความรับผิดชอบ แตกต่างกัน พบว่า มีระดับการมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ด้านต่าง ๆ แตกต่างกัน

อดุลย์ วรรณคำ (2552 : 51) ได้ทำการศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา พบว่า โดยภาพรวมของระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่การมีส่วนร่วมดำเนินการตามแผน รองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนการมีส่วนร่วมตรวจสอบเสนอแนะติดตาม และประเมินผลตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่การมีส่วนร่วมจัดสรรทรัพยากรส่วนระดับความคาดหวังในการมีส่วนร่วมทุกด้านอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดได้แก่การมีส่วนร่วมด้านการวางแผนรองลงมาได้แก่การมีส่วนร่วมดำเนินการ

ตามแผนและการมีส่วนร่วมตรวจสอบเสนอแนะติดตามและประเมินผลตามลำดับส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุดได้แก่การมีส่วนร่วมจัดสรรทรัพยากร

ธวัชชัย ไชยพุม (2554 : 65) ได้ทำการศึกษารูปแบบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการศึกษา 1) การมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่าการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารวิชาการ ด้านการบริหารทั่วไป การบริหารงบประมาณ อยู่ในระดับมาก และด้านการบริหารงานบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง 2) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามเพศ พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5 3) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ทำงาน พบว่า โดยรวมแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 4) เปรียบเทียบการมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.5

งานวิจัยต่างประเทศ

มาร์โคไลน์ (Marcoline. 1990 : n.p.) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครูและผู้บริหาร โรงเรียนในรัฐเพนซิลวาเนีย งานวิจัยเรื่องนี้ เป็นการสนับสนุนความคิดที่ว่ามีความแตกต่างกันในการพิจารณาของครูและผู้บริหารในเรื่องที่ต้องตัดสินใจร่วมกัน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพบว่าอายุของผู้บริหารไม่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ แม้ว่าครูและผู้บริหารจะมีความเชื่อพื้นฐานร่วมกันในหลายเรื่องตามแบบดั้งเดิมก็ตาม แต่พวกเขาก็ยังมีความเห็นที่แตกต่างกับเรื่องที่ไม่เป็นไปตามแบบแผนดั้งเดิม ยิ่งไปกว่านั้น ยังมีความแตกต่างที่สำคัญปรากฏขึ้น ถ้าเปรียบเทียบครูกับผู้บริหารในกระบวนการตัดสินใจทั้งหมด

โฮกแลนด์ (Hoagland. 1986 : 3550) ได้ศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารและครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาเกี่ยวกับกระบวนการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการของผู้บริหารโรงเรียน โดยมุ่งกลุ่มเปรียบเทียบทัศนคติของครู อาจารย์ และผู้บริหาร ในเรื่องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และความพึงพอใจในบทบาท โดยศึกษาจากผู้บริหารและครูอาจารย์โรงเรียนมัธยมศึกษาในรัฐอิลลินอยส์ ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหาร ครู อาจารย์ที่มีอายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และขนาดโรงเรียนแตกต่างกัน มีทัศนคติเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจสั่งการต่างกัน

ฮอย และมีสเกล (Hoy & Miskel. 1991 : 228) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจของครูอาจารย์ พบว่า โอกาสในการมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญและกำลังใจของครู - อาจารย์ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจมีความสัมพันธ์ในทางบวกกับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานด้านการสอนของครู ครุนิยมชมชอบผู้บริหารที่เปิดโอกาสให้พวกเขามีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากกว่าผู้บริหารที่ไม่ค่อยเปิดโอกาสให้พวกเขาได้มีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ครูไม่ได้มีความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในทุกเรื่อง ทุกปัญหา บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารและครู ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจควรแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะของปัญหา ปัจจัยทั้งภายในและภายนอกตัวครูมีผลกระทบต่อระดับความต้องการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และเพื่อให้การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจบังเกิดผลเต็มที่ ผู้บริหารควรหาคำตอบจากคำถามต่อไปนี้ 1) สถานการณ์อย่างไรที่ครูควรเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ 2) ครูเข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจมากน้อยเพียงใด และอย่างไร 3) การตัดสินใจในกลุ่มควรใช้เมื่อใด และ 4) ผู้บริหารควรมีบทบาทอย่างไรจึงจะถือว่ามีประสิทธิภาพ

เอลเลียท (Elliott. 1992 : 3468 - A) ได้ศึกษาความร่วมมือกับการกระจายอำนาจในโรงเรียน เพื่อกำหนดคุณภาพของโรงเรียน จุดประสงค์ของการวิจัยครั้งนี้เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ครู และอาจารย์กับการรับรู้ของครูใหญ่เกี่ยวกับความร่วมมือกันและการตัดสินใจร่วมกันในการปฏิบัติงานเพื่อคุณภาพของโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า การเพิ่มความร่วมมือและการตัดสินใจร่วมกัน เป็นแบบในการจัดโครงสร้างและการปรับปรุงโรงเรียนให้มีคุณภาพได้เสนอแนะองค์ประกอบในการจัดโครงสร้างของการศึกษาที่มีประสิทธิภาพจะประกอบด้วย การวางแผนล่วงหน้า การวัดผล การได้รับความสนับสนุนช่วยเหลือ การนำความร่วมมือและการกระจายอำนาจในโรงเรียนไปใช้

เพอตัน (Person. 1993 : 3071 - A) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับการรับรู้ประสิทธิผลของสถาบันของวิทยาลัยชุมชนในนอร์ทแคโรไลนา โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้บริหาร คณะครูและเจ้าหน้าที่ในวิทยาลัย พบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญกับประสิทธิผล และพบว่า ระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งของผู้บริหารไม่มีผลต่อการรับรู้ในประสิทธิผลของวิทยาลัย

ชอท เกรียและเมลวิน (Short Greerand Melvin. 1994 : 38 - 52) ได้ศึกษารูปแบบการเสริมสร้างพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาโดยมีโรงเรียนเข้าร่วมโครงการ 9 โรงเรียนซึ่งแต่ละโรงเรียนจะมีอิสระในการตัดสินใจกับค่าจ้าง งบประมาณและหลักสูตรที่ใช้ นอกจากนี้ ยังมีการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนการช่วยเหลือให้ครูได้เรียนรู้การตัดสินใจและรับผิดชอบงานรวมถึงการพัฒนาบทบาทในการจัดการเรียนการสอนของครู การเสริมสร้างพลัง

อำนาจให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ตลอดชีวิตและมีการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ร่วมกับระหว่างโรงเรียนในโครงการ ผลการเสริมสร้างพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมพบว่า 6 โรงเรียนที่มีความเข้าใจในเรื่องการเสริมสร้างพลังอำนาจแบบมีส่วนร่วมและมีการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างการบริหารงานและวัฒนธรรมในการทำงานได้ชัดเจน แต่อีก 3 โรงเรียนที่เหลือไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร

จากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในประเทศและต่างประเทศจะเห็นได้ว่า บุคลากรที่ปฏิบัติงานในองค์กรที่มีการใช้หลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีความพึงพอใจและทัศนคติที่ดีต่อผู้บริหารมากกว่าการบริหารแบบอื่น ๆ ทั้งนี้การบริหารแบบมีส่วนร่วมด้านที่มีการปฏิบัติมากที่สุดคือ ด้านการมีส่วนร่วมในการวางแผนงานในองค์กร และการกำหนดเป้าหมายในองค์กร

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัย ได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยตามหัวข้อ ดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2,332 คน จาก 202 โรงเรียน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากร โดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากตารางของเครจซี่และมอร์แกน (Krejcie and Morgan. 1970 : 607 ; อ้างถึงใน ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 148) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน โดยใช้วิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling) ดังมีรายละเอียดดังนี้
  - 2.1 แบ่งโรงเรียนออกเป็นกลุ่มย่อยจำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน เป็นการแบ่งแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster)
  - 2.2 ใช้โรงเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม (Sampling Unit) ในแต่ละอำเภอทำการสุ่มโรงเรียนมาร้อยละ 50 ของโรงเรียนแต่ละขนาดด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก
  - 2.3 จากข้อ 2.2 ทำการสุ่มครู จำนวน 331 คน ให้กระจายสัดส่วนไปตามขนาดของโรงเรียน โดยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)รายละเอียดของประชากรและกลุ่มตัวอย่างปรากฏดังตาราง 2.3.1 และ 2.3.2 ดังนี้

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามอำเภอและขนาดของโรงเรียน

อำเภอ	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม
1 เมืองบุรีรัมย์	37	53	5	95	19	27	3	49
2 ลำปลายมาศ	38	33	3	74	19	17	2	38
3 ชำนิ	3	14	0	17	2	7	0	9
4 บ้านด่าน	5	11	0	16	3	6	0	9
รวม	83	111	8	202	43	57	5	105

ตาราง 3.2 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จากกลุ่มตัวอย่างโรงเรียน จำแนกตามอำเภอและขนาดของ
โรงเรียน

อำเภอ	กลุ่ม ตัวอย่าง โรงเรียน	ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
		เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม	เล็ก	กลาง	ใหญ่	รวม
1 เมืองบุรีรัมย์	49	137	379	99	615	36	100	26	162
2 ลำปลายมาศ	38	136	242	69	447	36	64	18	118
3 ชำนิ	9	13	89	0	102	3	23	0	26
4 บ้านด่าน	9	18	75	0	93	5	20	0	25
รวม	105	304	785	168	1257	80	207	44	331

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้ทำวิจัยพัฒนาขึ้นมา แบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check list) จะมีคำตอบให้ทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( )

ตอนที่ 2 เป็นข้อคำถามเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตาม ทักษะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีลักษณะ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ได้แก่ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นข้อคำถามแบบปลายเปิด (Open - ended form) เกี่ยวกับการบริหาร แบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทักษะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อให้ครูได้แสดงความคิดเห็น หรือข้อเสนอแนะอื่น ๆ นอกเหนือจากที่กล่าวมาแล้ว

2. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้ดำเนินการดังนี้

2.1 ศึกษาเอกสาร ตำรา และงานวิจัย ที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ทฤษฎี ที่เกี่ยวกับการ บริหารแบบมีส่วนร่วม รวมถึงหลักและวิธีการในการสร้างแบบสอบถาม

2.2 นำข้อมูลจากการศึกษาค้นคว้ามาสร้างแบบสอบถาม

2.3 นำแบบสอบถามเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้าน เนื้อหา โครงสร้าง และภาษา เพื่อให้ได้ข้อคำถามที่ถูกต้องเหมาะสม

2.4 ปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถาม ตามคำแนะนำของที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.5 นำแบบสอบถามไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity) ผู้เชี่ยวชาญที่ทำการตรวจสอบ ได้แก่

2.5.1 นายสำเร็จ มีคม ผู้อำนวยการโรงเรียนบ้านชำแฮด (นักศึกษา - ประชาชนุสรณ์ 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 วุฒิกการศึกษา ค.ม. สาขาวิชาการบริหารการศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

2.5.2 นายทองวัน สุขวิเศษ ครูชำนาญการพิเศษ สาขาวิชาภาษาไทย โรงเรียนบ้านชำแฮด (นักศึกษา - ประชาชนุสรณ์ 5) สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 1 วุฒิกการศึกษา ค.บ. สาขาวิชาพลศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

2.5.3 นางรุจิรา ชัยวิทย์วรกุล ครูชำนาญการพิเศษ หัวหน้างานวัดผล ประเมินผล โรงเรียนบ้านยาง “คุรุราษฎร์รังสรรค์” สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา บุรีรัมย์ เขต 1 วุฒิกการศึกษา ค.บ. สาขาวิชาเกษตรศาสตร์ เป็นผู้เชี่ยวชาญด้านวัดผลประเมินผล

2.6 นำแบบสอบถามที่ได้จากการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุง แก้ไขแล้ว นำเสนอที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์พิจารณาอีกครั้ง เพื่อจะได้แบบสอบถามที่สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2.7 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 จำนวน 30 คน เพื่อหาคุณภาพของแบบสอบถาม ดังนี้

2.7.1 หาค่าอำนาจจำแนก โดยการวิเคราะห์แบบสอบถามเป็นรายข้อ หาค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนแต่ละข้อ ทั้งกลุ่มสูง กลุ่มต่ำ ทดสอบความแตกต่างโดยใช้การทดสอบค่าที (t - test) ที่ระดับนัยสำคัญ .05 หรือถ้าค่าที (t - test) มีค่า 1.75 ขึ้นไป ถือว่ามีอำนาจจำแนกสูง อยู่ในเกณฑ์ที่ใช้ได้ ผลปรากฏว่า แบบสอบถามผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 2.71 ถึง 8.39

2.7.2 นำแบบสอบถามที่ผ่านเกณฑ์มาหาความเชื่อมั่น (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.94 ซึ่งผ่านเกณฑ์และสามารถนำไปใช้เก็บข้อมูล

2.8 นำแบบสอบถามไปจัดพิมพ์เป็นฉบับสมบูรณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการออกหนังสือถึงผู้บริหารสถานศึกษา
2. ผู้วิจัยจะนำแบบสอบถามไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ผลปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 331 ฉบับ เก็บรวบรวมกลับคืนมาได้จำนวน 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
  2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
  3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
  4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ
- สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่

(Frequency) และหาค่าร้อยละ (Percentage)

2. การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย และการจัดอันดับ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

เกณฑ์ในการแปลความหมายค่าเฉลี่ย ได้กำหนดขอบเขตความหมายไว้ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 100)

ค่าเฉลี่ย 4.51 - 5.00 หมายถึง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 - 4.50 หมายถึง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 - 3.50 หมายถึง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 - 2.50 หมายถึง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 - 1.50 หมายถึง มีการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเปรียบเทียบทัศนะของครูในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา โดยการทดสอบค่าที่เป็นอิสระต่อกัน (Independent Samples t - test) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

4. การเปรียบเทียบทัศนะของครูในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance) เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ่ (Scheffe's Method) กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05

5. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นข้อคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

1.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยการทดสอบค่าที่ (t - test) โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 260)

$$t = \frac{\bar{X}_H - \bar{X}_L}{\sqrt{\frac{S_H^2 + S_L^2}{n}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม
	$\bar{X}_H$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนสูง
	$\bar{X}_L$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	S_H^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนสูง
	S_L^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มได้คะแนนต่ำ
	n	แทน	จำนวนคนในกลุ่มสูง หรือกลุ่มต่ำที่นำมาวิเคราะห์

1.2 หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 261)

$$\alpha = \frac{K}{K-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	K	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือ
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
	S^2	แทน	ความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ยโดยใช้สูตร

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{n}$$

เมื่อ	$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมด
	n	แทน	จำนวนข้อมูล

2.3 ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 310)

$$S.D. = \sqrt{\frac{n \sum X^2 - (\sum X)^2}{n(n-1)}}$$

เมื่อ	S.D.	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
	X	แทน	คะแนนแต่ละตัวในกลุ่มตัวอย่าง
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนแต่ละตัวยกกำลังสอง
	$(\sum X)^2$	แทน	ผลรวมของคะแนนทั้งหมดยกกำลังสอง
	n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

3.1 การทดสอบค่าทีของกลุ่มตัวอย่างที่เป็นอิสระกัน โดยใช้ (Independent Samples t - test) ในการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนระของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยจำแนกตามเพศ และระดับการศึกษา โดยใช้สูตร ดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 322)

$$t = \frac{\bar{X}_1 - \bar{X}_2}{\sqrt{\frac{S_1^2}{n_1} + \frac{S_2^2}{n_2}}}$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบ t
	$\bar{X}_1$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	$\bar{X}_2$	แทน	ค่าเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	S_1^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	S_2^2	แทน	ความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่ 2
	n_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

3.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - way Analysis of Variance)

ในการเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนระของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน โดยใช้สูตรดังนี้ (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. 2542 : 328)

$$F = \frac{MS_b}{MS_w}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าความแจกแจงของ F
	MS_b	แทน	ความแปรปรวนระหว่างกลุ่ม
	MS_w	แทน	ความแปรปรวนภายในกลุ่ม

3.3 เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

จะทำการเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ ตามวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe's Method) โดยใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด. 2545 : 120)

$$CV_d = \sqrt{(K-1)(F^*)(MS_{within})\left(\frac{1}{n_1} + \frac{1}{n_2}\right)}$$

เมื่อ	CV_d	แทน	ค่าวิกฤตเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่
	K	แทน	จำนวนกลุ่มในกลุ่มตัวอย่าง
	F^*	แทน	ค่า F ที่เปิดจากตาราง (Critical Value)
	MS_{within}	แทน	ค่าความแปรปรวนภายในกลุ่มที่คำนวณไว้แล้ว
ในการวิเคราะห์ความแปรปรวน			
	n_1	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 1
	n_2	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่างที่ 2

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยจะนำเสนอ
ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการรายงานผลการวิเคราะห์มีดังนี้

$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ย (Mean)
S.D.	แทน	ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต จากการแจกแจงแบบที (t - distribution) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญ
F	แทน	ค่าสถิติที่ใช้เปรียบเทียบกับค่าวิกฤต จากการแจกแจงแบบเอฟ (F - distribution) เพื่อทดสอบความมีนัยสำคัญ
*	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน	มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยได้แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะ
ของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนก
ตามเพศและระดับการศึกษา

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 5 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ปรากฏดังตาราง 4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและค่าร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ข้อมูลทั่วไป	จำนวน (คน)	ร้อยละ
กลุ่มตัวอย่าง	331	100.00
เพศ		
ชาย	115	34.74
หญิง	216	65.26
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	251	75.83
สูงกว่าปริญญาตรี	80	24.17
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ต่ำกว่า 5 ปี	68	20.54
5 - 10 ปี	150	45.32
สูงกว่า 10 ปี	113	34.14
ขนาดของโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	80	24.17
ขนาดกลาง	207	62.54
ขนาดใหญ่	44	13.29

จากตาราง 4.1 พบว่า กลุ่มตัวอย่างจำนวน 331 คน เมื่อจำแนกตามเพศส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง ร้อยละ 65.26 ส่วนเพศชาย ร้อยละ 34.74 เมื่อจำแนกตามระดับการศึกษาเป็นผู้มีการศึกษาระดับปริญญาตรีร้อยละ 75.83 สูงกว่าปริญญาตรีร้อยละ 24.17 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ที่มีจำนวนมากที่สุดเป็นผู้มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี ร้อยละ 45.32 รองลงมาเป็นผู้ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 10 ปีขึ้นไปร้อยละ 34.14 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียนที่มีจำนวนมากที่สุดเป็นผู้ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลางร้อยละ 62.54 รองลงมาเป็นผู้ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็กร้อยละ 24.17

ตอนที่ 2 การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ดังปรากฏในตาราง 4.2 ถึง ตาราง 4.16 ดังต่อไปนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้าน

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.39	0.22	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.41	0.29	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.95	0.26	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.30	0.23	มาก	2
	รวมเฉลี่ย	4.02	0.14	มาก	

จากตาราง 4.2 พบว่าครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.02$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน และอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุดคือ ด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.39$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.30$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 3.41$)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมและเป็นรายข้อ

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
	ด้านการบริหารวิชาการ				
1	มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.36	0.73	มาก	5
2	มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา	4.55	0.50	มากที่สุด	3
3	มีส่วนร่วมในการเสนอแนะการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา	4.19	0.75	มาก	9
4	มีการมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติตามความรู้ความสามารถ และความถนัด	4.34	0.64	มาก	6
5	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ การแข่งขันกีฬา การไปทัศนศึกษา ฯลฯ	4.72	0.45	มากที่สุด	1
6	ร่วมมือจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาดแคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์การเกษตร ฯลฯ	4.29	0.71	มาก	8
7	ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ	4.56	0.50	มากที่สุด	2
8	ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้	4.33	0.67	มาก	7
9	ร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ	4.52	0.50	มากที่สุด	4
10	มีการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาประชาสัมพันธ์โรงเรียน	4.07	0.80	มาก	10
	รวมเฉลี่ย	4.39	0.22	มาก	

จากตาราง 4.3 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารวิชาการ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.39$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 4 ข้อ ระดับมาก 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือข้อที่ 5 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ การแข่งขันกีฬา การไปทัศนศึกษา ฯลฯ ($\bar{X} = 4.72$) รองลงมาคือ ข้อที่ 7 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ ($\bar{X} = 4.56$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 10 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาประชาสัมพันธ์โรงเรียน ($\bar{X} = 4.07$)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมและเป็นรายข้อ

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
	ด้านการบริหารงบประมาณ				
11	มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่одำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ	3.67	1.12	มาก	2
12	มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ	3.32	0.73	ปานกลาง	6
13	มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับรายรับ – รายจ่ายในด้านการเงินและการจัดซื้อจัดจ้าง	3.17	0.73	ปานกลาง	9
14	มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหารงบประมาณ	3.45	0.85	ปานกลาง	5
15	มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนประจำปี	3.22	0.74	ปานกลาง	8
16	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่าง ๆ	3.53	1.13	มาก	4

ตาราง 4.4 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
17	มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ ของโรงเรียน	3.64	0.73	มาก	3
18	มีส่วนร่วมในการแสวงหากองทุนช่วยเหลือนักเรียน ที่ขาดแคลน รวมทั้งทรัพยากรทางการศึกษาอื่น ๆ	3.74	0.71	มาก	1
19	มีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับ ในการบริหาร งบประมาณ	3.12	0.74	ปานกลาง	10
20	มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณ ตามแผนการใช้จ่ายที่กำหนดไว้	3.26	0.76	ปานกลาง	7
	รวมเฉลี่ย	3.41	0.29	ปานกลาง	

จากตาราง 4.4 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงบประมาณ โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.41$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ระดับปานกลาง 6 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือข้อที่ 18 มีส่วนร่วมในการแสวงหากองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน รวมทั้งทรัพยากรทางการศึกษาอื่น ๆ ($\bar{X} = 3.74$) รองลงมาคือ ข้อที่ 11 มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ ($\bar{X} = 3.67$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 19 มีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับ ในการบริหารงบประมาณ ($\bar{X} = 3.12$)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมและเป็นรายข้อ

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
	ด้านการบริหารงานบุคคล				
21	การวิเคราะห์ วางแผนอัตรากำลัง และกำหนด ตำแหน่งบุคลากรในโรงเรียน	4.23	0.79	มาก	1
22	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากร บุคคลที่โรงเรียนต้องการ	3.78	0.74	มาก	9
23	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมบุคลากรในด้านการรักษา ระเบียบวินัย	3.88	0.82	มาก	6
24	สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็น หมู่คณะ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน	4.03	0.82	มาก	4
25	มีส่วนร่วมในการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ปฏิบัติงาน มีผลงานดีเด่น	4.15	0.74	มาก	3
26	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและ กำลังใจแก่บุคลากร	4.22	0.75	มาก	2
27	มีส่วนร่วมในการสาธิตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครู หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่เหมาะสม กับผู้เรียน	3.56	1.11	มาก	10
28	ร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับ บุคลากร	3.79	0.77	มาก	8
29	ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงาน ของบุคลากร	3.83	0.75	มาก	7
30	มีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อน ขั้นเงินเดือนประจำปี	3.98	0.81	มาก	5
	รวมเฉลี่ย	3.95	0.26	มาก	

จากตาราง 4.5 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.95$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมาก 10 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือข้อที่ 21 การวิเคราะห์ วางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่งบุคลากรในโรงเรียน ($\bar{X} = 4.23$) รองลงมาคือ ข้อที่ 26 มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร ($\bar{X} = 4.22$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 27 มีส่วนร่วมในการสาธิตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครู หรือผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ($\bar{X} = 3.56$)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมและเป็นรายข้อ

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
	ด้านการบริหารทั่วไป				
31	ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน	4.08	0.77	มาก	11
32	ร่วมกำหนดนโยบายแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน	4.16	0.77	มาก	8
33	ร่วมวางแผน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านธุรการของโรงเรียน	4.14	0.78	มาก	9
34	ร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบกับแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี	4.45	0.52	มาก	4
35	ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือสมาคมของผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า	4.32	0.71	มาก	5
36	ร่วมสรรหา พิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา	4.54	0.50	มากที่สุด	2
37	ร่วมวางแผนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน	4.56	0.50	มากที่สุด	1

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ข้อ	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	อันดับที่
38	มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขในโรงเรียน	4.47	0.50	มาก	3
39	ร่วมวางแผน ติดตาม ตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อต่อการเรียนรู้	4.26	0.69	มาก	6
40	การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหาร การบริการและการประชาสัมพันธ์	4.12	0.78	มาก	10
41	มีส่วนร่วมในการพิจารณาศักยภาพการรับนักเรียนของโรงเรียน ตลอดจนวางแผนในการรับนักเรียน	4.18	0.77	มาก	7
	รวมเฉลี่ย	4.30	0.23	มาก	

จากตาราง 4.6 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.30$) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด 2 ข้อ ระดับมาก 9 ข้อ โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือข้อที่ 37 ร่วมวางแผนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{X} = 4.56$) รองลงมาคือ ข้อที่ 36 ร่วมสรรหา พิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา ($\bar{X} = 4.54$) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อที่ 31 ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน ($\bar{X} = 4.08$)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูเพศชายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้าน

ร.ก.	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	ครูเพศชาย			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.41	0.22	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.41	0.30	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.95	0.25	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.29	0.25	มาก	2
	รวม	4.02	0.14	มาก	

จากตาราง 4.7 พบว่า ครูเพศชายในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.41$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X}=4.29$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=3.41$)

ตาราง 4.8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูเพศหญิงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมและเป็นรายด้าน

ร.ก.	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	ครูเพศหญิง			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.38	0.22	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.41	0.29	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.94	0.26	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.30	0.23	มาก	2
	รวม	4.02	0.14	มาก	

จากตาราง 4.8 พบว่า ครูเพศหญิงในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับ ปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.38$) รองลงมา คือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X}=4.30$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=3.41$)

ตาราง 4.9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี โดยรวมและเป็นรายด้าน

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการศึกษาปริญญาตรี			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.39	0.22	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.42	0.30	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.95	0.25	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.29	0.23	มาก	2
	รวม	4.02	0.13	มาก	

จากตาราง 4.9 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีการศึกษาในระดับปริญญาตรี มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.39$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X}=4.29$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=3.42$)

ตาราง 4.10 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี โดยรวมและเป็นรายด้าน

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรี			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.39	0.23	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.39	0.27	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.95	0.26	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.33	0.23	มาก	2
	รวม	4.02	0.14	มาก	

จากตาราง 4.10 พบว่า ครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีการศึกษาในระดับสูงกว่าปริญญาตรี มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.02$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.39$) รองลงมาคือ ด้านการบริการทั่วไป ($\bar{X}=4.33$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=3.39$)

ตาราง 4.11 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี โดยรวมและเป็นรายด้าน

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	ประสบการณ์ต่ำกว่า 5 ปี			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.47	0.19	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.47	0.26	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.97	0.23	มาก	3
4	ด้านการบริการทั่วไป	4.33	0.24	มาก	2
	รวม	4.07	0.14	มาก	

จากตาราง 4.11 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.07$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.47$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X}=4.33$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=3.47$)

ตาราง 4.12 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี โดยรวมและเป็นรายด้าน

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	ประสบการณ์ 5 - 10 ปี			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.38	0.21	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.37	0.31	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.94	0.27	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.30	0.24	มาก	2
	รวม	4.01	0.13	มาก	

จากตาราง 4.12 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.38$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X}=4.30$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=3.37$)

ตาราง 4.13 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูงกว่า 10 ปี โดยรวมและเป็นรายด้าน

ร.ด.	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	ประสบการณ์สูงกว่า 10 ปี			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.36	0.24	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.43	0.28	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.94	0.24	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.28	0.23	มาก	2
	รวม	4.01	0.14	มาก	

จากตาราง 4.13 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูงกว่า 10 ปี มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.36$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X}=4.28$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=3.43$)

ตาราง 4.14 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก โดยรวมและเป็นรายด้าน

ร.ด.	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	โรงเรียนขนาดเล็ก			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.41	0.20	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.39	0.30	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.95	0.25	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.33	0.22	มาก	2
	รวม	4.03	0.13	มาก	

จากตาราง 4.14 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดเล็ก มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.03$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.41$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X}=4.33$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=3.39$)

ตาราง 4.15 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง โดยรวมและเป็นรายด้าน

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	โรงเรียนขนาดกลาง			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.38	0.23	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.42	0.29	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	3.93	0.26	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.29	0.24	มาก	2
	รวม	4.01	0.14	มาก	

จากตาราง 4.15 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดกลาง มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.01$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X}=4.38$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X}=4.29$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ด้านการบริหารงบประมาณ ($\bar{X}=3.42$)

ตาราง 4.16 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ โดยรวมและเป็นรายด้าน

ที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	โรงเรียนขนาดใหญ่			อันดับที่
		$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย	
1	ด้านการบริหารวิชาการ	4.42	0.20	มาก	1
2	ด้านการบริหารงบประมาณ	3.42	0.31	ปานกลาง	4
3	ด้านการบริหารงานบุคคล	4.01	0.27	มาก	3
4	ด้านการบริหารทั่วไป	4.28	0.22	มาก	2
	รวม	4.04	0.14	มาก	

จากตาราง 4.16 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 4.04$) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้าน ระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด คือด้านการบริหารวิชาการ ($\bar{X} = 4.42$) รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ($\bar{X} = 4.28$) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ด้านการใช้งบประมาณ ($\bar{X} = 3.42$)

ตอนที่ 3 การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา ดังตาราง 4.17 - 4.18

ตาราง 4.17 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
จำแนกตามเพศ โดยรวมและเป็นรายด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	เพศ				t	P
	เพศชาย		เพศหญิง			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการบริหารวิชาการ	4.41	0.22	4.38	0.22	1.077	0.282
ด้านการบริหารงบประมาณ	3.41	0.30	3.41	0.29	0.206	0.837
ด้านการบริหารงานบุคคล	3.95	0.25	3.94	0.26	0.101	0.920
ด้านการบริหารทั่วไป	4.29	0.25	4.30	0.23	0.345	0.731
รวมเฉลี่ย	4.02	0.14	4.02	0.14	0.200	0.842

จากตาราง 4.17 พบว่าครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ชายและหญิงมีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

ตาราง 4.18 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและเป็นรายด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการศึกษา				t	P
	ปริญญาตรี		สูงกว่าปริญญาตรี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการบริหารวิชาการ	4.39	0.22	4.39	0.23	0.087	0.931
ด้านการบริหารงบประมาณ	3.42	0.30	3.39	0.27	0.934	0.351
ด้านการบริหารงานบุคคล	3.95	0.25	3.95	0.26	0.050	0.960
ด้านการบริหารทั่วไป	4.29	0.23	4.33	0.23	1.124	0.262
รวมเฉลี่ย	4.02	0.13	4.02	0.14	0.020	0.984

จากตาราง 4.18 พบว่าครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่าไม่แตกต่างกันเช่นเดียวกัน

ตอนที่ 4 การเปรียบเทียบความคิดเห็นในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดของโรงเรียน ดังตาราง 4.19 - 4.23

ตาราง 4.19 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนคติของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมและเป็นรายด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วม ของผู้บริหารโรงเรียน	ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน						F	P
	ต่ำกว่า 5 ปี		5 - 10 ปี		สูงกว่า 10 ปี			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการบริหารวิชาการ	4.47	0.19	4.38	0.21	4.36	0.24	6.268**	0.002
ด้านการบริหารงบประมาณ	3.47	0.26	3.37	0.31	3.43	0.28	3.271*	0.039
ด้านการบริหารงานบุคคล	3.97	0.23	3.94	0.27	3.94	0.24	0.384	0.681
ด้านการบริหารทั่วไป	4.33	0.24	4.30	0.24	4.28	0.23	0.863	0.423
รวมเฉลี่ย	4.07	0.14	4.01	0.13	4.01	0.14	5.481**	0.005

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .01

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ ระดับ .05

จากตาราง 4.19 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของเชฟเฟ่ (Scheffe's Method) ปรากฏผลดังตาราง 4.21 - 4.22 ต่อไปนี้

ตาราง 4.20 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนระของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวม เป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	สูงกว่า 10 ปี
		4.07	4.01	4.01
ต่ำกว่า 5 ปี	4.07	-	0.06*	0.06*
5 - 10 ปี	4.01		-	0.00
สูงกว่า 10 ปี	4.01			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.20 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับ ประสบการณ์ 5 - 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับ ประสบการณ์สูงกว่า 10 ปี มีทัศนระต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนโดยรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.21 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนระของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารวิชาการ เป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	สูงกว่า 10 ปี
		4.47	4.38	4.36
ต่ำกว่า 5 ปี	4.47	-	0.09*	0.12*
5 - 10 ปี	4.38		-	0.03
สูงกว่า 10 ปี	4.36			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.21 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับ ประสบการณ์ 5 - 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับ ประสบการณ์สูงกว่า 10 ปี มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการบริหารวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่นไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.22 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนคติของครู ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน ด้านการบริหารงบประมาณ เป็นรายคู่

ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน	$\bar{X}$	ต่ำกว่า 5 ปี	5 - 10 ปี	10 ปีขึ้นไป
		3.47	3.37	3.43
ต่ำกว่า 5 ปี	3.47	-	0.10*	0.04
5 - 10 ปี	3.37		-	0.06
สูงกว่า 10 ปี	3.43			-

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 4.22 เมื่อทดสอบเป็นรายคู่ พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี กับ ประสบการณ์ 5 - 10 ปี มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนคู่อื่น ๆ ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.23 เปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนระของครู
ในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนก
ตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและเป็นรายด้าน

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของ ผู้บริหารโรงเรียน	ขนาดของโรงเรียน						F	P.
	ขนาดเล็ก		ขนาดกลาง		ขนาดใหญ่			
	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.	$\bar{X}$	S.D.		
ด้านการบริหารวิชาการ	4.41	0.20	4.38	0.23	4.42	0.20	0.800	0.450
ด้านการบริหารงบประมาณ	3.39	0.30	3.42	0.29	3.42	0.31	0.224	0.799
ด้านการบริหารงานบุคคล	3.95	0.25	3.93	0.26	4.01	0.27	1.658	0.192
ด้านการบริหารทั่วไป	4.33	0.22	4.29	0.24	4.28	0.22	0.912	0.403
รวมเฉลี่ย	4.03	0.13	4.01	0.14	4.04	0.14	0.818	0.442

จากตาราง 4.23 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีทัศนระต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกัน

ตอนที่ 5 วิเคราะห์ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่เป็นคำถามปลายเปิด ปรากฏผล
ดังตาราง 4.24 - 4.27

ตาราง 4.24 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบ
มีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนระของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารวิชาการ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารควรเปิด โอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อใน การเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาและรายหน่วย	8	38.10
2. ผู้บริหารควรเปิด โอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียน การสอน	5	23.81

ตาราง 4.24 (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
3. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผลนักเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ	4	19.05
4. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนการทำงานที่แน่นอนชัดเจน และปฏิบัติงานตามแผนที่วางไว้	3	14.29
5. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการนิเทศติดตามการจัดการเรียนการสอนอย่างสม่ำเสมอ	1	4.76
รวม	21	100.00

จากตาราง 4.24 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารวิชาการ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อในการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาและรายหน่วย จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 38.10 รองลงมาคือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 23.81 และผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวัดผลประเมินผลนักเรียนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 19.05 ตามลำดับ

ตาราง 4.25 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารงบประมาณ

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อความชัดเจนตรวจสอบได้	5	50.00
2. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เช่น การจัดซื้อสื่อประกอบการเรียนการสอน การจัดซื้อ		

ตาราง 4.25 (ต่อ)

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
อุปกรณ์ตกแต่งจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ครบทุกห้องทุกชั้น	3	30.00
3. ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดทิศทางการใช้จ่ายงบประมาณทุกชั้นตอน	2	20.00
รวม	10	100.00

จากตาราง 4.25 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงบประมาณ ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อความชัดเจนตรวจสอบได้ จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 50.00 รองลงมาคือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เช่น การจัดซื้อสื่อประกอบการเรียนการสอน การจัดซื้ออุปกรณ์ตกแต่งจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ให้ครบทุกห้องทุกชั้น จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 30.00 และผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการวางแผนกำหนดทิศทางการใช้จ่ายงบประมาณทุกชั้นตอน จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 20.00 ตามลำดับ

ตาราง 4.26 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารงานบุคคล

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ	6	75.00
2. ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกสรรบุคลากร	2	25.00
รวม	8	100.00

จากตาราง 4.26 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารงานบุคคล ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 75.00 รองลงมาคือ ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกสรรบุคลากร จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 25.00 ตามลำดับ

ตาราง 4.27 จำนวนและร้อยละของความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูใน โรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ด้านการบริหารทั่วไป

ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ	จำนวน	ร้อยละ
1. ผู้บริหารควรดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณดำเนินการต่าง ๆ	4	57.14
2. ผู้บริหารควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการศึกษาด้วย	2	28.57
3. ผู้บริหารควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน	1	14.29
รวม	7	100.00

จากตาราง 4.27 พบว่า ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ได้แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน ด้านการบริหารทั่วไป ที่มีจำนวนมากที่สุดคือ ผู้บริหารควรดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณดำเนินการต่าง ๆ จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 57.14 รองลงมาคือ ผู้บริหารควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการศึกษาด้วย จำนวน 2 คน คิดเป็น ร้อยละ 28.57 และผู้บริหารควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาของโรงเรียน จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 14.29 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการวิจัยในครั้งนี้เป็นการศึกษาเรื่องการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ซึ่งสรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. สมมติฐานของการวิจัย
3. วิธีดำเนินการวิจัย
4. สรุปผลการวิจัย
5. อภิปรายผล
6. ข้อเสนอแนะ
  - 6.1 ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้
  - 6.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

สมมติฐานในการวิจัย

1. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีเพศต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกัน
2. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีทัศนะต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนแตกต่างกัน

3. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

4. ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีทัศนคติต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนแตกต่างกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้แก่ ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ปีการศึกษา 2557 จำนวน 2,332 คน จาก 202 โรงเรียน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ได้จากการสุ่มตัวอย่างจากประชากรโดยการกำหนดกลุ่มตัวอย่างจากรางของเครจซี่และมอร์แกน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 331 คน โดยวิธีการสุ่มแบบหลายขั้นตอน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้สร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยโดยปรึกษาที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และผู้เชี่ยวชาญให้คำแนะนำในการพัฒนาเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นการหาค่าความเที่ยงตรงเชิงประจักษ์ แล้วนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 4 ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าอำนาจจำแนกรายข้อ ผลปรากฏว่าแบบสอบถาม จำนวน 41 ข้อ ผ่านเกณฑ์ทั้งหมด โดยมีค่าที่ ตั้งแต่ 2.71 - 8.39 แล้วนำข้อคำถามที่มีค่าอำนาจจำแนกผ่านเกณฑ์ มาหาความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา ตามวิธีของ ครอนบาค ผลปรากฏว่าได้ค่าความเชื่อมั่น 0.94

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ ส่งถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการส่งแบบสอบถามไปถึงผู้บริหารสถานศึกษาและครู ออกหนังสือขอความร่วมมือไปยัง โรงเรียน

ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง จัดส่งแบบสอบถามไปที่โรงเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 105 โรงเรียน แล้วผู้วิจัย ติดตามขอรับแบบสอบถามคืนด้วยตนเอง ผลปรากฏว่าแบบสอบถามทั้งหมดจำนวน 331 ฉบับ เก็บรวบรวม มาได้ 331 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เมื่อดำเนินการเก็บข้อมูลเรียบร้อยแล้ว ในการจัดกระทำข้อมูล ผู้วิจัยดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ
2. กรอกรหัสแบบสอบถาม
3. กำหนดตัวเลขแทนค่าข้อมูลในแบบสอบถามแต่ละข้อ แล้วบันทึกข้อมูล
4. ประมวลผลด้วยคอมพิวเตอร์ โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ

สำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละส่วน ผู้วิจัยได้ดำเนินการดังนี้

1. การศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ด้วยการแจกแจงความถี่ และหาค่าร้อยละ
2. การศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 วิเคราะห์โดยการหาค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การแปลความหมายของค่าเฉลี่ย และการจัดอันดับ นำเสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง
3. การเปรียบเทียบทัศนะของครูในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศและระดับการศึกษา โดยการทดสอบค่าทีแบบกลุ่มที่เป็นอิสระต่อกัน กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05
4. การเปรียบเทียบทัศนะของครูในการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงานและขนาดโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว เมื่อพบความแตกต่างของค่าเฉลี่ยในแต่ละด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจะใช้วิธีการเปรียบเทียบความแตกต่างเป็นรายคู่ตามวิธีการของ เชฟเฟ่ กำหนดค่าสถิติที่ระดับนัยสำคัญ .05
5. ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะที่เป็นข้อคำถามปลายเปิด ใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา โดยจัดคำตอบเข้าประเด็นเดียวกันแล้วแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ เสนอข้อมูลเป็นตารางประกอบความเรียง

สรุปผลการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 สรุปผลได้ดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า อยู่ในระดับมาก 3 ด้านและอยู่ในระดับปานกลาง 1 ด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการบริหารวิชาการ รองลงมาคือ ด้านการบริหารทั่วไป ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการบริหารงบประมาณ

2. การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศ พบว่า ทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน พบว่าโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่าด้านการบริหารวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนด้านการบริหารงบประมาณแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. การเปรียบเทียบการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่าทั้งโดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน

6. ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ที่มีต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน มีดังนี้

6.1 ด้านการบริหารวิชาการ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อในการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาและรายหน่วย รองลงมาคือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดการเรียนการสอนทุกครั้ง

6.2 ด้านการบริหารงบประมาณ ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้

ครูมีส่วนร่วมในการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อความชัดเจนตรวจสอบได้ รองลงมา คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในด้านการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้น เช่น การจัดซื้อสื่อประกอบการเรียนการสอน การจัดซื้ออุปกรณ์ตกแต่งจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้ครบทุกห้องทุกชั้น

6.3 ด้านการบริหารงานบุคคล ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ รองลงมา คือ ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกสรรบุคลากร

6.4 ด้านการบริหารทั่วไป ที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษา โดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณดำเนินการต่าง ๆ รองลงมา คือ ผู้บริหารควรให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการวางแผนการพัฒนาการศึกษาด้วย

อภิปรายผล

จากการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 มีประเด็นที่ค้นพบ ซึ่งผู้วิจัยได้อภิปรายและให้ข้อเสนอแนะดังนี้

1. การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหาร โรงเรียนมีความรับผิดชอบต่อบทบาทหน้าที่ของตนเองในฐานะผู้บริหาร จึงเข้ามามีบทบาทในการดูแล กำกับ ติดตาม ประเมินผล การปฏิบัติงานในทุก ๆ ด้านของโรงเรียน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนได้มีส่วนร่วมในการดูแล กำกับ ติดตาม ประเมินผล ไปพร้อม ๆ กันด้วย เพราะในปัจจุบันนี้ผู้บริหาร โดยทั่วไปมักจะให้ความสำคัญกับผู้ร่วมงานในการร่วมคิดร่วมทำมากขึ้น แม้แต่ในระดับประชาชนในปัจจุบันนี้ก็มักจะเรียกร้องการมีส่วนร่วมการดำเนินการต่าง ๆ กับภาครัฐอยู่เสมอ จึงอาจจะเป็นสาเหตุให้ผู้บริหาร ได้ตระหนักถึงความสำคัญของผู้ร่วมงานและการมีส่วนร่วมในการบริหารงานมากขึ้น และเปิดโอกาสให้มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาเสมอ เพื่อต้องการให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา ให้ครูเกิดความรู้สึกในการร่วมรับผิดชอบ ร่วมประเมิน ร่วมวางแผน ร่วมรับรู้การดำเนินการ ซึ่งจากการเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารงานทุกด้านของผู้บริหาร พร้อมทั้งเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการบริหารด้วยนั้น ทำให้ระดับการมีส่วนร่วมของครูที่มีต่อการบริหารงานในโรงเรียนทั้ง 4 ด้าน

อยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง หน้าที่ทางด้านการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นหน้าที่และภาระงานโดยตรงของครู และเป็นภารกิจหลักของสถานศึกษาทุกแห่ง ที่จะต้องจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามความมุ่งหมายที่กำหนดไว้ในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553) ที่ได้กำหนดเป้าหมายให้การจัดการศึกษานั้น ต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ซึ่งนอกจากจะจัดการศึกษาเพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ทักษะตามเนื้อหาวิชาที่กำหนดแล้ว สถานศึกษายังต้องสอดแทรกคุณธรรมจริยธรรมและทักษะในการดำรงชีวิต เพื่อให้ผู้เรียนเป็นบุคคลที่ดีพร้อมทั้งด้านความรู้และคุณธรรม สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข ซึ่งได้กล่าวถึงหลักการในการจัดการศึกษาที่สำคัญเพื่อให้การจัดการศึกษาบรรลุผล ดังมาตรา 8 (2) ที่ต้องการให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา และมาตรา 9 (6) ที่เน้นให้บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เอกชน องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการ และสถาบันสังคมอื่น เข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษา จะเห็นได้ว่า พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติได้ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเป็นอย่างมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ พินิจ ชงโสม (2552 : 68) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 พบว่า ผู้บริหารมีส่วนร่วมและเปิดโอกาสให้ครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3 มีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนต์รี แก้วสำโรง (2552 : 61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารในเขตพื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนสิการ แดขุนทด (2556 : 82) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิผลด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.1 ด้านการบริหารวิชาการ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า ผู้บริหารให้ความสำคัญกับงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจหลักของการบริหารจัดการศึกษา เพราะเป็นภารกิจ

หลักของโรงเรียนทุกแห่งที่จะต้องบริหารจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้บริหารโรงเรียนจึงเข้ามามีบทบาทในการเป็นผู้นำทางวิชาการ กำกับ ดูแล การดำเนินงานวิชาการต่างๆ และส่งเสริมให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารงานวิชาการและการจัดกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน แสดงให้เห็นว่าโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญกับงานด้านวิชาการซึ่งเป็นหัวใจและภารกิจหลักของโรงเรียนทุกแห่ง สอดคล้องกับงานวิจัยของ จรูญ ชูลาภ (2545 : 1 - 2) ที่ได้กล่าวไว้ว่า ผู้บริหารโรงเรียนมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนให้ครูจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมและอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้รวมทั้งกระตุ้นส่งเสริมให้ครูมีการวิจัยในชั้นเรียนและใช้กระบวนการวิจัยในชั้นเรียนพัฒนากระบวนการเรียนรู้ จัดและประชุมสัมมนาหรือส่งเสริมให้ครูพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องและเป็นผู้นำในการพัฒนาทุกด้าน กล่าวคือ แสวงหาประสานความร่วมมือกับชุมชน ผู้ปกครอง ผู้นำท้องถิ่นและแหล่งวิทยาการในชุมชนเพื่อระดมทรัพยากร ใช้ประโยชน์จากแหล่งวิทยาการ ภูมิปัญญาท้องถิ่นมาใช้ในการพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพและความสนใจของผู้เรียน นอกจากนี้ผู้บริหารโรงเรียนยังมีบทบาทในการเปิดโอกาสให้ครู ผู้ปกครองและชุมชนมีส่วนร่วมในการวางแผนพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา สอดคล้องกับงานวิจัยของ น้ำผึ้ง หมุดเพชร (2555 : 123) ได้ทำการวิจัยเรื่อง พฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนในการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสองภาษา สังกัดกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นโดยรวม ผู้บริหารมีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก

1.2 ด้านการบริหารงบประมาณ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเป็นด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดจากทั้งหมด 4 ด้าน โดยเฉพาะประเด็นในข้อ 19 การมีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับ ในการบริหารงบประมาณ ซึ่งมีค่าเฉลี่ยอยู่ในลำดับสุดท้าย ระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนบางส่วนเห็นว่าการดำเนินการตามระเบียบแบบแผนตามปกติโดยการเข้าไปกำกับ ติดตาม ประเมินผลในการบริหารงบประมาณนั้น อาจจะทำให้การดำเนินการด้านงบประมาณนั้นมีความล่าช้า ไม่เอื้ออำนวยต่อการเบิกจ่ายอย่างเร่งด่วน จึงทำให้ระดับการมีส่วนร่วมในด้านนี้อยู่ในระดับปานกลาง ทั้งยังไม่เปิดโอกาสให้ครูนอกเหนือจากเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงบประมาณ ได้มีส่วนร่วมในการวางแผน ควบคุม กำกับ ติดตาม ประเมินผลในการบริหารงบประมาณ ทั้งนี้เนื่องด้วยเพื่อความสะดวกรวดเร็วในการดำเนินงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ เชิดศักดิ์ ทองดา (2555 : 100) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี ผลการวิจัยพบว่า โดยรวม ผู้บริหารมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนาพร สิริมัน (2555 : 85) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา

กลุ่มย่อยที่ 4 ในสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นโดยรวม ผู้บริหารมีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 ด้านการบริหารงานบุคคล โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่าบุคลากรในโรงเรียนแต่ละคนมีความสำคัญต่อการบริหารจัดการศึกษา ตลอดจนการดำเนินงานในทุกด้านทุกฝ่าย ดังนั้นการวางแผนอัตรากำลังและการกำหนดตำแหน่งของบุคลากรในโรงเรียนจึงมีความสำคัญต่อทิศทางในการบริหารจัดการศึกษา ผู้บริหารโรงเรียนจึงได้ให้ความสำคัญในการวางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่งของบุคลากรในโรงเรียน โดยให้บุคลากรในโรงเรียนของตนเข้ามามีส่วนร่วมในการพิจารณาปรับย้ายหรือคัดสรรบุคลากรใหม่ ๆ เพื่อให้ได้บุคลากรที่ตรงกับสภาพความต้องการจำเป็นและเกิดประโยชน์อย่างสูงสุดต่อโรงเรียน นอกจากนี้ยังมีการจัดการกิจกรรมเสริมสร้างขวัญกำลังใจร่วมกัน เพื่อเป็นการกระตุ้น สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน เปิดโอกาสให้ครูทุกคนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ การเลื่อนขั้นเงินเดือน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชิดชนก รอดเงิน (2553 : 66) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการบริหารสถานศึกษา สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี ผลการวิจัยพบว่า การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคล สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.4 ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจจะเป็นเพราะว่า การบริหารทั่วไปนั้นเป็นงานที่มีความครอบคลุมงานด้านอื่น ๆ ทุกด้าน เป็นงานด้านการสนับสนุนงานด้านอื่น ๆ ซึ่งในการดำเนินงานด้านอื่น ๆ นั้นจะประสบผลสำเร็จได้จำเป็นต้องผ่านการประสานงานจากงานบริหารทั่วไป ไม่ว่าจะเป็นการประชุมวางแผนงานการดำเนินงานโครงการต่าง ๆ งานระบบข้อมูลสารสนเทศ รวมถึงงานธุรการซึ่งเป็นหัวใจหลักของการติดต่อประสานงานทั้งภายในและภายนอกองค์กร จากความสำคัญดังกล่าว ผู้บริหารโรงเรียนจึงให้ความสำคัญและให้บุคลากรในโรงเรียนมีส่วนร่วมในการร่วมวางแผนการด้านการบริหารทั่วไป เช่น การดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียนให้เอื้อต่อการจัดการเรียนการสอน รวมไปถึงการดูแลบริเวณพื้นที่ภายในและนอกห้องเรียนด้วย เพราะการดำเนินงานด้านอาคารสถานที่และบริบทโดยรอบของโรงเรียนนั้น มีความครอบคลุมทั้งภายในและภายนอกห้องเรียน ซึ่งมีพื้นที่ขอบข่ายการดำเนินการที่กว้าง จึงต้องมีการแบ่งภาระหน้าที่ให้บุคลากรทุกคนเข้ามาช่วยดูแล นอกจากนี้การจัดบรรยากาศในห้องเรียนให้เหมาะสมกับการเรียนการสอนของนักเรียน ซึ่งเป็นความเกี่ยวข้องกับการด้านวิชาการ สอดคล้องกับความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างที่มีต่อการบริหารวิชาการที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด จึงอาจจะเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลให้การดำเนินการเกี่ยวกับอาคารสถานที่และบริบทของโรงเรียน ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการบริหารทั่วไปมีค่าเฉลี่ยสูงตามไปด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวิท ระโหฐาน (2552 : 65) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2 ด้านการบริหารทั่วไป โดยรวม ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการบริหารอยู่ในระดับมาก

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามเพศ โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ได้มอบหมายงานให้ทั้งครูเพศชายและเพศหญิงไม่แตกต่างกัน พร้อมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการงานทุกด้านอย่างสม่ำเสมอ ทำให้ครูไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชน โบราณประสิทธิ์ (2553 : 180) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตบางขุนเทียน ผลการวิจัยพบว่า การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูที่มีเพศต่างกันมีระดับการมีส่วนร่วมไม่แตกต่างกัน

3. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามระดับการศึกษา โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนส่วนใหญ่ให้ความสำคัญของครูที่มีระดับการศึกษาทุกระดับ ไม่แตกต่างกัน ได้เปิดโอกาสให้ครูทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารจัดการศึกษาในทุกด้านอย่างเสมอภาค และเข้ามามีบทบาทในการดูแล กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือการทำงานของบุคลากรทุกระดับการศึกษาอย่างเสมอภาคและต่อเนื่อง ส่งผลให้ความคิดเห็นของครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ มนตรี แก้วสำโรง (2552 : 61) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา ผลการวิจัยพบว่า ครูที่มีระดับการศึกษาต่างกัน มีความเห็นต่อการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

4. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

จำแนกตามประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน โดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนเห็นว่า ครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานแตกต่างกัน มีการกระทำหรือปฏิบัติงานอย่างต่อเนื่องทำให้เกิดความรู้ ความชำนาญอย่างมีคุณภาพมากกว่า น่าจะเป็นผลให้ผู้มีประสบการณ์ในเรื่องใด ๆ มากกว่า ย่อมจะเป็น โอกาสและความสามารถที่ดีกว่าในการปฏิบัติงาน ยิ่งในปัจจุบันนี้สังคมและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลง การศึกษาทำให้มีความคิดมากขึ้นในมุมมองของการ ได้สัมผัสใกล้ชิดในการทำงานร่วมกัน ทั้งนี้เนื่องจากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน 5 - 10 ปี และครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานสูงกว่า 10 ปี เป็นผู้ที่มีความสามารถ มีการรับรู้และเข้าใจในกระบวนการบริหารจัดการเป็นอย่างดี โดยจะมีการใช้ประสบการณ์ในการแก้ปัญหา อาศัยข้อมูลจากประสบการณ์มาใช้ในการแก้ปัญหาอย่างเป็นขั้นตอน และใช้ข้อมูลจำนวนมากเพื่อให้ได้คำตอบที่ดีที่สุดในการพัฒนาปรับปรุงสถานศึกษา ซึ่งต่างจากครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี ที่มีประสบการณ์ในการทำงานน้อยกว่ายังต้องพัฒนาสมรรถนะในการปฏิบัติงานในโรงเรียนให้ดียิ่งขึ้น และยังเป็นช่วงของการปรับตัว ผู้บริหารโรงเรียนจึงจำเป็นต้องเข้ามาดูแล กำกับ ติดตาม ช่วยเหลือ และคอยให้คำแนะนำมากกว่า ทำให้ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่ำกว่า 5 ปี มีค่าเฉลี่ยที่สูงที่สุด สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชน โบราณประสิทธิ์ (2553 : 180) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียน ประถมศึกษาในเขตบางขุนเทียน ผลการวิจัยพบว่า ระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาเขตบางขุนเทียน ตามทัศนะของครูที่มีประสบการณ์ในการปฏิบัติงานต่างกัน มีความคิดเห็นการบริหารแบบมีส่วนร่วมแตกต่างกัน

5. การเปรียบเทียบความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยรวมและรายด้านไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่สอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนที่มีขนาดใด ๆ ก็ตาม ให้ความสำคัญต่อการบริหารจัดการงานทุกฝ่ายอย่างเท่าเทียมกัน มีการดูแลเอาใจใส่ คอยช่วยเหลือและให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานของครู รวมทั้งเข้ามามีส่วนร่วมในปฏิบัติงานของครูในด้านต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน จึงส่งผลให้ครูที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนที่มีขนาดต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนในโรงเรียนแต่ละขนาดคล้ายคลึงกันตามไปด้วย ผลการวิจัยนี้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทินกร ประเสริฐหัตถ์ (2553 : 162) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1 ผลการวิจัย

พบว่า ผู้บริหาร โรงเรียนและครูผู้สอนและคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ที่ปฏิบัติงานในโรงเรียนขนาดต่างกัน มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนไม่แตกต่างกัน

6. ความคิดเห็นเกี่ยวและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 จากคำถามปลายเปิดที่มีจำนวนมากที่สุด คือ ผู้บริหารควรมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อในการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาและรายหน่วย ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อในการเรียนการสอนน้อย ส่งผลให้ผู้บริหารไม่ได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาเลือกสรรสื่อ ทำให้สื่อที่ได้รับการจัดหานั้น ไม่ตรงต่อความต้องการหรือมีคุณภาพไม่เพียงพอและไม่ตรงกับเนื้อหาบทเรียนที่ทำการเรียนการสอน ซึ่งทำให้การจัดการเรียนการสอนมีประสิทธิภาพน้อย สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล พวงศิริ (2552 : 62) ได้ทำการวิจัยเรื่องการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ ด้านการบริหารวิชาการ ที่มีการเสนอแนะไว้มากที่สุด คือ ควรเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการเรียนการสอน การพัฒนาสื่อนวัตกรรม เทคโนโลยีเพื่อการศึกษา รองลงมาคือ ควรให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่าผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบน้อย ส่งผลให้ครูเกิดความกังขาในหลักเกณฑ์และความโปร่งใสในการพิจารณาความดีความชอบ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เฉลิมพล พวงศิริ (2552 : 62) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ ผลการวิจัยพบว่า ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์ ด้านการบริหารงานบุคคล ที่มีการเสนอแนะไว้มากที่สุด คือ ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน การสร้างขวัญและกำลังใจ

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อบุคลากรและหน่วยงานทางการศึกษา เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารงานแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารและการเข้ามามีส่วนร่วมของครู ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและสามารถนำผลการวิจัย

ไปใช้ประโยชน์ได้ จึงขอเสนอแนะโดยสรุป ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำไปใช้

1. ด้านการบริหารวิชาการ ผลการวิจัยพบว่า

1.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาประชาสัมพันธ์โรงเรียน ดังนั้นผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อใช้ในการพัฒนาประชาสัมพันธ์โรงเรียนให้มากขึ้นเพื่อให้ครูเกิดความรู้สึกมีส่วนร่วมรับผิดชอบงานดังกล่าว

1.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดที่มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะในด้านการบริหารวิชาการไว้มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการจัดหาสื่อในการเรียนการสอนในแต่ละรายวิชาและรายหน่วย ดังนั้น ผู้บริหารควรมีบทบาทในการส่งเสริมสนับสนุนครูให้ร่วมคัดสรรสื่อเพื่อในการจัดการเรียนการสอนให้มากขึ้นเพื่อเพิ่มความมั่นใจในคุณภาพของสื่อ และยังเป็นการรับรู้ขั้นตอนการทำงาน เพื่อที่จะได้แนะนำและให้คำปรึกษาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม

2. ด้านการบริหารงบประมาณ ผลการวิจัยพบว่า

2.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับ ในการบริหารงบประมาณ ดังนั้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการรับรู้การใช้จ่ายงบประมาณ และมีส่วนร่วมในการวางแผน กำหนดแนวทางการใช้จ่ายงบประมาณให้มากขึ้น เพื่อให้เกิดความโปร่งใสในการบริหารงานและเพื่อสร้างความสบายใจแก่ผู้รับผิดชอบงานด้านงบประมาณ รวมถึงเพื่อสร้างความเชื่อมั่นในการบริหารงานของผู้บริหารด้วย

2.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดที่มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะในด้านการบริหารงบประมาณไว้มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการติดตามการเบิกจ่ายงบประมาณเพื่อความชัดเจนตรวจสอบได้ ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนครูให้มีส่วนร่วมรู้เห็น ติดตาม ตรวจสอบ ประเมินผลการดำเนินการด้านการเบิกจ่าย จัดซื้อจัดจ้าง ให้มากขึ้น เพื่อความโปร่งใสน่าเชื่อถือในการบริหารงบประมาณ

3. ด้านการบริหารงานบุคคล ผลการวิจัยพบว่า

3.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มีส่วนร่วมในการสาธิตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครู หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน ดังนั้น ผู้บริหารควรสนับสนุนให้ครูได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกันและกัน และแลกเปลี่ยนกับผู้รู้ภายนอก ซึ่งจะทำให้ครูได้รับความรู้และแนวคิดใหม่ ๆ เพื่อนำมาใช้ในการปฏิบัติงาน

3.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดที่มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะในด้านการบริหารงบประมาณไว้มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรให้ครูมีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ ดังนั้น ผู้บริหารควรส่งเสริมให้ครูได้มีส่วนเกี่ยวข้องในการประเมินทั้งตนเองและเพื่อนร่วมงาน ตลอดจนการพิจารณาความดีความชอบซึ่งมีความสำคัญต่อขวัญและกำลังใจของผู้ที่ปฏิบัติงานทุกคน ทั้งนี้หากผู้บริหารตัดสินใจเพียงผู้เดียวอาจจะทำให้ครูเกิดความกังขา แต่ถ้าให้ครูมีส่วนร่วมในการประเมินผลการปฏิบัติงานเพื่อใช้ในการพิจารณาความดีความชอบแล้ว ครูทุกคนย่อมยอมรับผลที่ออกมาได้ง่ายกว่า เพราะเป็นความคิดเห็นของส่วนรวม

4. ด้านการบริหารทั่วไป ผลการวิจัยพบว่า

4.1 ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหารการบริการและการประชาสัมพันธ์ ดังนั้น ผู้บริหารควรเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการปรับปรุงแก้ไข ดูแล งานการบริการและประชาสัมพันธ์ให้มากขึ้น เพื่อการรับรู้รับทราบข้อมูลที่หลากหลายเป็นปัจจุบัน สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไข รวมถึงรับทราบข้อมูลต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการบริหารจัดการ

4.2 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในคำถามปลายเปิดที่มีผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะในด้านการบริหารงบประมาณไว้มากที่สุด คือ ผู้บริหารควรดำเนินการให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีส่วนร่วมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยเฉพาะอย่างยิ่งด้านงบประมาณดำเนินการต่าง ๆ ดังนั้น ผู้บริหารจึงควรมีการระดมทรัพยากรจากองค์กรบริหารส่วนท้องถิ่นและองค์กรอื่น ๆ มาช่วยขับเคลื่อนการบริหารจัดการศึกษาภายในโรงเรียน โดยผู้บริหารจะต้องเป็นศูนย์กลางในการติดต่อประสานงานเพื่อระดมทรัพยากรจากหน่วยงานต่าง ๆ ทั้งนี้เพื่อความคล่องตัวและเพิ่มขอบเขตในการจัดการศึกษาให้มากขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อไป

1. ควรมีการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
2. ควรศึกษาปัญหาในการการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 และเขตพื้นที่การศึกษาอื่น ๆ
3. ควรมีการวิจัยถึงรูปแบบและระดับการบริหารแบบมีส่วนร่วมที่เหมาะสมในแต่ละด้าน เพื่อเป็นรูปแบบในการบริหารการศึกษาต่อไป

บรรณานุกรม

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

- กมล ภูประเสริฐ. (2544). การบริหารงานวิชาการในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : ทิปส์พับบลิคเคชั่น.
กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม
(ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
_____. (2546). คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล. กรุงเทพฯ :
โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ.).
- กิตติ คำภูษา. (2552). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน
กับความพึงพอใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จรูญ ชูลาภ. (2545). ผู้บริหารกับกลยุทธ์ Child Centered. สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2557.
จาก : http://www.Moe.go.th/main2/article_iaroon/article_iaroon2.htm.
- จันทร์ธานี สงวนนาม. (2545). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา.
กรุงเทพฯ : บুকพอยต์.
_____. (2547). ทฤษฎีและแนวปฏิบัติในการบริหารสถานศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : บুকพอยต์
- จารุพงษ์ พลเดช. (2546). “ การบริหารแบบมีส่วนร่วมและการใช้อำนาจปฏิบัติ ”, วารสารพัฒนา
ชุมชน 42 (4)
- จุฑาปัทม์ สมุทธระประภูต. (2544). ประสิทธิภาพของการสื่อสารกิจกรรม 5 ส. ในกลุ่ม
อุตสาหกรรมรถยนต์สยามนิสสัน. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (นิเทศศาสตร์พัฒนาการ).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- จรัส นองมาก. (2545). การประกันคุณภาพการศึกษาอย่างถูกต้องและมีความสุข.
กรุงเทพฯ : ฟิสิกส์การพิมพ์.
- เฉลิมพล พวงศิริ. (2552). การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน โรงเรียนในสังกัดเทศบาลเมืองสุรินทร์. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.

- ชัยญา อภิบาลกุล. (2545). รูปแบบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษา
 ขั้นพื้นฐานในการบริหารและจัดการศึกษาภายใต้โครงสร้างการกระจายอำนาจการ
 บริหารการศึกษา : กรณีศึกษาของสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น.
 วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (พัฒนศาสตร์). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ชาญชัย อาจินสมจาร. (2543). การบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์ดี.
 _____. (2547). สูติศทางใหม่ของการบริหารการศึกษา. ม.ป.ท.
- ชิดชนก รอดเงิน. (2553). การมีส่วนร่วมในการบริหารงานบุคคล สังกัดองค์การบริหารส่วน
 จังหวัดชลบุรี โดยรวมอยู่ในระดับมาก. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
 ฉะเชิงเทรา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์
- ชุตติกาญจน์ ปฐมพงศ์ชวลิต. (2554). ปัญหาการบริหารทั่วไปของสถานศึกษา ในอำเภอปากท่อ
 จังหวัดราชบุรี. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ราชบุรี : สำนักวิทยบริการ
 และเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง.
- เชิดศักดิ์ ทองคา. (2555). การมีส่วนร่วมในการบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดอุบลราชธานี. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
 (การบริหารการศึกษา). อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ณรงค์ สัจพันโรจน์. (2543). การจัดทำอนุมัติและบริหารงบประมาณแผ่นดิน ทฤษฎีและปฏิบัติ.
 กรุงเทพฯ : บพิตรการพิมพ์.
- ณัฐพันธุ์ เขจรนันท์. (2546). การจัดการทรัพยากรมนุษย์. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช.
- เดช ดอนจันทร์ โคตร. (2550). การบริหารงบประมาณของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงาน
 เขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
 ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ตุลา มหาพสุธานนท์. (2545). หลักการจัดการ หลักการบริหาร. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- ทรงสิทธิ์ ยืนชีวิต. (2543). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมตามบทบาทหน้าที่ของ
 คณะกรรมการโรงเรียน สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น.
 วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย
 มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ทวิท ระโหฐาน. (2552). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัด
 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
 ฉะเชิงเทรา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์.

- ทินกร ประเสริฐห่อ. (2553). การบริหารแบบมีส่วนร่วมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). สกลนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ธงชัย สันติวงษ์. (2543). พฤติกรรมองค์การ : การศึกษาการบริหารพฤติกรรมองค์การเชิงบริหาร.
กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- ธนาพร ศิริมัน. (2555). การบริหารงบประมาณแบบมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กลุ่มย่อยที่ 4 ใน
สังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธวัชชัย ไชยพุ่ม. (2554). การมีส่วนร่วมตัดสินใจของครูในการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
อำเภอบ่อทอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบบุรี เขต 2.
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- ธีระ รุญเจริญ. (2548). ผู้ความเป็นผู้บริหารสถานศึกษามีอาชีพ. กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.
- นงนุช วงษ์สุวรรณ. (2546). การบริหารงานโรงเรียนประถมศึกษา (พ.ว.) จำกัด. เอกสารสอน
ชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์จามจู้รี่โปรดักท์.
- นพพงษ์ บุญจิตราดุลย์. (2543). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บพิศการพิมพ์.
- นพรัตน์ สังข์ทอง และคนอื่น ๆ. (2554, กันยายน – ธันวาคม). “ การมีส่วนร่วมในการบริหารงาน
วิชาการของครูปฐมวัย โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
สระบุรี เขต 2 ”, วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรม
ราชูปถัมภ์. 5 (3).
- นรินทร์ชัย พัฒนพงศา. (2547). การมีส่วนร่วม หลักการพื้นฐาน เทคนิคและกรณีตัวอย่าง.
พิมพ์ครั้งที่ 2. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์สิริลักษณ์การพิมพ์.
- นาวิ ยั่งยืน. (2544). การศึกษาความต้องการของชุมชนในการมีส่วนร่วมบริหารจัดการศึกษา
โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา ส่วนกลาง สหวิทยาเขตรัตนโกสินทร์ 1.
วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ
บ้านสมเด็จเจ้าพระยา.
- น้ำผึ้ง หมุดเพชร. (2555). พฤติกรรมการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนในการ
บริหารงานวิชาการของโรงเรียนสองภาษา สังกัดกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.

- บงกศ อาษา. (2548). การมีส่วนร่วมของครูในการบริหารงานโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
เขตพื้นที่การศึกษากระบี่. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- บุญเกิด ชาตัน. (2551). การศึกษาการปฏิบัติภารกิจการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน
ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา) ชัยภูมิ : สถาบันบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏชัยภูมิ.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญทัย ศรีสะอาด. (2550). การบริหารงบประมาณในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขต
พื้นที่ศึกษาอุบลราชธานี เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา)
อุบลราชธานี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี.
- ประกอบ กุลเกลี้ยง. (2545). การบริหารโดยองค์คณะบุคคล. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
ปฏิรูปการศึกษา.
- ประทวน โคตรสาร. (2545). หลักการบริหารโรงเรียน. มหาสารคาม : สถาบันราชภัฏ
มหาสารคาม.
- ประเวศ มหารัตน์สกุล. (2543). การบริหารจัดการทรัพยากรมนุษย์ด้วยเทคโนโลยีสารสนเทศ.
กรุงเทพฯ : สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย - ญี่ปุ่น).
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์.
พิมพ์ครั้งที่ 2. บุรีรัมย์ : โปรแกรมวิชาทดสอบและวิจัยทางการศึกษา คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปรัชญา เวสารัชช์. (2545). หลักการจัดการศึกษา ชุดฝึกอบรมครูในโครงการพัฒนาผู้บริหาร
การศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้นำชุมชน และผู้นำองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น.
กรุงเทพฯ : กระทรวงศึกษาธิการ.
- ปราชญา กลาฬจัญ และสมศักดิ์ คงเที่ยง. (2544). หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ปรียาภรณ์ วงศ์อนุตรโรจน์. (2544). การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์ดี.
- ปัญญา แก้วกีฐร และสุภัทร พันธุ์พัฒนกุล. (2547). การบริหารจัดการศึกษาในรูปแบบการใช้
โรงเรียนหรือเขตพื้นที่เป็นฐาน. กรุงเทพฯ : สำนักงานปฏิรูปการศึกษา.
- ปัญหา สิทธิผล. (2545). ความต้องการมีส่วนร่วมของครูในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
สังกัดสำนักงานการประถมศึกษา อำเภอสนามชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

พจน์ เทียมศักดิ์. (2543, ตุลาคม – พฤศจิกายน). “ปฏิสัมพันธ์การเรียนรู้ในชุมชนและโรงเรียน”,
วารสารข้าราชการครู สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครู กระทรวงศึกษาธิการ.

20 (1) : 17.

พนัส หันนาคินทร์. (2542). **ประสบการณ์ในการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ :
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

พรนิภา โรจน์วิลาวัลย์. (2544). **การมีส่วนร่วมของสถานประกอบการในการจัดการอาชีวศึกษา
ของสถานศึกษากลุ่มภาคกลาง สังกัดกองวิทยาลัยอาชีวศึกษา กรมอาชีวศึกษา.**
วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (หลักสูตรและการนิเทศ) กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

“พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช,” **พระราชดำริที่สำคัญ
เกี่ยวกับการศึกษา**. สืบค้นเมื่อ 1 พฤศจิกายน 2556. จาก : [http://www.prdnorth.in.th/
The_King/king_study_06.php#link1](http://www.prdnorth.in.th/The_King/king_study_06.php#link1).

**พระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๔๒ แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ ๒) พ.ศ. ๒๕๔๕
และ (ฉบับที่ ๓) พ.ศ. ๒๕๕๓**. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2556. จาก :
http://media.wix.com/ugd/2cef27_c7c9894bd94e7b6e42e48f128de37069.pdf

พินิจ ธงโสสม (2552). **การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานในโรงเรียนของครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาร้อยเอ็ด เขต 3**. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา) สงขลา :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยทักษิณ.

ไพฑูริย์ เจริญพันธุ์วงศ์. (2549). **การบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรินติ้งเฮาส์.

ไพรัช ตระการศิรินนท์. (2544). **งบประมาณแผ่นดิน**. กรุงเทพฯ : ธนุขพรินต์ติ้ง.

ภัทรพงษ์ สุขเกิด. (2553). **สภาพและปัญหาการบริหารงานธุรการของโรงเรียนประถมศึกษาขนาด
เล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1**. การศึกษา
ค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. (บริหารและพัฒนาการศึกษา). พิษณุโลก : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยนเรศวร.

ภาวिका ธาราศรีสุทธิ. (2542). **หลักและทฤษฎีการบริหารการศึกษา**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

ภูวดล หมั่นสีพรหม. (2546). **การบริหารโดยการมีส่วนร่วมในโรงเรียนมัธยมศึกษา สำนักงานเขต
พื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 3**. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

- มนตรี แก้วสำโรง. (2552). การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วมในเขตพื้นที่อำเภอประทาย จังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต.
- มนสิการ แดขุนทด. (2556). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมกับประสิทธิผลด้านการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 5. การศึกษาค้นคว้าอิสระ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- เมตต์ เมตต์การุณจิต. (2541). การมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียนของคณะกรรมการการศึกษาประจำโรงเรียนเทศบาลในจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- รัชนี้ สิงห์บุญตา. (2541). การทดลองกิจกรรม 5 ส. ในการพัฒนาการทำงานเป็นทีมและการมีส่วนร่วมในโรงพยาบาลอำนาจเจริญ. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (สาธารณสุขศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหิดล.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. สืบค้นเมื่อ 6 พฤศจิกายน 2556.
จาก : <http://www.ombudsman.go.th/10/documents/law/Constitution2550.pdf>
- เรณู ครุฑไทย. (2542). การศึกษาการดำเนินงานวิชาการ ของโรงเรียนกลุ่มนวมินทรราชูทิศ. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การนิเทศการศึกษาและพัฒนาหลักสูตร). กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วเรววรรณ เกื่อนนาดี. (2544). การศึกษาสภาพการดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานโรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วันชัย โกลละสุด. การบริหารงานแบบมีส่วนร่วม. สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2556.
จาก : http://kmcenter.rid.go.th/kmc08/km_53/km_team53.htm
- วันชัย พิริยะประภากุล. (2550). ปัญหาและแนวทางพัฒนาการบริหารบุคคลโรงเรียนอุดมวิทยานุกูล อำเภอบ้านฉาง จังหวัดระยอง. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วัลลภ บุญกิตติเจริญ. (2547). การพัฒนาเชิงระบบ. กรุงเทพฯ : ม.ป.พ.
- วิชัย โถสุวรรณจินดา. (2549). การบริหารทรัพยากรมนุษย์. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : โฟร์เพช.
- วิโรจน์ สารรัตนะ. (2544). โรงเรียน : แห่งการโรงเรียน. กรุงเทพฯ : ทิพย์วิสุทธิ.

- ศิริกาญจน์ โกสุมภ์. (2542). การมีส่วนร่วมของชุมชนและโรงเรียนเพื่อการจัดการศึกษา
ขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- โสทรตรีย์ จุฑานนท์. (2547). การบริหารทรัพยากรมนุษย์ภาครัฐ. อุดรดิตถ์ : ม.ป.พ.
- สงวนศรี วรเลิศ. (2551). การนำเสนอแนวทางการบริหารแบบมีส่วนร่วมของชุมชนของ
โรงเรียนนครสวรรค์ปัญญานุกูล. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
นครสวรรค์ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์.
- สมชิต จันทร์ขาว. (2544). การบริหารโรงเรียนแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สมเดช สีแสง. (2544). ความหมายของการบริหารแบบมีส่วนร่วม. ชัยนาท : คลังนาวิทยา.
- สมนึก ปัญญาสิงห์. (2542). “การทำงานแบบมีส่วนร่วม”, วารสารมนุษยศาสตร์
และสังคมศาสตร์ปีที่ 16 ฉบับที่ 2 (23 – 35).
- สมยศ นาวิการ. (2545). การบริหารแบบมีส่วนร่วม. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์บรรณกิจ.
- _____. (2540). การบริหารและพฤติกรรมองค์การ. กรุงเทพฯ : ผู้จัดการ.
- สมศักดิ์ ขันดี. (2556). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการบริหารการศึกษา โรงเรียนสันติคีรี
วิทยาคม สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 36. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย
- สมศักดิ์ คงเที่ยง. (2545). หลักการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สร้อยตระกูล (ติวยานนท์) อรรถมานะ. (2550). พฤติกรรมองค์การ : ทฤษฎีและการประยุกต์.
พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สันติ บุญภิรมย์. (2552). นวัตกรรมการบริหารการศึกษา. กรุงเทพฯ : บริษัทบู๊คพอยท์.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2543). ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ 6
“การบริหารธุรกิจและการเงิน”. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ : อรุณการพิมพ์.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2550). แนวการกระจายอำนาจการบริหารและการ
จัดการศึกษา ให้คณะกรรมการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตาม
กฎกระทรวง ตามหลักเกณฑ์และวิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา
พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมชนสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2551). การบริหารแบบมีส่วนร่วม.
สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2556. จาก : www.obec.go.th.

- สำนักงานโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษา. (2544). **คู่มือปฏิบัติการโครงการนาร่องปฏิรูปการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาด้านการบริหารงบประมาณ.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักนโยบายและแผนการศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). **ศักยภาพในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐาน.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.
- สำนักงานปฏิรูปการศึกษา. (2545). **แนวทางการบริหารและการจัดการศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา.** กรุงเทพฯ : พิมพ์ดี.
- สำราญ หาญประเสริฐ. (2544). **การมีส่วนร่วมจัดการศึกษาของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน โรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอภูเวียง จังหวัดขอนแก่น.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สุชน โบราณประสิทธิ์. (2553). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตบางขุนเทียน.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- สุนันทา เลานันท์. (2541). **การพัฒนาองค์การ.** กรุงเทพฯ : ดี.ดี.บุคส์ไตร์.
- _____. (2546). **การบริหารงานบุคคล.** กรุงเทพฯ : พรวานนการพิมพ์.
- สุรพล สุยะพรหม. (2543). **การบริหารงานบุคคลและวิชาความถนัดเชิงวิเคราะห์.** กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรพันธ์ ยันต์ทอง. (2546). **การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา.** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์สุทธิสารการพิมพ์.
- อดุลย์ วรรณคำ. (2552). **การบริหารแบบมีส่วนร่วมในการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ของโรงเรียนภูซางวิทยาคม อำเภอภูซาง จังหวัดพะเยา.** วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). เชียงราย : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อนันต์ หวะสุวรรณ. (2545). **การมีส่วนร่วมของคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในกระบวนการวางแผนพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดบุรีรัมย์.** วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (การบริหารการศึกษา). นนทบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- องรี ฟาโยล. (Online). **หลักการบริหารทั่วไป 14 ประการ ขององรี ฟาโยล.** สืบค้นเมื่อ 13 พฤศจิกายน 2556. จาก : <http://veerasit-dba04.blogspot.com/2012/10/6-henri-fayol.html>

- อำนาจ แสงสว่าง. (2544). **การจัดทรัพยากรมนุษย์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : อักษรวิพัฒน์.
- อุทัย บุญประเสริฐ. (2543). **การศึกษาแนวทางการบริหารและจัดการศึกษาของสถานศึกษาในรูปแบบการบริหารโรงเรียนเป็นฐาน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Arnstein, S.R. (1991, January). "Ladder of Citizen Participation." **Journal of American Institute of Planners**. 35 : 45.
- Candoli, I. C. et al. (1992). **School Business Administration : A Planning Approach**. 4th ed. Massachusetts. Allyn and Bacon.
- Cohen J. M. & Uphoff, N. T. (1980). **Rural Development Participation Concept and Measures for Project Design. Implementation and Evaluation**. New York : The Rural Development Committee Center for international Studies : Cornell University.
- Elliott, D.C. (1992, April). "Collaborative, Decentralized Management and Perceptions of Quality Schooling Outcome." **Dissertation Abstracts International**. 52 (10) : 3468 – A.
- Hersey, P, Kennekth H. B & Dewet E, J. (2001). **Management of Organization Behavior : Leading Human Resources**. 8th ed. New Jersey : Prentice Hall.
- Hoagland, J. I. (1986). "Principal and Teacher Perception of Teacher Participation in The Decision – making Process in Public Secondary School With and Without A Collective Bargaining Contract." **Dissertation Abstracts International**. 44 (5) : 3550 – A.
- Hoy, W.K, & Miskel, C. G. (1991). **Educational Administration : Theory Research and Practice**. New York : Random House.
- Likert, R. (1967). **The Human Organization : Its Management and Value**. New York : McGraw-Hill Book.
- Lynch, T. D. (1979). **Public Budgeting in America**. New York : Prentice-Hall.
- Machda, J. H. J. (1982). **Present Organization and Participation in Tansania in Studies in Rural Participation**. New Delhi : Oxford TBH Publishing.
- Marcoline, J. F. (1990). "A Survey of Shared Decision – making in / Pennsylvania : Comparing Teacher." **Dissertation Abstracts International**. (n.p.).
- Person, T. (1993). **The Social System**. New York : Free Press.

- Riley, D. D. (1993). **Public Personnel Administration**. New York : Harper Collins College Publishers.
- Robbins, S. P. & Judge, T. A. (2007). **Organization Behavior**. 12th ed. New Jersey : Prentice – Hall.
- Short, P. N. ; Greer, J. T. & Melvin, W. N. (1994). “ Creating Empowered Schools : Lessons in Change ”, **Journal of Educational Administration**. 32 (4) : 38 – 52.
- Swansberg, R. C. (2002). **Introduction to Management and Leadership for Nurse Management**. 3rd ed. Boston : Jones and Bartlett.
- White, A. T. (1982). **Why Community Participation ? A Discussion of the Agreement, Community Participation : Current Issue and Lesson Learned**. United Nations Children’s Fund.
- World Health Organization. (1981). **Global Strategy for Health for All by the Year 2000**. Geneva : WHO.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก
แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่อง การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียน

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้ แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถามโดยสอบถามเกี่ยวกับเพศ ระดับการศึกษา ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน และขนาดของโรงเรียน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามทัศนะของครูเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน 4 ด้าน ได้แก่

1. ด้านการบริหารวิชาการ
2. ด้านการบริหารงบประมาณ
3. ด้านการบริหารงานบุคคล
4. ด้านการบริหารทั่วไป

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติมอื่น ๆ

2. แบบสอบถามนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อรวบรวมข้อมูลสำหรับการทำวิจัย

ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการวางแผนพัฒนาการบริหารงานด้านต่าง ๆ ในโรงเรียน ขอให้ท่านตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบถ้วน และตรงกับความเป็นจริง ซึ่งจะเกิดประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของประเทศชาติอย่างแท้จริง อนึ่งผู้วิจัยจะนำเสนอผลของการวิจัยในภาพรวมเท่านั้น จะไม่มีผลกระทบต่อสถานภาพและการปฏิบัติงานของผู้ตอบแต่ประการใดทั้งสิ้น

ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดีและขอขอบคุณมา ณ ที่นี้ด้วย

นายวัชระ มะรังศรี

นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ตอนที่ 1

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ( ) หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงเกี่ยวกับผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ

- ( ) ชาย
- ( ) หญิง

2. ระดับการศึกษา

- ( ) ปริญญาตรี
- ( ) สูงกว่าปริญญาตรี

3. ประสบการณ์ในการปฏิบัติงาน

- ( ) ต่ำกว่า 5 ปี
- ( ) 5 - 10 ปี
- ( ) สูงกว่า 10 ปี

4. ขนาดของโรงเรียนที่ปฏิบัติงาน

- ( ) ขนาดเล็ก (มีนักเรียนจำนวน 1 ถึง 120 คน)
- ( ) ขนาดกลาง (มีนักเรียนจำนวน 121 ถึง 499 คน)
- ( ) ขนาดใหญ่ (มีนักเรียนจำนวน 500 คนขึ้นไป)

ตอนที่ 2

การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1

คำชี้แจง แบบสอบถามตอนที่ 2 สอบถามความคิดเห็นเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่เห็นว่าตรงกับความเป็นจริงตามความคิดเห็นของท่าน ซึ่งมีระดับการมีส่วนร่วมอยู่ 5 ระดับ ดังนี้

- 5 หมายถึง มีส่วนร่วมมากที่สุด
- 4 หมายถึง มีส่วนร่วมมาก
- 3 หมายถึง มีส่วนร่วมปานกลาง
- 2 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อย
- 1 หมายถึง มีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
0	ผู้บริหารมีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย นโยบาย การวางแผนงานวิชาการร่วมกัน		✓			
00	ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น ความรู้สึก เกี่ยวกับงานที่ทำได้อย่างอิสระ					✓

จากตัวอย่าง ข้อ 0 แสดงว่า ผู้บริหารได้มีส่วนร่วมในการกำหนดวัตถุประสงค์
เป้าหมาย นโยบาย การวางแผนงานวิชาการร่วมกันกับครู อยู่ในระดับ มาก

จากตัวอย่าง ข้อ 00 แสดงว่า ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูได้แสดงความคิดเห็น
ความรู้สึก เกี่ยวกับงานที่ทำได้อย่างอิสระ อยู่ในระดับ น้อยที่สุด

ข้อที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
ด้านการบริหารวิชาการ						
1	มีส่วนร่วมในการวางแผนการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
2	มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา					
3	มีส่วนร่วมในการเสนอแนะการสร้างหลักสูตรสถานศึกษา					
4	มีการมอบหมายงานให้ครูปฏิบัติตามความรู้ความสามารถ และความถนัด					
5	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างพัฒนาการของนักเรียน เช่น การเข้าค่ายลูกเสือ การแข่งขันกีฬา การไปทัศนศึกษา ฯลฯ					
6	ร่วมมือจัดหาอุปกรณ์การเรียนการสอนที่ขาดแคลนให้แก่โรงเรียน เช่น คอมพิวเตอร์ อุปกรณ์กีฬา อุปกรณ์การเกษตร ฯลฯ					
7	ร่วมจัดกิจกรรมของชุมชน เช่น ประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมทางศาสนา กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่าง ๆ					
8	ส่งเสริมให้ผู้ปกครอง ชุมชนและสังคม เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมกระบวนการเรียนรู้					
9	ร่วมจัดหาวัสดุอุปกรณ์ประกอบการเรียนกลุ่มสาระวิชาต่าง ๆ					
10	มีการจัดการระบบข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการพัฒนาประชาสัมพันธ์โรงเรียน					
ด้านการบริหารงบประมาณ						
11	มีส่วนร่วมในการแต่งตั้งคณะกรรมการเพื่อดำเนินงานด้านการเงินและงบประมาณ					
12	มีส่วนร่วมจัดทำแผนจัดตั้งงบประมาณ					
13	มีส่วนร่วมรับรู้เกี่ยวกับรายรับ - รายจ่ายในด้านการเงิน และการจัดซื้อจัดจ้าง					

ข้อที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
14	มีส่วนร่วมให้คำปรึกษาเสนอแนะแนวทางในการบริหารงบประมาณ					
15	มีส่วนร่วมให้ความเห็นชอบในการจัดตั้งงบประมาณที่กำหนดไว้ในแผนประจำปี					
16	มีส่วนร่วมพิจารณาหาทางช่วยเหลือและให้การสนับสนุนด้านการเงิน วัสดุครุภัณฑ์ และอุปกรณ์ต่างๆ					
17	มีส่วนร่วมให้ข้อเสนอแนะในการจัดสรรงบประมาณ รวมถึงการใช้งบประมาณจัดซื้อวัสดุครุภัณฑ์ของโรงเรียน					
18	มีส่วนร่วมในการแสวงหากองทุนช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน รวมทั้งทรัพยากรทางการศึกษาอื่น ๆ					
19	มีส่วนร่วม ติดตาม ควบคุม กำกับ ในการบริหารงบประมาณ					
20	มีส่วนร่วมประเมินผลการใช้จ่ายงบประมาณตามแผนการใช้จ่ายที่กำหนดไว้					
ด้านการบริหารงานบุคคล						
21	การวิเคราะห์ วางแผนอัตรากำลัง และกำหนดตำแหน่งบุคลากรในโรงเรียน					
22	มีส่วนร่วมในการสนับสนุนให้ได้มาซึ่งทรัพยากรบุคคลที่โรงเรียนต้องการ					
23	มีส่วนร่วมในการส่งเสริมบุคลากรในด้านการรักษาระเบียบวินัย					
24	สนับสนุนให้บุคลากรในโรงเรียนร่วมกันทำงานเป็นหมู่คณะ มีการช่วยเหลือเกื้อกูลซึ่งกันและกัน					
25	มีส่วนร่วมในการยกย่องเชิดชูเกียรติผู้ที่ปฏิบัติงานมีผลงานดีเด่น					
26	มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมเสริมสร้างขวัญและกำลังใจแก่บุคลากร					

ข้อที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
27	มีส่วนร่วมในการสาธิตแลกเปลี่ยนกับเพื่อนครู หรือ ผู้ทรงคุณวุฒิเกี่ยวกับวิธีการสอนใหม่ๆ ที่เหมาะสมกับผู้เรียน					
28	ร่วมเป็นคณะกรรมการออกกฎระเบียบเกี่ยวกับบุคลากร					
29	ร่วมเป็นคณะกรรมการประเมินผลการปฏิบัติงานของบุคลากร					
30	มีส่วนร่วมในการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือนประจำปี					
ด้านการบริหารทั่วไป						
31	ร่วมศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหา และความต้องการของชุมชนในการพัฒนาโรงเรียน					
32	ร่วมกำหนดนโยบายแผนแม่บท แผนพัฒนาโรงเรียนให้สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน					
33	ร่วมวางแผน กำหนดมาตรฐานการปฏิบัติงานด้านธุรการของโรงเรียน					
34	ร่วมพิจารณาให้ความเห็นชอบกับแผนงานและโครงการที่กำหนดไว้ในแผนปฏิบัติการประจำปี					
35	ส่งเสริมสนับสนุนการจัดตั้งกลุ่ม ชมรม หรือสมาคมของผู้ปกครองหรือศิษย์เก่า					
36	ร่วมสรรหา พิจารณาคัดเลือกคณะกรรมการสถานศึกษา					
37	ร่วมวางแผนการดำเนินงานด้านสิ่งแวดล้อมในโรงเรียน ให้เอื้อต่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน					
38	มีส่วนร่วมในการจัดบริการด้านสาธารณสุขภายในโรงเรียน					
39	ร่วมวางแผน ติดตาม ตรวจสอบการใช้อาคารสถานที่ให้เกิดความคุ้มค่าและเอื้อต่อการเรียนรู้					
40	การนำเสนอข้อมูลสารสนเทศ เพื่อการบริหารการบริการและการประชาสัมพันธ์					

ข้อที่	การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียน	ระดับการมีส่วนร่วม				
		5	4	3	2	1
41	มีส่วนร่วมในการพิจารณาศักยภาพการรับนักเรียนของโรงเรียน ตลอดจนวางแผนในการรับนักเรียน					

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ตอนที่ 3

ความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

คำชี้แจง ขอให้ท่านแสดงความคิดเห็นหรือให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมเกี่ยวกับการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียน ใน 4 ด้าน (ถ้ามี)

ด้านการบริหารวิชาการ

.....

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงบประมาณ

.....

.....

.....

.....

ด้านการบริหารงานบุคคล

.....

.....

.....

.....

ด้านการบริหารทั่วไป

.....

.....

.....

.....

ขอขอบคุณอย่างสูงในความร่วมมือ

ภาคผนวก ข

หนังสือขอความอนุเคราะห์

มหาวิทยาลัยสุโขทัย
Buriram Rajabhat University

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๓๒๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสำเร็จ มีคม

ด้วย นายวัชระ มะรังศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารโรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการใน ขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๓๒๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายทองวัน สุขวิเศษ

ด้วย นายวัชระ มะรังศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๓๒๓

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๖ มิถุนายน ๒๕๕๗

เรื่อง ขอกวามอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นางรุจิรา ชัยวิทย์วรกุล

ด้วย นายวัชระ มะรังศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วเห็นว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอกวามอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/๓๓๕

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ กรกฎาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๔

ด้วย นายวัชระ มะรังศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑ ” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือ ในการวิจัยที่จะใช้กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหา ประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายวัชระ มะรังศรี ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑(๑)/๔๐๗

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๕ สิงหาคม ๒๕๕๗

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑

ด้วย นายวัชระ มะรังศรี นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง “ การบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหาร โรงเรียนตามทัศนะของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๑ ” โดยมี ผศ.ดร.สงวน ทรงวิวัฒน์ เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถาม ผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษา เข้าเก็บข้อมูลในหน่วยงานของท่านด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานคณบดี

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๓๘๐๖

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ก

ค่าอำนาจจำแนก และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อที่	t	แปลผล
1	4.98	ใช้ได้
2	3.73	ใช้ได้
3	4.97	ใช้ได้
4	2.71	ใช้ได้
5	3.91	ใช้ได้
6	3.27	ใช้ได้
7	5.22	ใช้ได้
8	5.01	ใช้ได้
9	4.82	ใช้ได้
10	3.89	ใช้ได้
11	7.71	ใช้ได้
12	5.19	ใช้ได้
13	7.32	ใช้ได้
14	3.89	ใช้ได้
15	5.00	ใช้ได้
16	6.00	ใช้ได้
17	5.16	ใช้ได้
18	8.39	ใช้ได้
19	8.12	ใช้ได้
20	8.04	ใช้ได้
21	5.42	ใช้ได้
22	6.67	ใช้ได้
23	3.41	ใช้ได้
24	5.01	ใช้ได้
25	4.36	ใช้ได้

ตารางแสดงผลการวิเคราะห์ ค่าอำนาจจำแนกและความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

ข้อที่	t	แปลผล
26	6.07	ใช้ได้
27	6.94	ใช้ได้
28	6.32	ใช้ได้
29	4.38	ใช้ได้
30	7.38	ใช้ได้
31	6.69	ใช้ได้
32	7.65	ใช้ได้
33	4.81	ใช้ได้
34	3.91	ใช้ได้
35	3.22	ใช้ได้
36	5.40	ใช้ได้
37	3.94	ใช้ได้
38	4.97	ใช้ได้
39	5.71	ใช้ได้
40	5.30	ใช้ได้
41	5.79	ใช้ได้

ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

Case processing Summary

		N	%
Case	Valid	30	100.00
	Excludea	0	0.0
	Total	30	100.00

A listwise daletion based on all variables in the procedure

Reliability Statistics

Cronbach's Alpha	N of items
0.941	41

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ	นายวัชระ มะรังศรี
วันเดือนปีเกิด	13 พฤศจิกายน 2528
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	121 หมู่ 8 ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ 31130
ตำแหน่งหน้าที่การงาน	ครู คศ. 1
สถานที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนบ้านชำแฮด (นักศึกษา-ประชาชนุสรณ์ 5) ตำบลบ้านยาง อำเภอลำปลายมาศ จังหวัดบุรีรัมย์ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2541 ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านตุม ตำบลตุมใหญ่ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2544 มัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนตุมใหญ่วิทยา ตำบลตุมใหญ่ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2547 มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนตุมใหญ่วิทยา ตำบลตุมใหญ่ อำเภอกุเมือง จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2552 ครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) 5 ปี สาขาวิชาภาษาอังกฤษ มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอกุเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์ พ.ศ. 2558 ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ อำเภอกุเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์